

JONATHAN SWIFT'

GÜLİVER'İN
GEZİLERİ

DİJİTAL e-KÜTÜPHANE

isev.org.tr

Jonathan Swift

İngiliz edebiyatının büyük hiciv ustası Swift, 30 Kasım 1667'de İrlanda'nın başkenti Dublin'de doğdu. 1689'da Trinity College'ı bitirdi ve İngiltere'ye gitti. Siyasetçi ve yazar Sir William Temple'in sekreteri oldu. İlk şiirleri ve Stella'yla olan arkadaşlığı da bu tarihlere rastlar (1691).

Jonathan Swift'in yaşamında William Temple'in etkisi önemlidir. O yılların kültürel ortamıyla ve etkili kişileriyle tanışıklığı onun sayesinde olmuş, Oxford Üniversitesi'nde lisansüstü eğitimi yapmasını yine Temple teşvik etmiştir. Temple'in ölümünden sonra Dublin'e giden ve Lord Berkeley'nin yanında çalışan Swift, 1701'de Londra'ya döndüğünde, artık tanınan bir yazardı. Siyaset, din ve edebiyat alanlarında giriştiği polemiklerle etkiliydi.

Ard arda yayımlanan kitapları da oldukça ilgi görmüş ve parlak zekası hayranlık uyandırmıştı. Siyasi olarak liberallerin yanında yer alan Swift, aynı zamanda kiliseye ve dine de bağlıydı.

İngiltere'nin baskıcı politikalarına karşı yaptığı mücadelesinde birbiri ardına çıkardığı siyasi broşürlerle İrlanda'da ulusal bir kahramana dönüştü. 1726 yılında tamamladığı 'Gulliver'in Gezileri' ile de tüm zamanlara yayılan bir ün kazandı.

Jonathan Swift, 19 Ekim 1745'de İrlanda'da öldü.

Mezarının başında kendisinin yazdığı şu cümle, onun karakterini yansıtır niteliktedir: "Burada, vahşi haksızlıklar karşısında kalbi paramparça olan biri yatıyor..."

Yazar, kitabının başında kendisinden ve ailesinden bahsetmektedir. Ayrıntılı olarak bahsettiği seyahatlerinin nedenlerini anlatmaktadır. Yazar, seyahat ettiği geminin batması üzerine canını kurtarmak için yüzerek karaya çıkıyor. Ama geldiği Lilliput adındaki memleketin yerlileri tarafından yakalanarak ülkenin içlerine doğru götürülüyor ve yepyeni bir serüven başlıyor.

JONATHAN SWIFT

İLK YOLCULUĞUM

Ben babamın üçüncü oğluydum. Babamın Nottinghamshire'de mülkleri vardı. Benim haricimde beş tane daha oğlu vardı. Gençliğimdeki eğitimim Cambridge'e ve Emmanuel kolejinde geçti. Koleje başladığımda on dört yaşındaydım. Üç sene süresince kendimi derslerime ve eğitime verdim. Ama okul masraflarım, bana ayrılan paranın az olması sebebiyle yetersizdi. Bununla beraber Londra'da ünlü bir cerrah olan Bay Bates'in yanına çırak olarak girince biraz rahatladım. Burada dört yıl kaldım. Babam da biraz para gönderirdi. Ben bu paraları çok iyi kullanırdım.

Gezilere meraklıydım. Günün birinde deniz yolculuğuna çıkacağıma daima inanırdım. Yanında çırak olarak çalıştığım Bay Bates'ten ayrılıp babamın yanına döndüm. Sonra akrabalarımın katkısı ile biraz daha para topladım. Bunda amcamın payı büyüktü. Leyden'de masraflarımı karşılamak üzere yılda otuz sterlin daha göndereceklerini söylediler. Orada, uzun seyahatlerde işime yarayacağını bildiğimden, iki yıl yedi ay tıp okulunda okudum.

Yeniden ülkeye döndüğümde sevgili ustam Bay Bates'in referansı ile kaptan Abraham Parnell'in komutası altındaki Swallow gemisine cerrah olarak girdim. Üç buçuk yıl boyunca bu gemide kaldım.

Akdeniz'e, daha başka yerlere de gittik. Dönüşümde artık Londra'da kalmaya karar verdim. Ustam Bay Bates beni buna teşvik etmiş, ayrıca birçok hastaya tavsiye etmişti. Burada ufak bir evin bir katını kiraladım. Bekârlığa veda etmemi tavsiye edenler vardı.

Ben de Newgale sokağında, çorapçı Bay Edmund Burton'un ikinci kızı olan Bayan Mary Burton ile evlendim. Karım da biraz para getirmişti. Sevgili ustam ve hocam Bay Bates iki yıl sonra öldü, çok fazla dostum yoktu. İşlerim de bozulmaya başlamıştı, çünkü birçok meslektaşımın kötü davranışlarını taklit etmeyi vicdanım kabul etmiyordu. Bundan ötürü, karımın aracılığıyla tanıdıklarımın bazılarıyla dostluk kurdum.

Bir zaman sonra tekrardan bir deniz yolcuğuna çıkma kararı aldım. Arka arkaya iki gemide cerrahlık yaptım, altı yıl içinde, Hindistan'a ve Batı Hindistan adalarına birçok yolculuklar yaptım. Oldukça iyi paralar kazandım. Yolculukta, yanımda her zaman birçok kitap bulundurduğumdan, boş zamanlarımı eski ve yeni yazarların en iyi kitaplarını okumakla geçirirdim, karaya çıktığımda çeşitli milletlerin yaşam tarzlarını inceliyordum. Hafızam çok kuvvetli olduğu için bu ülkelerin dillerini büyük bir kolaylıkla öğrenebiliyordum.

Yaptığım bu yolculukların sonuncusu pek iyi olmadı. Bu yüzden denizlerden soğudum. Ailemle beraber artık ülkemde kalmak istiyordum.

Üç yıl yolculuklar ara verdikten sonra güney denizlerine seyahate hazırlanan Anterope adında bir geminin kaptanı olan William Prichard'ın kârlı bir teklifi ile karşılaştım ve bu teklifi hemen kabul ettim.

Takvimler 4 Mayıs 1699 tarihini gösterdiğinde Bristol limanından yola çıktık. Son çıktığımız bu yolculuk başlangıçta çok iyi

geçiyordu. Bu denizlerde başımdan geçenleri ayrıntıları ile yazsam sıkılabilirsiniz. Bu yüzden doğru olmaz. Fakat şu kadarını belirtmeliyim ki Hindistan'a geçerken şiddetli bir fırtına bizi Van Diemen topraklarının kuzeybatısına sürükledi. Tayfalarımızdan on ikisi yorgunluktan ve kötü havadan ötürü ölmüşlerdi. Geri kalanlar ise bitik bir halde idiler. 5 Kasım tarihinde gemiciler birdenbire bir kayanın önümüze çıktığını fark ettiler.

Rüzgâr o kadar kuvvetli esiyordu ki, gemiyi doğru kayanın üzerine attı, gemi de parçalanıverdi. Beş tayfa ile ben, denize bir filika indirmiş, bir hamlede gemiden ve kayadan uzaklaşabilmiştik. Kürek çekerek karaya doğru giderken bir rüzgar bizi denize döktü. Filikadaki arkadaşlara, kayaya atlı yanlara veya gemide kalanlara ne oldu, bilmiyorum. Galiba hepsi de ölmüşlerdi. Bense rüzgâr tarafından sürükleniyordum, ama bir süre sonra fırtına yatışmıştı.

Deniz dibinin, eğimi o kadar azdı ki, ancak bir kilometre kadar yürüdükten sonra karaya çıkabildim.

Tahminime göre saat, akşam sekiz sularında idi. İçeriye doğru yarım kilometre yürüdüm, ne bir eve, ne bir insan izine rastladım, kim bilir belki de bitkin bir halde bulunduğum için kimseyi göremedim. Çok yorgundum, diğer taraftan havanın sıcaklığı ve gemiden ayrılmadan önce içtiğim bir kadeh konyağın etkisiyle uykum gelmişti.

Yumuşacık, kısa çimenlerin üzerine uzandım ve bildiğim kadarıyla hayatımda bu kadar deliksiz bir uyku uyumadım. Dokuz saatten fazla uyumuştum ki uyandığımda güneşin doğduğunu gördüm. Kalkmak istediğimde yerimden bil kımıldayamadım. Sırt üstü uzanmıştım, kollarımın, bacaklarımın, her iki yandan yere sıkıca bağlandıklarını hissettim. Vücudumun da, koltuk altlarımdan kalçalarımaya kadar ince bağlarla kuşatılmış olduğunu fark ettim.

Bu şekilde bir süre durduktan sonra yanımda canlı bir şeylerin olduğunu anladım. Gözlerimi mümkün olduğu kadar aşağı indirince, bunun, sırtında bir ok ve elinde de bir yayla ok taşıyan bir insan olduğunu anladım. Bu sırada, aynı tipte en az kırk kadar kişinin birincinin arkasından geldiklerini hissettim. Son derece hayret etmiştim ve avazım çıktığı kadar bağıryordum. Bir haykırdım ki, hepsi korkudan kaçıştı. Fakat biraz sonra gene geldiler ve içlerinden yüzümü tamamen görebilecek kadar yakına sokulmak cesaretini gösteren biri, el ve gözlerini hayranlık yollu yukarı kaldırıp, ince ama açık bir sesle Hekinah degul diye bağırdı. Diğerleri, aynı kelimeleri birkaç kere tekrar ettiler, fakat ne demek istediklerini o zaman tabii bilmiyordum.

Etrafımda bütün bunlar meydana gelirken, çok kıymetli okuyucularımın da takdir edeceği gibi, endişeler içindeydim.

Sonunda, bu durumdan kurtulmaya gayret ederek sol kolumu yere bağlayan ipleri koparmaya ve kazıklan sökmeye muvaffak oldum, sonra, kolumu yüzüme doğru kaldırarak beni yere nasıl bağladıklarını anladım, aynı zamanda fena halde canımı acıtan bir hamle ile, saçlarımı sol yandan yere bağlayan ipleri biraz gevşettim, başımı iki parmak kadar yana çevirebildim.

O küçük insanlar bir kere daha kaçıştılar, hiçbirini yakalayamadım. Bu hareketimden sonra keskin bir bağırışma oldu, bu bağırışma kesilince, içlerinden birinin Tolgo Phonuc diye bağırdığını duydum, aradan bir an geçmemişti ki, her biri birer iğne gibi batan yüzden fazla okun sol elime saplandığını hissettim.

Bundan sonra, tıpkı bizim Avrupa'da bomba attığımızı benzer bir şekilde, bir yığın ok da havaya atıldılar, bunların birçoğu herhalde üzerime düştü ama duymadım, birkaçı da hemen sol elimle koruduğum yüzüme indi. Bu ok yağmurunu dinince, teessür ve acı

ile homurdanmaya başlayarak, kendimi kurtarmaya bir kere daha gayret ettim. Öncekinden daha şiddetli bir ok yayılımı altında kaldım, bazıları da mızraklarını yanlarıma sokmaya çabalıyorlardı.

Lakin deriden yapılmış bir gömlek giydiğim için delemiyorlardı. En iyi şeyin yerimden kıyıdanmadan yatmak ve geceyi beklemek olacağını düşündüm, sol elim serbest olduğundan, o zaman kendimi kurtarabilirdim, buranın ahalisine gelince de, eğer hepsi o gördüğüm küçücük insan boyunda ise, bana karşı çıkarabilecekleri en kuvvetli orduların hakkından gelebileceğimi düşünüyordum.

Ben bunları düşünürken talihim başka çıktı. Halk, rahat bir şekilde yattığını görünce artık ok atmadı, ama kulağıma gelen gürültüden sayılarının gittikçe arttığını anladım. Dört yarda ötemde, tam kulağım hizasında, bir saattir bir takırdı duyuyordum: sanki bir şeyler çakılıyor, kuruluyordu. İp ve kazıkların bıraktığı kadar başımı o yana çevirdim: yerden bir buçuk kadem yüksek ve üzerine bu adamlardan dördünü alabilecek bir iskele kurulmuş, bu iskeleye çıkmak için de iki üç merdiven yapılmıştı, iskelenin üstündekilerden önemli bir şahsiyet gibi görünen biri, uzun bir nutuk söyledi, tek kelimesini bile anlamadım.

Baştan söylemeliydim ama unuttum: bu mühimce şahsiyet söze başlamadan önce Langro dekul san diye üç kere bağırmişti. Bu kelimelerle bundan öncekileri sonra bana tekrar ettiler ve açıkladılar. Bunun üzerine yaklaşık elli kişi yanıma gelerek, başımın sol yanını bağlayan ipleri kestiler, böylece yüzümü sağa çevirerek konulacak olan adamı ve işaretlerini görebildim. Orta yaşlı ve yanındakilerden daha boylu görünüyordu, bunlardan biri elbisesinin kuyruğunu tutuyordu, orta parmağımdan biraz uzunca idi, diğer iki kişi de yardım için yanlarında duruyorlardı.

Herkes susarken konuşma yapan kişi tam bir hatipti. Konuşmasında tehditle birlikte merhamet ve iyilik hissedilen sözler olduğunu seziyordum. Kendilerine teslim olduğumu anlatan bir tavırla, sol elimle gözlerimi, şahidim olarak gösterdiğim güneşe doğru kaldırdım, birkaç kelime ile cevap verdim. Gemiyi terk etmeden birkaç saat önce yediğim yemekten beri ağzıma bir lokma koymamıştım, açlıktan bayılıyordum. İçim o kadar eziliyordu ki, artık dayanamayacağımı göstermek için belki de görgüsüzlük yaparak parmağımı birçok kere ağzıma götürmekten kendimi alamadım. Böylece, yiyecek bir şeyler istediğimi anlatmak istiyordum.

Daha sonra öğrendiğime göre, burada büyük adamlara verilen ismi taşına Hurgo ne demek istediğimi pek güzel anladı. İskeleden indi, yanlarıma merdivenler dayatılmasını emretti. Yüzden fazla adam bu merdivenlerden çıkarak ellerinde yiyecek dolu sepetlerle ağzıma doğru yürüdüler, meğer Kral, geldiğimi haber alınca yiyecek bulunmasını ve buraya gönderilmesini emretmiş. Bu sepetler içinde çeşitli hayvanların etleri olduğunu gördüm, fakat tatlarından hangi hayvanların etleri olduğunu anlayamadım.

Şekilleri koyun buduna benzeyen çok iyi pişirilmiş, fakat her biri bir çayır kuşu kanadından daha ufak parçalar vardı, iki üç tanesini bir lokmada yuttum ve her biri bir tüfek mermisi büyüklüğünde olan üç ekmeği de birden ağzıma atıverdim. Bütün bu yiyecekleri bana, hiçbir şeyi esirgemedemeden iştahlı tavırlarım karşısında hayretten hayrete düşerek veriyorlardı. İkinci bir işaretle içmek istediğimi anlattım.

Yemek yiyişimden az bir miktarda içkinin yetmeyeceğini anladılar. Çok da zeki olduklarından, en büyük fıçılarını, büyük bir ustalıklarla yerden kaldırıp elimе doğru yuvarladılar, ağzını da açtılar, zaten bir bardak kadar bir içki alan fıçıyı bir yudumda bitirdim. İçkinin lezzeti

ünlü Fransız şarabı Bourgogne'yı andırıyordu, fakat daha nefisti. Bir fıçı daha getirdiler, onu da aynı şekilde içtim, daha da istediğimi işaretle anlattım, ama verecek içkileri kalmamıştı artık.

Ben bu şekilde davranışlarımla onlara müthiş bir şey gibi görünen hareketlerle ne istediğimi gösterdikten sonra sevinçlerinden bağırmaya ve göğsümün üzerinde hoplayıp zıplamaya başladılar, önce yaptıkları gibi de Hekinah degul kelimelerini tekrar edip durdular. Boş fıçıları aşağı atmamı işaret ettiler: Fakat önce Borach Mivola diye bağırarak fıçıların altında kalmamaları için aşağıdakilerin kenara çekilmelerini istemişlerdi. Fıçıları havada görünce de herkes "Hekinah degul" diye bağırdı.

Vücudumun üzerinde aşağı yukarı dolaşan bu adamlardan kırk ellisini yakalayıp yere çarpmak isteğini sıklıkla duyduğumu itiraf etmeliyim. Fakat okların saplanması sebebiyle duyduğum acılar, daha da kötü şeyler yapabilecekleri düşüncesi, şerefim üzerine ettiğim yemin, beni bu düşüncemden vazgeçirdi. Ayrıca hiçbir şeyden çekinmeyerek, beni harika bir biçimde ağırlayan bu halka karşı misafirperverlikleri karşısında minnettardım.

Tüm olanlar karşısında bir şey daha vardı ki ben buna şaşırıyordum. Ellerimden biri serbest iken, benim gibi onlara göre müthiş bir kişi karşısında hiç korku duymadan vücudumun üstüne çıkıp dolaşmaya cesaret eden bu insancıkların tokgözlülüğüne şaşırıyordum.

Biraz sonra, artık başka yiyecek istemediğimi görünce, Kraldan gelen yüksek bir kişilik önüme çıkıverdi, sağ bacağıma tırmandı, on ikiyi bulan yanındakilerle yüzüme doğru ilerledi. Kralın mühürünü taşıyan talimatı cebinden çıkardı, âdeta gözlerime yapıştırdı ve hiçbir kızgınlık eseri göstermeden, fakat kesin bir şekilde on dakika kadar konuştu.

Konuşurken eli ile bir yere işaret ediyordu. Sonradan öğrendiğime göre bu yer, yarım kilometre ötede bulunan başkent imiş ve Kral ile meclis, oraya götürülmemi karara bağlamış.

Gelişigüzel birkaç kelime ile yanıt verdim, sonra serbest olan elimi öteki elimin, başımın ve vücudumun üzerine koyarak serbest bırakılmak istediğimi işaret ettim. Onlara bir zararımın dokunmaması için elimi her defasında başlarının üzerinden geçiriyorum. Kralın elçisi ne istediğimi anlıyor gibiydi. Eliyle işaret ederek, başkente bağlı olarak götürülmem gerektiğini anlatmak istedi. Bana çok iyi davranılacağını işaret etti. Bunun üzerine bağlarımı koparmak için bir gayret etmeyi düşündüm, fakat yara bere içinde olan yüz ve ellerime saplanan oklarımla acısını tekrar duydum, düşmanlarımla sayısının da arttığını görünce bana istedikleri gibi davranmalarını anlatmak için birkaç işaret ettim. Bunu gören Hurgo ve yanındakiler sevinçli yüzlerle ve büyük bir nezaketle yanımdan ayrıldılar.

Bir süre sonra bir bağrışma oldu, herkes Peplom Selan, Peplom Selan diye tekrar edip duruyordu. Halktan birçok kimsenin sol yanıma yaklaştığını ve iplerimi gevşettiğini hissettim. Öyle ki, sağ yanımda dönecek rahatlatma imkânını buldum. Halk davranışlarına hayran kaldı, ne yapacağımı, hareketimden sezdiklerinden sağ yanımdakiler hemen sola açılmışlar, benden büyük gürültü ve şiddetle akan selden kaçabilmelerdi. Bundan biraz önce, ellerimi ve yüzümü hoş kokulu bir merhemle sarmışlardı. Bu merhem birkaç dakika içinde okların verdiği sızıyı gidermişti. Bütün bunlar ve karnımı iyice doyuran yiyecek ve içecekler uyukumu getirmişti.

Sonradan anladığıma göre sekiz saat uyumuştum. Buna hiç şaşırmadım, çünkü doktorlar kralın emri ile şarap fıçlarına uyku ilâcı katmışlardı. Anlaşılan karaya ayak bastıktan sonra beni yere uzanmış, uyumakta iken görenler hemen bir posta göndererek

krala haber vermişlerdi. Kral, meclisini toplamış ve anlattığım şekilde bağlanmamı, bana bol yiyecek içecek verilmesini ve başkente götürülmemi emretmişti.

Bu Kral ağır yüklerin ve ağaçların taşınması için tekerlekli arabalar yaptırmıştı. Beş yüz doğramacı ve mühendis en büyük arabalarını hazırlamaya başlamıştı. Ben karaya ayak bastıktan dört saat sonra yola çıkan bu araba görüldüğünde bütün ahali toplanmıştı. Arabayı bana yanlamasına yaklaştırmışlardı ama asıl sorun beni kaldırıp arabaya yerleştirmekti. En sonunda bunu da başardılar. Yola çıktıktan dört saat sonra komik bir olay oldu. Arabanın bir yeri bozulmuş ve onarmak amacıyla durdurulmuştu.

Yerlilerden iki üç genç beni uyurken izlemek merakına kapılmışlar, arabaya çıkmışlar, yavaş bir biçimde yüzüme sokulmuşlar, içlerinden muhafız alayında subay alan biri, kısa kargısının sivri ucunu burnumun sol deliğine iyice sokmuş, burnum da tıpkı saman çöpü ile karıştırılmış gibi gıdıklanınca şiddetle aksırmışım. Üzerime çıkanlar kimseye görünmeden sıvışmışlar.

Ben, aniden uyanmamın nedenini ancak üç hafta sonra öğrenebildim. O gün akşama kadar baya yol aldık, gece her bir yanımda beş yüz asker olduğu halde dinlenmeye başladık.

Bu askerlerin yarısının ellerinde meşaleler, diğer kısmının elindeyse silahlar vardı. Silahları yay ve oklardı. Yerimden kırırdacak olsam üzerime çökeceklerdi. Ertesi sabah güneşle beraber yolumuza devam ettik, öğleye doğru da şehir kapılarının iki yüz yarda berisine geldik. Kral tüm adamlarıyla birlikte bizi karşılamaya gelmişti, fakat oradakiler, Kralın üzerime çıkarak kendisini tehlikeye atmasına engel oldular.

Arabamın durduğu yerde, bu memleketin en büyük binası olan eski bir tapınak vardı. Bu tapınak bundan birkaç yıl önce içinde bir cinayet işlenerek kirlenmiş ve halkın gelenekleri yüzünden artık gözden düşmüştü. Bunun üzerine, içindeki süs ve eşyalar kaldırılmış, alelade işler için kullanılmaya başlanmıştı.

Artık burada kalacağım kesinleşmişti. Kuzey yönünden emekleyerek içeri girebilirdim. Kapının her iki tarafında yerden altıparmak yükseklikte bile olmayan iki pencere bulunuyordu.

Sol taraftaki pencereye, Kralın çilingirleri, saat kösteğine benzeyen ve kalınlığı da o kadar olan doksan bir tane zincir bağladılar, bu zincirlerin diğer uçlarını da otuz altı kilitle sol bacağıma taktılar. Tapınağın tam karşısında yüksek bir kule vardı. Kral beni seyretmek için bu kuleye çıkmış fakat ben onları görememiştim. Tahminen, en az yüz bin kişi beni görmek için şehirden çıkmıştı. Yanımda askerler olmasına rağmen merdiven dayayıp üzerime çıkanların sayısının on binden fazla olduğunu tahmin ediyorum. Aslında üstüme çıkmaları yasaklanmıştı. Hatta idam cezası vardı.

Ben kalktım ve yürümeye başladım. Kalktığımı ve yürüdüğümü gören halkın güürültü ve hayretini anlatamam. Sol bacağıma bağlayan zincirlerin uzunluğu iki yarda on santim kadardı. Sadece bir daire içinde yürüme imkânım vardı.

Ayağa kalkınca iyice çevreme baktım. Hayatımda bu kadar güzel bir manzara gördüğümü sanmıyorum. Kırlar bir bahçe gibi görünüyordu. Tarlalar da ise çiçekler vardı. En yüksek ağaçlar bile bana çok kısa görünüyordu. Sol tarafımdaki şehre baktım. Panolara çizilen şehir resimlerini andırıyordu. Bu arada Kral kuleden inmiş atının üstünde bana doğru geliyordu. Bu arada atı şahlandı, fakat çok usta bir binici olan Kral düşmekten son anda kurtuldu. At benden korkmuştu. Her tarafımı büyük bir hayranlıkla gözden geçirdi,

fakat zincirim uzunluğunca benden uzak durdu. Aşçılara yiyecek ve içecekleri bana sunmalarını emretti. Her şey hazırdı.

Hemen yemek yemeye başladım. İçkileri de içtim. Kralın eşleri, Kral soyundan genç prens ve prensesler, yanlarında birçok kibar bayanlar olduğu halde, biraz ötede, oturuyorlardı. Kralın atının geçirdiği kazadan sonra indiler, yanına geldiler. Kral bana birçok sorular sordu. Ben de cevap verdim, ama bir türlü anlaşılmadık. Yanında rahipler ve hukukçular vardı. Kral benimle konuşmalarını emretti, ben de, onlarla Felemenkçe, Lâtince, Fransızca, İspanyolca ve İtalyanca olarak konuşmaya çalıştım. Ama hiç faydası olmadı. İki saat kadar sonra saray erkânı çekildi.

Beni mümkün olduğu kadar yakından görmek üzere etrafıma toplanmak isteyen halkın herhangi bir taşkınlığını engellemek için yanımda kuvvetli bir askeri birlik vardı. Bazıları evimin kapısında otururken, bana ok atmak gibi bir terbiyesizlikte de bulundular. Fakat sonra bunlar yakalandı ve bana teslim edildi. Ben de hepsini sağ elimle yakaladım ve beşini ceketimin cebine koydum. Altın-cıya gelince, bunu diri bir şekilde yiyecekmiş gibi yaptım. Adam neredeyse korkudan ölecekti.

Albay ve subaylar cebimden çakımı çıkardığını görünce, büyük bir endişeye kapıldılar. Fakat korkularını çabucak giderdim. Tatlı bir şekilde bakarak adamcağızın bağlı olduğu ipleri hemen kestim, sonra da kendisini yavaşça yere bıraktım, o da, kaçıp gitti. Sonra diğerlerini de cebimden çıkardım, aynı şekilde serbest bıraktım. Merhametli tavrım askerleri de, halkı da son derece memnun etmişti. Bu olay sarayda duyulmuş ve hakkımda iyi duygulara neden olmuştu.

O gün gece vakti olunca evime girdim. Neredeyse on beş gün kadar böyle yerde yattım. Bu arada Kral bana bir yatak yaptırtmıştı.

Arabalarla, burada herkesin kullandığı yataklardan altı yüz yatak getirdiler. Sonra da bunlardan bana bir yatak yaptılar. Ben de bu yatakta rahatça uyku çektim.

Lakin adamlar hala endişe içindelermiş. Devlet sırlarını öğrenirim diye korkuyorlarmış. Bir de zincirlerini kırıp serbest kalır diye endişe ediyorlarmış. Beni beslemenin çok pahalıya mal olduğunu da öğrendim. İflas etmekten korkuyorlarmış.

Bir ara, beni aç bırakarak ve zehirli oklar atarak öldürmeye karar vermişler, fakat sonra bu kadar büyük bir cesedi ne yapacaklarını düşününce vazgeçmişler. Bu arada ordudan birkaç subay meclis odası kapısına gelmişler, bunlardan ikisi içeri kabul edilmiş, yukarıda sözünü ettiğim o altı suçluya nasıl davrandığımı anlatmışlar. Kral bu anlatılanlardan etkilenmiş. Hemen bir emri vererek beni besleyecek kadar erzak bulunmasını söylemiş. Bu yiyecek ve içeceklerin bedellerinin ödenmesi için kral, hazinesinden bir ödenek ayırmış.

Bu Kral genelde kendi topraklarıyla geçiniyor ve halktan ancak olağanüstü durumlarda vergi alıyordu. Askerler kendi masraflarını kendileri karşılıyordu. Hizmetime altı yüz kişi ayrılmıştı, bunlara yiyecekleri karşılığı aylık olarak veriliyordu, oturmaları için de evimin sokak kapısının her iki tarafında çadırlar kurulmuştu. Üç yüz terzi bana elbise dikiyordu. Kralın en ünlü bilginleri bana dillerini öğretecekler, kralın atları, muhafız kıtaları, hayvanların bana alışmaları için önümde eğitim yapacaklardı. Bütün bu emirler yerine getirildi. Üç hafta içinde, memleketin dilini öğrenmeye başladım.

Kral ziyaretime geliyor, dil öğretmenlerime yardım ederek bana ders veriyordu. Kendisiyle konuşmaya başlamıştım bile... Lütfedip beni serbest bırakmasını rica ettiğimi anlatmak için gereken kelimeleri ilk olarak öğrenmiştim. Bunları her gün dize gelerek tekrar

ederdim. Kralın cevabı korktuğum gibi çıktı. Bu zamanla olabilecek bir şeydi, fakat hemen bırakmayacaktı. Meclise danışmadan böyle bir şeyi düşünemezdi bile, öncelikle kendisine ve memleketine zarar vermeyeceğime yemin etmem gerekiyordu, ama bana çok iyi davranılacağına dair söz verdi. Sabretmem, uygun hareketlerimle kendinin ve halkın güvenini kazanmam gerekiyordu.

Bir gün Kral memurların üstümü başımı aramalarını emretti. Bunu kabul etmemi istedi.

Çünkü üzerimde silâh olabilirdi, bu silâhlar da, benim gibi müthiş bir kimsenin cüssesine uyuyorsa, herhalde çok tehlikeli şeylerdi. Kralın arzusunu yerine getireceğimi, elbiselerimi çıkarmaya, ceplerimi huzurunda boşaltmaya hazır olduğumu söyledim. Memleketin kanunlarına göre üzerimi memurlarından ikisinin araştırması gerekiyordu, benim onayım ve yardımım olmadan böyle bir işin yapılamayacağını biliyordu, fakat iyi kalplilik ve doğruluğum hakkında öyle iyi fikirler besliyordu ki, iki memuru elime emanet etmekten çekinmemişti. Benden alınacak eşyalar buradan ayrılırken geri verilecekti.

Arama emrine uyarak iki memuru ellerime aldım, önce ceketin cebine, sonra sırayla bütün öteki ceplerime soktum, kendimden başka kimseye faydası olmayacağını sandığım ufak tefek birkaç şey bulunan bir gizli ceple iki küçük pantolon, cebimi aratmak niyetinde değildim. Bu küçük ceplerin birinde gümüş saatim, ötekinde, içinde birkaç altın olan kesem vardı.

Memurlar kâğıt ve hokka kaleni getirmişlerdi, gördükleri her şeyin tam bir listesini çıkardılar. İşlerini bitirince, listeyi krala sunmak üzere, kendilerini yavaşa yere bırakmamı rica ettiler. Bu listeyi ben sonra İngilizce'ye çevirdim. Onların anlatımıyla, ceketimin sağ cebinde kaba bir kumaş parçasından başka bir şey yoktu.

Sol cebime, onlara göre kocaman bir sandık vardı. Fakat onlar kaldıramamışlardı. Ben kapağı açtım, birisi sandığın içine girince, dizlerine kadar bir tozun içine battı, bazı toz parçaları yüzüne sıçradı, ikisi de öksürmeye başladılar. Yeleğimin sağ cebinde katlanmış kocaman bir paket vardı.

Sağlam bir halatla bağlanmış, siyah şekillerle işaretlenmişti. Bu şekiller, harfleri ellerinin yarısı büyüklüğünde yazılardan oluşuyordu. Sol cebimde alet gibi bir şey vardı, bir tarafından Kralın saraylarının etrafındaki parmaklıklara benzeyen kazıklar kadar büyük şeyler çıkıyordu, bu aletle saçlarımı taradığım rapor edildi. Zavallılar tarağımdan bile korkmuştu.

Pantolonumdaki büyük cepte, içi oyuk, demirden bir direk buldular. Bir insan uzunluğundaydı, ucuna, direktten daha büyük, sağlam bir odun parçası ekliydi, demir direğin bir yanında garip şekillerle kesilmiş, büyük demir parçalar vardı. Ne olduğunu anlamadılar. Son cepte de bunun gibi bir alet buldular. Sağ tarafta, daha büyük bir cepte, yassı, yuvarlak, beyaz ve kırmızı, irili ufaklı birçok maden parçaları bulundu, gümüşe benzeyen beyaz parçalar o kadar iri ve ağırdı ki, arkadaşıyla beraber güçlkle kaldırdılar...

İki asker buna benzer bir çok şey tespit ettiler. Sonra da krala rapor yazdılar. Bana Dağ Adam diyorlardı. Kralın emirlerine uyararak bana nazik davranmışlardı. Benim de onlara kibar davrandığımı raporlarında belirttiler. Raporu imzalayıp mühürledikten sonra sonunda makama sundular. Liste okununca, kral bu eşyaları teslim etmem gerektiğini nazik bir şekilde emretti. Önce palamı istedi, kınıyla beraber kuşağımdan çıkardım. O arada yanında bulunan en seçme askerlerinden üç bin kişiye, etrafımı çevirmelerini, yay ve oklarımı her an hazır bulundurmalarını emretmişti, fakat ben bunun farkına varmamıştım, gözlerimi kraldan ayırmıyordum.

Kral palamı kınından çıkarmamı emretti: Deniz suyu ile ıslanarak biraz paslanmışsa da büyük bir kısmı hâlâ parlıyordu. Bunu görünce, bütün askerler korku ve hayrette düştüler. Çünkü güneş çok parlaktı, ben de palamı sağa sola salladığımdan akseden ışık gözleri kamaştırıyordu. Çok yüksek ruhlu birisi olan Kral, umduğum kadar yılmadı, palamı tekrar kınına koymamı ve yavaşça, zincirlerimden biraz ileriye atmamı emretti. Bundan sonra görmek istediği şey, içi oyuk demir delikler, yani tabancalarım oldu.

Onları da çıkardım ve isteği üzerine, nasıl kullanıldıklarını elimden geldiği kadar anlatmaya çalıştım, bir tanesini yalnız barutla doldurarak Kral ve halkın korkmamalarını söyledikten sonra, havaya bir el ateş ettim. Hayretleri büyük oldu, yüzlerce kişi ölü gibi yere serildi, Kral ayakta kalabildi fakat bir zaman kendine gelemedi.

Tabancalarımı da verdim, sonra, para kesemi, mermileri yavaşça yere koydum, barut, ufacık bir kıvılcımla patlayıp sarayı havaya uçurabileceği için keseyi ateşten uzak bir yere koymalarını da rica ettim. Kralın görmeyi çok merak ettiği saatimi de ona teslim ettim. Kral, en uzun boylularından iki muhafızına, saati bir sırığa bağlayıp omuzlarında taşımalarını emretti. Çıkardığı tıkırtıya ve yelkovanın hareketine çok şaşırdı. Yanındaki bilginlerden açıklama istedi, onlar da başka başka ve birbirine hiç uymayan birtakım şeyler söylediler.

Gümüş, bakır paralarını, içinde dokuz altın ve biraz ufaklık bulunan kesemi, çakımı, usturamı, tarağımı, mendilimi ve hatıra defterimi de verdim. Palamı, tabancalarımı, barut kesemi arabalara koyarak Kralın depolarına götürdüler, öteki eşyalarımı ise geri verdiler.

Yalnız unuttukları bir şey vardı. Memurların açamadıkları gizli bir cebim vardı. İçine, gözlüğümü, küçük bir dürbünü ve birkaç

eşyayı koymuştum. Kral için bir önemi olmadığından, bunları ortaya çıkarmamın bir manası yoktu. Hem, verirsem kaybolabilir ve kırılabilirlerdi. Bunları vermemekle doğru bir karar verdiğimi düşünüyordum, fakat ileride başıma ne gelebileceğini tahmin bile edemiyordum.

Lilliput kralı birçok asilzadeyle beraber, yazarımızı kapatıldığı yerde ziyaret etmektedir. Kral, yazara dillerini öğretmek için bilginler göndermiştir. Yumuşak huyluluğundan ötürü ilgi görmekte ve kendisine gayet güzel muamele edilmektedir. Yazarın ceplerini aramışlar; kılıcını ve tabancalarını almışlardır.

Yazar, anlattıklarını gerçekmiş gibi yansıtmak için farklı farklı yöntemlere başvurmaktadır. Aslında, endişeler içinde olduğunu söylerken okuyucuya birtakım mesajlar vermeye çalışmaktadır. Onun yerinde olsaydınız, böyle garip yaratıklar görünce kim bilir ne düşünürdünüz? Yerlilerin, Gulliver'e iyi davranmalarının sebepleri de düşünmeye değer doğrusu!

JONATHAN SWIFT

SONUNDA ÖZGÜRÜM

Mütevazı oluşum ve güzel davranışlarım herkes üzerinde olumlu bir hava bırakmıştı. Bu yüzden fazla vakit geçmeden özgürlüğüme kavuşacağımı düşünmeye başlamıştım. Her çareye başvurarak bunu sağlamaya çalışıyordum. Yerliler benden bir kötülük gelmeyeceğine her geçen gün daha fazla inanıyorlardı.

Dillerini oldukça öğrenmiştim. İlerleyen günlerden birinde Kral, ülkesinde oynanan özel bir oyunla beni eğlendirmek istedi. Bu oyunlar, Lilliputluların şimdiye kadar gördüğüm tüm oyunlardan daha etkileyiciydi.

Adaylar, küçük yaştan bu sanat dalında yetiştiriliyorlar, asil ailelerden de olmayabiliyorlardı. Büyük memuriyetlerden birinin sahibi ölünce veya gözden düşünce, beş veya altı aday Kral ve halkı ip üzerinde cambazlık ederek eğlendirmek istediklerini söylüyorlar ve ipin üzerinde, yere düşmeden en fazla sıçrayan o makamı kazanıyordu. Bazen Kral, makam sahiplerinin de böyle bir sınavla yetkilerini kaybetmediklerine kendisini inandırmalarını emrediyordu.

Bakanlar Kurulunda Maliye Bakanı olan Flimnap, ip üzerinde, bütün krallık mensuplarından bir parmak daha yükseğe sıçramak-

la ün salmıştır. Bu adamın, bizim sicimler kadar kalın, gergin bir ipe bağlı bir tahta üzerinde arka arkaya birkaç kere takla attığını gördüm. Kralın Genel Sekreteri, dostum Reldresal'ın, Flimnap'tan sonra geldiğini biliyorum. Öteki büyük memurlar aşağı yukarı aynı ayardalar.

Oyunlardan bir kısmı da sadece Kral, Kraliçe ve Başbakanın bulunduğu, özel zamanlarda düzenlenirdi. Kral, bir masanın üstüne, biri mavi, biri kırmızı, biri de yeşil, altı parmak uzunluğunda, ipekten üç tane ince iplik koyuyor. Bu iplikler, Kralın ödülleri dağıtmak istediği kişiler için ortaya koyduğu şeylerdi.

Özgürlüğümü kazanmadan iki üç gün önce, saray ahalisini eğlendirirken, bir posta geldi ve kraldan bir haber getirdi. Kral hazretlerinin halkından birkaç kişi benim yakalandığım yerin yakınlarında atla gezerken, yerde, garip bir şekli olan, çok büyük, siyah bir şey görmüşler. Kenarları yuvarlak olan bu şey, Kralın yatak odaları kadar genişmiş, ortası da bir adam kadar yüksekmiş.

Canlı olmasından korkmuşlar, ama çimenler içinde hareket etmeden duruyormuş, içlerinden birkaçı da etrafında birkaç kere dolaştıktan sonra, cansız olduğunu anlamışlar. Birbirlerine omuz vererek tepesine çıkmışlar; burası yassı ve düzmüş, üstüne basınca içinin boş olduğunu anlamışlar, bu şeyin Dağ Adam'a yani bana ait olduğunu düşünmüşler. Kral emir verirse bunu sadece beş beygirle getirebileceklerini söylemişler. Ben bunun ne olduğunu hemen anladım ve bu habere son derece sevindim.

Tahminlerime göre olay şöyle olmuştu: Kazadan sonra karaya çıktığımda şaşkınlıktan bir ipe boynuma bağladığım şapkam, herhalde yüzerken yerinde kalmış ve yatıp uyuduğum yere gelmeden önce ip, ben farkında olmadan kopmuş, şapkam da yere düşmüştü.

Hâlbuki ben denizde kaybettim sanıyordum. Kraldan şapkamın çabuk bir şekilde getirilmesini rica ettim. Sonraki gün arabacılar şapkamı getirdiler ama şapkam çok kötü bir haldeydi. Kenarlarından bir buçuk parmak içerde iki delik açarak bunlara iki çengel takmışlar, bu çengelleri de uzun bir halatla koşumlara bağlamışlardı. İşte şapkamı, böylece, yarım milden fazla sürükleyerek getirmişlerdi. Şükürler olsun ki bu memlekette arazi düz ve yumuşaktı, bu sayede şapkam korktuğum kadar bozulmamıştı. Bu olaydan iki gün sonra, Kral çok garip bir eğlence düşündü.

Şehrin içinde ve yakınlarındaki tüm askerlerin hazır olmalarını emretti. Bacaklarımı mümkün mertebe açarak durmamı rica etti. Sonra da tecrübeli bir komutan olan generaline, kıtalarını yanaşık düzene koyarak altımdan geçirmesini emretti. Askerler yirmi dörtlük sıralar halinde, sancaklar başta, mızraklar ileri sürülü, davullar çalarak geçeceklerdi. Kıta üç bin piyade ve bin süvariden ibaretti. Kral askerlerin yürürken bana karşı saygısızlık yapmamalarını emretti, suçlular ölüm cezasına çarptırılacaktı. Fakat bu emir birkaç genç subayın, altımdan geçerken yukarı doğru bakmalarını önleyememişti. Meraktan bakıyorlardı. Beni serbest bırakması için Krala müracaat etmiştim. Zaten bu gösteriyi de onun için yapmıştım. Sonunda, konuyu konseye, sonra da meclise açmıştı. Serbest bırakılmama kimse karşı koymamıştı. Benim serbest kalma şartlarım yüzüme karşı okundu. Sonra da yemin ettirdiler. Bunu, önce kendi memleketimin âdetlerine, sonra da Lilliput kanunlarına göre yaptım. Sağ ayağımı sol elimle tuttum, sağ elimin orta parmağını başımın tepesine, başparmağımı da sağ kulağımın ucuna koydum.

Şartlar şunlardı:

- 1- Onların izni olmadan ülkeden ayrılmayacaktım.
- 2- Onlardan emir almadan başkentlerine gitmeyecektim.

3- Caddelerden başka bir yerde gezmeyecek, çayırlarda ve buğday tarlalarında dolaşmayacaktım.

4- Halkı çiğnemecek ve onları ellerime alıp ceplerime koy-
mayacaktım.

5- Düşmanlarına karşı onları koruyacaktım.

7- Çalışmalarında onlara yardımcı olacak ve kaldıramadıkları
yükleri aldıracaktım.

8- İki ay içinde sahilden dolaşarak ülkenin sınırlarının tam
ölçüsünü öğrenecektim.

9-Tüm bu şartları yerine getirirsem onlardan 1728 kişiyi bes-
leyecek kadar yiyecek ve içecek verilecekti. Ayrıca ülkenin bütün
imkânlarından faydalanacaktım.

Bu maddeler arasından bana en komik gözükən madde
1728 Lilliput'luyu besleyecek kadar yiyecek gerektiği neticesine
varmalarıydı.

Sonradan öğrendiğime göre bu neticeye ince hesaplar yaparak
ulaşmışlardı.

Gulliver okuyucularına Kralı anlatıyor; onun ihtişamını, cesare-
tini belirtiyor. Bunda hafif bir alay da yok değil... Kralın ihtişamı ile
zıtlık oluşturan şeyleri de okuyucunun düşünmesini istiyor yazar.

Lilliput halkı, Gulliver'i görmek için işlerini güçlerini bırakıp başkente koşuyor. Hemen her ülke halkının bu kadar büyük ve olağanüstü olaylara ilgi duyması normal olmakla birlikte nice olağanüstü olaylara çoğu halk en küçük bir ilgi göstermemektedir.

Yazarın üstünü arayan memurlar, Gulliver'in ceplerinde hiç görmedikleri, tanımadıkları eşyalar bulduklarından bunları birtakım benzetmelerle anlatmaktadırlar.

Raporlarında anlattıkları bu eşyalar onlara hayli ilginç gelmiştir. Yazar, kralı , kraliçeyi, erkek asilzadeleri çok garip bir şekilde eğlen-diriyor. Lilliput sarayında birçok eğlence tertiplenmiştir. Sonunda yazar bazı şartlar altında serbest bırakılmaktadır.

Gulliver'in hapis hayatı yaşadığı bu ilginç ülkenin bildiğimiz ölçülerle başka ülkelere benzemediğini ve benzetilemeyeceğini belirtmeye gerek yok! Ama bu ülkede yaşayanların düşkünlükleri veya erdemleriyle, saraylarda olan yolsuzluk ve saçmalıklarıyla herhangi bir Avrupa ülkesine benzeyip benzemediğini de düşün-medem edemeyiz.

JONATHAN SWIFT

KRALIN SARAYI

Ben bu küçük yaratıkların elinden kurtulup özgürlüğüme kavuştuktan sonra ilk isteğim başkent Mildendo'yu görmek oldu. Kral, halka ve evlerine bir zararım dokunmamasına dikkat etmemi emretti. Kenti gezmek istediğim halka ilân edilmişti.

Şehrin surları yaklaşık bir metre yükseklikte ve on parmak kalınlıktaydı, bu surların üzerinde atlarıyla beraber bir araba kolaylıkla yürüyebilirdi. Şehir, birbirinden onar metre uzaklıkta kulelerle kuşatılmıştı. Mildendo'ya sol yandaki büyük kapının üstlünden atlayarak girdim. Yan yan giderek iki caddeyi yavaşça geçtim, ceketimi, etekleri evlerin dam ve saçaklarını zedeleyebilir diye çıkarmıştım.

Halkın evlerine çekilmelerine, yoksa uğrayacakları herhangi bir kazadan kendilerinin sorumlu olacağına dair kesin emir verilmişti fakat ben yine sokaklarda gecikip kalan kimseler bulunabileceğini düşünerek büyük bir dikkatle yürüyordum. Evlerin çatıları, pencereler, damlan beni seyretmeye gelenlerle dolmuştu.

Hiçbir seyahatimde bundan daha kalabalık bir yer gördüğümü hatırlamıyorum. Şehir tam bir kare şeklindeydi. İki cadde birbirini kesiyor ve şehri dört mahalleye ayırıyordu. Giremediğim sokaklar

ve dar yolların genişliği de bana göre çok yetersizdi. Ancak onlara göre düşündüğümüzde oldukça genişti. Şehir beş yüz bin kişi alabilirdi, evler üç kattan beş kata kadardı, bol dükkân ve pazar yerleri vardı.

Herkesein gördüğünde tir tir titrediği Kralın sarayı ise iki cadenin birleştiği yerde yani şehrin tam ortasındaydı. Kral bana duvarların üstünden geçmem için izin vermişti. Duvarla saray arasındaki boşluk da çok geniş olduğundan sarayı, her taraftan kolayca seyredebilirdim. Sarayın duvarları dört parmak kalınlığında kesme taşlardan örülmekle beraber, bu binaların üstünden büyük hasarlara sebep olmadan atlamam gerekiyordu fakat bunun imkânı yoktu. Sarayı görmeyi ancak üç gün sonra başarabildim. Bu üç gün içinde, şehirden uzakta bulunan krallık parkındaki en büyük ağaçlardan birkaç tanesini çakımla kestim, ağırlığımı kaldırabilecek bir sandalye yaptım.

Mildendo'ya geleceğim hakkında halka gerekli uyarılar yapıldı. Elimde iki sandalye olduğu halde şehirden geçerek saraya gittim. Dış avlunun yanına gelince, sandalyelerden birinin üstüne çıktım, ötekini de elimle kaldırarak damın üzerinden geçirdim, sonra sandalyeye çıkarak hiçbir zararım dokunmadan, binanın üzerinden geçtim ve ilk sandalyeyi ucu çengelli bir değnekle yerinden aldım...

İşte böylece iç avluya kadar geldim ve yan yatarak yüzümü, özellikle açık bırakılmış olan orta kattaki pencerelere dayadım. Muhteşem bir daireyle karşılaştım. Kraliçe ile küçük prensler, yanlarındakilerle birlikte odalarındaydılar. Kraliçe büyük bir zarafetle gülümsemek ve sonra elini pencereden uzatarak bana öptürmek nezaketinde bulundu.

Özgürlüğüme kavuştuktan on beş gün sonra, bir sabah, özel İşler Genel Sekreteri Reldresal, yanında sadece bir hizmetçi ile

evime geldi. Arabasının biraz ötede beklemesini emrederek bir saat kadar benimle görüşmek istediğini söyledi. Soylu bir adamdı, birçok özelliği vardı, serbest bırakılmam için saraya yaptığım müracaatlarda bana yardım da etmişti. Bunlardan ötürü arzusu- nu hemen yerine getirdim. Sesini bana kolaylıkla duyurabilmesi için yere yatmayı teklif ettim, fakat, bütün konuşmamız boyunca kendini elimde tutmamı tercih etti. Söze, serbest bırakıldığım için beni tebrik ederek başladı, bu işte kendinin de biraz payı olduğunu söyledi.

En sonunda bana şunları söyledi:

— Memleketimizin başında iki büyük belâ var: Biri memleket içinde şiddetli bir particilik olması. Ötekisi ise, çok güçlü bir düşmanın memleketimizi işgal etmek istemesidir. Birinci belâyaya gelince, şunu bilmelisiniz ki yetmiş aydır, Krallığımızda iki düşman parti var, bunlara, kendilerini birbirinden ayırmak için yüksek ve alçak ökçeli ayakkabılar giydiklerinden, Tramecksan ve Stamecksan diyoruz.

Yüksek ökçelilerin, memleketimizin öteden beri devam eden idare düzenine uygun oldukları iddia ediliyorsa da, Kral, sizin de göreceğiniz gibi, bütün devlet işlerinde alçak ökçelileri kullanıyor. Doğrudan doğruya krallığa bağlı memurlukları da onlara veriyor. Hatta, Kralın ökçeleri emrindekilerden daha alçaktır. Bu iki parti arasındaki düşmanlık o kadar büyümüştür ki, bir partiden olanlar, ötekilerle hiç konuşmadıkları gibi, birlikte yiyip içtiklerini de görmek mümkün değildir.

Memlekette bu karışıklıklar sürerken Blefuscus'luların ülkemizi her an işgal edeceklerinden korkuyoruz. Öteki krallık da Kralımızın ülkeleri kadar geniş ve güçlüdür. Gerçi siz, dünyada daha başka ülkeler bulunduğunu, halkının da sizin gibi kocaman adamlar ol-

duğunu söylemişsiniz, ama buna, bilginlerimiz pek inanmıyor, sizin aydan veya yıldızların birinden düştüğünüzü sanıyorlar.

Çünkü sizin kadar büyük yüz kişinin Kralımızın ülkelerindeki bütün toprak mahsullerini ve hayvanları yok edeceği kesindir.

Hem sonra, altı bin ay gerilere giden tarihlerimizde, Lilliput'la Blefuscu yüce Krallıklarından başka hiçbir memleketin adı geçmiyor. İşte, demin söylemek istediğim gibi, bu iki yüce kuvvet otuz altı aydır inatçı bir savaşa girişmiştir.

Ben bunları dikkat ve hayretle dinlerken Genel Sekreter de durmaksızın konuşmasına devam ediyordu:

— Tüm bunların sebebine gelecek olursak; herkesin de kabul ettiği gibi, yumurtayı yemeden önce, geniş ucundan kırmak, eskiden beri kabul edilmiş bir kuraldır. Fakat şimdiki Kralımızın dedesi, daha çocukken, yumurtasını eski âdete göre geniş ucundan kırarken, nasılsa parmağını kesmiş. Bunun üzerine babası Kral bir ferman çıkararak, bütün halka yumurtalarını sivri uçtan kırmalarını emretmiş, bu emre aykırı davrananlar ağır cezalara çarptırılacakmış.

Halk buna o kadar kızmış ki, tarihçilerimizin yazdıklarına göre, bu yüzden altı kere isyan çıkmış, bir Kral canından, bir Kral da tah-tından olmuş. Bu iç karışıklıklar Blefuscu kralları tarafından sürekli körükleniyor, yatışınca da suçlular hep Blefuscu'ya kaçıyormuş.

Hesaplara göre on bir bin kişi, yumurtalarını sivri uçtan kırmadıkları için ölüme razı olmuşlar. Bu anlaşmazlık hakkında bir sürü kitaplar yazılmış, fakat geniş uçluların kitapları yasaklanmış ve hiçbir memuriyete alınmamaları kanuna bağlanmıştı. Memleketimiz böyle kargaşalıklar içindeyken, Blefuscu kralları elçileriyle bize çok ağır sözler söylemişlerdi, bizi kutsal kitabımızın elli dördüncü sayfasındaki peygamberimiz Lustrog'un ana öğretisine aykırı davranarak

dinde bir ayrılık vücuda getirmekle suçluyorlardı. Fakat, bunun asıl metni zorlamaktan başka bir şey olmadığı anlaşıldı.

Blefuscu'ya kaçan geniş uçlular, oranın kralının sarayında öyle itibar kazandılar, memleketimizdeki taraftarlarından öyle gizli yardım ve teşvik gördüler ki, iki krallık arasında, karşılıklı basanlarla, otuz altı aydır çok kanlı bir savaş vardır. Şimdiye kadar kırk büyük gemi ve daha fazla küçük gemilerle beraber en iyi asker ve denizcilerimizden otuz binini kaybettik, düşmanın uğradığı zararın bundan daha büyük olduğu tahmin edilmektedir. Bununla beraber, düşmanlarımız kuvvetli bir donanma kurarak, bize saldırmaya hazırlanıyorlar. Kralımız yiğitlik ve kuvvetinize büyük bir güven beslediklerinden, bu memleket işlerinden size bahsetmemi emir buyurmuşlardı.

Bana bu geniş bilgileri veren Genel Sekreterden Krala saygılarımı sunmasını rica ettim. Şunları da ekledim:

— Yabancı olduğum için parti kavgalarına karışmayacağım. Fakat kendisini ve devleti işgalcilere karşı koruyacağım.

Bu konuşmanın üzerinden çok fazla bir zaman geçmemiştir. Ancak günlerle ifade edilebilir. Saldırıları yeniden başladı. Olağanüstü bir manevra ile işgali önledim. Bana da yüksek bir şeref rütbesi verildi. Blefuscu Krallığından elçiler geliyor, barış istiyorlardı. Kraliçenin dairesinde, kaza neticesi, yangın çıkmıştı. Sarayın bir kısmını yanmaktan da kurtardım.

Blefuscu Krallığı Lilliput'un kuzey doğusunda bir adaydı. İki krallık arasında bir boğaz vardı. Ben bu adayı henüz görmemiştim, hele her gün bir işgal hareketi olabileceğini de öğrenince, sahilin Blefuscu'ya bakan tarafına gitmez oldum, çünkü düşmanın benden haberi yoktu, gemilerinden görülürüm diye korkuyordum, iki

krallık arasında her türlü ilişki, savaş boyunca, ölüm cezasıyla yasak edilmiş ve kralımız bütün gemilere ambargo koymuştu.

Düşmanın tüm filosunu ele geçirmek için kurduğum bir plânı Krala anlattım, keşif kollarımızın söylediğine göre, donanma, uygun rüzgârlar çıkar çıkmaz harekete hazır bir halde, limanda demirli duruyordu. En tecrübeli denizcilere danıştım. Boğazın derinliğini sordum. Yaptıkları hesaplara göre, fazla bir tehlike yoktu. Blefuscu adasının tam karşısındaki kuzeydoğu sahiline doğru ilerledim.

Küçük dürbünümü çıkardım, düşmanın demirli duran, filosuna baktım. Elli kadar savaş ve birçok taşıt gemisi vardı. Sonra evime döndüm, birçok halat ve demir çubuk temin edilmesi için emirler verdim. Bana, bu konuda yetki verilmişti. Halat ve demir çubukların daha sağlam olmaları için halatları üç kat ettim, demir çubukları da üçer üçer burarak uçlarını kıvırdım, çengel yaptım. Böylece elli çengeli, bir o kadar halatın ucuna iliştiirdikten sonra kuzeydoğu sahiline gittim, ceketimi ve ayakkabılarımı çıkararak suların yükselmesine yarım saat kala denize girdim.

Suyun içine girdikten sonra elimden geldiği kadar hızlıca yürümeye başladım. Ortada, ayaklarım tekrar dibe değinceye kadar yüzdüm, denize gireli yarım saat olmamıştı ki, filonun yanına yetiştim. Düşmanlar beni görünce o kadar korktular ki, gemilerimden atladılar sonra da yüzerek karaya çıktılar. Sayıları otuz binden aşağı değildi. Hemen halat ve çengellerimi çıkardım, çengelleri birer birer her geminin başındaki palamar gözlerine geçirdim, halatların uçlarını da birbirine bağladım.

Ben bu işlerle uğraşırken düşman, üzerime binlerce ok yağdırıyordu, oklar, yüzüme ve ellerime saplanıp kalıyor, hem fena halde canımı yakıyor, hem de işimi rahatça yapmama engel oluyordu.

Bu sırada ben en çok gözlerime bir zarar gelmesinden korkuyordum, buna karşı hemen bir çare düşünmemiş olsaydım, kesinlikle kör olurdu. Daha önce de söylemiş olduğum gibi, Kralın memurlarının gözünden kaçan gizli bir cebim vardı. Bura-ya, ufak tefek birkaç şeyden başka gözlüğümü de koymuştum, bunu hemen çıkardım, sıkı sıkıya gözlerime taktım ve böylece silâhlanmış olarak, düşmanın ok yağmuruna rağmen, hiçbir şeye aldırmandan işimi gördüm. Okların birçoğu gözlüğüme çarpıyordu, fakat camları biraz zedelemekten başka bir etkisi olmadı. Bütün çengellerimi kullanıyordum, halatları, uçtaki düğümden tutarak çekmeye başladım, fakat gemiler kıyılamadı bile!

Gemiler limana demirli bir halde oldukları için yerlerinde sımsıkı duruyorlardı. Giriştiğim işin en fazla cesaret isteyen kısmı kalmıştı. Elimde tuttuğum halatı koyuverdim. Çengelleri de yerlerinde bırakarak, çakımı çıkardım, yüzüme ve ellerime iki yüzden fazla ok yediğim halde, büyük bir metanetle demirlerin halatlarını kestim, sonra uçlarına çengelleri bağlamış olduğum halatların düğümlünden tutarak düşmanın en büyük savaş gemilerinden ellisini, büyük bir kolaylıkla ardım sıra sürükledim.

Benim ne yapmak istediğimi anlayamayan Blefuscu'lular, önce büyük bir hayretin verdiği şaşkınlık içindeydiler, halatları kestiğimi görmüşler, gemilerini ya başıboş bırakacağımı veya birbiri üzerine bindireceğimi sanmışlardı. Fakat tüm filolarının düzenle harekete geçtiğini, benim de önden çektiğimi görünce öyle bir çığlık kopardılar ki, bunu tasvir veya tasavvur neredeyse imkânsızdır. Tehlike sahasından çıkınca durdum, yüzüme ve ellerime saplanmış olan okları birer birer ayıkladım, yaralarımı, Lilliput'a geldiğim zaman vermiş oldukları, önce de sözünü etmiş olduğum, merhemle ovdum, sonra gözlüğümü çıkardım ve bir saat kadar suların çe-

kilmesini bekledikten sonra yükümlerle beraber boğazın ortasından yürüyerek geçtim.

Lilliput krallık limanına sağ ve salim geldim. Ben onların yanına yetiştiğimde Kral ve bütün herkes bu büyük maceranın neticesini bekleyerek, sahilde duruyorlardı. Gemilerin büyük bir yarım ay şeklinde ilerlediğini görmüşler, fakat göğsüme kadar su içinde olduğumdan beni tam olarak seçememişlerdi. Boğazın ortasına gelince, endişeleri büsbütün artmıştı, çünkü o zaman başıma kadar suyun içindeydim. Kral boğulduğumu düşünmüş. Filonun da kötü niyetlerle yaklaştığını sanmıştı. Fakat çok geçmeden geniş bir nefes aldılar, çünkü ben ilerledikçe boğaz sığlaşmıştı, sesimi işitebilecekleri bir yere geldiğimde filonun bağlı olduğu halatların ucunu yukarı kaldırmış ve yüksek sesle şöyle bağırıştım:

— Yaşasın Lilliput'un güçlü Kralı!

Bu sözlerimden ötürü Lilliput'un yüce kralı beni olağanüstü bir şekilde karşıladı. Sonra da bana memleketin en büyük şanını verdi:

— Dağ adama derhal, Krallık üstün hizmet madalyası verilsin. Hemen tören alanı hazırlansın!

Meğer bu madalyayı oldukça uzun bir zamandır kimse alamıyormuş.

Daha sonra Kral, benden geride kalan düşman gemilerini de kendi limanlarına getirmem için fırsat kollamamı rica etti. Kralların istekleri o kadar ölçsüz ki, bizim Kral, koca Blefuscu ülkesini bir eyalet haline sokmaktan ve bir genel vali ile idare etmekten başka bir şey düşünmediği gibi, geniş uç taraftarı sürgünleri de yok etmek, Blefuscu halkını, yumurtalarını sivri uçtan kırmaya mecbur ederek bütün dünyanın biricik kralı olmak istiyordu.

Buna karşılık ben, politika ve adalet konuları üzerinde durarak, kanıtları ileri sürerek, Kralı bu niyetlerinden vazgeçirmeye uğraştım, hür ve mert bir milletin köle olmasına hiçbir zaman alet olamayacağımı söyledim. Bu konu mecliste tartışılırken mantıklı ve sağlam düşünceli birkaç bakan beni desteklemişti.

Açık ve cesaretli sözlerim, kralın tasarılarına ve siyasetine o kadar aykırıydı ki, Kral bu söylediklerimi hiç affetmedi, bunlardan, mecliste büyük bir ustalıkla bahsedince, en makul düşünenlerden bazıları susarak benim tarafımı tutar gözükmüşler, fakat gizli düşmanlarım beni hedef tutan tavırlar sergilemişlerdi. Neredeyse beni mahkum sandalyesine oturtacaklardı. Bereket versin savaştığımız krallıktan elçiler geldi de benimle ilgili alınacak karar ertelendi.

Yapılan savaşın kahramanı ben olduğum için elçilerle bende görüştüm. Beni ülkelerine davet ettiler. Elçileri bir süre eğlendirip memnun ettim, hayretler içinde bıraktım. Sonra, erdemlerini bütün dünyanın hayranlıkla karşıladığı Krallarına aciz saygılarımı sunarak bana şeref vermelerini rica ettim, yurduma dönmeden önce krallarına hizmette bulunmak istediğimi de ekledim.

Bir süre bekledikten sonra bizim Kralı gördüğüm ilk fırsatta, Blefuscu kralının yanına gitmeme izin vermesini rica ettim, Kral dileğimi, açıkça gördüğüm gibi, pek soğuk karşıladı. Ben o zaman bunun sebebini pek anlayamamıştım, fakat sonradan birinin kulağıma fısıldadığına göre, Flimnap'la Bolgolam, elçilerle görüşmemi Krala saygısızlık olarak göstermişler, bense böyle bir şeyi düşünmemiştim bile...

İşte o andan itibaren, saraydakiler ve bakanlar hakkında pek de iyi olmayan fikirler beslemeye başladım. Elçilerin benimle tercümanlarla konuştuklarını da söylemeliyim. Lilliput'la Blefuscu krallıklarının dilleri, Avrupa'da herhangi iki milletin dilleri kadar

birbirinden farklıdır. Her iki krallık da kendi dilinin eskilik, güzellik ve kuvvetiyle övünüyor, komşusunun dilini hor görüyor. Bununla beraber, Blefuscu filusunu eline geçirmiş olmaktan hız alan bizim kral, elçileri, güven mektuplarını ve nutuklarını Lilliput dilinde vermeye mecbur etmişti. Oysaki bu iki ülkede de önde gelenlerin, sahil boylarında oturan tacir ve denizcilerin neredeyse tamamı iki dille de konuşabiliyordu. Çünkü, iki ülke arasında büyük miktarda ticaret yapılıyor, sürgünler karşılıklı olarak her iki memlekete de kabul ediliyordu. Dünyayı görmek, başka insanlarla irtibata geçerek kültürlerini arttırmak için her iki ülkede genç asilzadelerini ve zengin çocuklarını diğer ülkeye gönderiyordu.

Ben tüm bu bilgileri, birkaç hafta sonra Belfuscu Kralına saygılarımı sunmak için gittiğimde öğrenmişim. Büyük felâketlerin gelmesine ramak kala giriştiğim ve sırf düşmanlarımların kötü niyetlerinin sebep olduğu, fakat sonra benim için çok hayırlı olduğunu anladığım bu seyahatimi daha sonraki zamanlarda sırası gelince siz değerli okuyucularıma anlatacağım.

Dikkatli okuyucularım hatırlayacaklardır; özgürlüğüme kavuşmak için kabul ettiğim şartlar arasında beni köle olarak gören birkaç adam vardı. Bunların tavırları benim hiç hoşuma gitmemişti. Ancak, içinde bulunduğum çaresizlik durumunda mecburen kabul etmek zorunda kalmışım. Fakat şimdi... Artık İmparatorluğun en yüksek rütbesini ve şeref madalyasını almışım. Bu sebeple bu gibi şartları yerine getirmem artık şeref ve haysiyetime uygun görülüyordu.

Kralın da hakkını yememeliyim! Bu bahsettiğim ağır şartların bir kez olsun sözünü etmedi.

Sonunda Krala çok büyük bir hizmet yapma fırsatını elde ettim. Bir gece yarısı, kapımın önünde yüzlerce kişinin bağırışma sesleriyle

birdenbire uyandım. Çok korkmuştum, “Burglum! Burglum!” diye haykırıp duruyorlardı. Kralın adamlarından birkaç tanesi, halkın arasından hızla yanıma geldiler ve hemen saraya gelmemi rica ettiler. Kraliçe hazretlerinin dairesinde, roman okurken uyuyakalmış bir saray kadınının dikkatsizliği yüzünden yangın çıkmıştı.

Bu haberi alır almaz hemen kalktım, halka, yolumdan çekilmeleri emredildiğinden, gece de ay ışığı olduğundan kimseyi çığnemedem saraya doğru hızla gittim. Duvarlara merdivenler dayamışlardı, bol kovaları vardı, ama su biraz uzaktaydı. Zavallı halk ellerinden geldiği kadar acele ediyor ve bana kovaları uzatıyorlardı. Fakat yangın o kadar şiddetliydi ki, bunların pek faydası olmuyordu. Aceleyle ceketimi evde bırakıp yalnız deri yeleğimi giyerek gelmemiş olsaydım, ateşi ceketimle kolayca söndürebilecektim.

Durum çok kötü ve ümitsizdi, bu muhteşem saray neredeyse kül olacaktı. Fakat böyle hallerde pek seyrek olmakla beraber, o anda aklıma bir fikir geldi ve hemen bir çare buldum.

O akşam, glimigrim denen çok lezzetli bir şaraptan bol bol içmiştim. Şarap hala midemdeydi. Alevleri ve ateşi söndürmek için sarf ettiğim gayretin verdiği hararetle şarap etkisini gösterdi. Öyle bol su döktüm(idrar) ve bunu öyle uygun yerlere boşalttım ki, üç dakika içinde yangından eser kalmadı ve bu yüce bina, (ki, birçok devirler boyunca kurulabilen bir yüce binadır) yok olmaktan böylece kurtulmuş oldu.

Tanyeri ağarmıştı artık... Kralın yüksek tebriklerini beklemeden hemen evime döndüm. Çok büyük bir hizmette bulunmuş olmakla beraber, Kralın bu hizmeti yapma tarzımı nasıl karşılayacağını bilmiyordum. Çünkü, bu ülkenin başlıca kanunlarından biri, saray sınırları içinde su döken kimseyi, mevkii ve rütbesi ne

olursa olsun, ölümlle cezalandırmaktadır. Fakat kraldan gelen bir haber yüreğime su serpti.

Kral Baş yargıca bağışlanmam için emir verecekti. Bununla beraber af kâğıdımı bir türlü elde edemedim. Bana gizliden gizliye gelen haberlere göre de, Kraliçe hazretleri yaptığımı öyle derin bir nefretle karşılamıştı ki, sarayın en ıssız bir köşesine taşınmış, yanan binanın, kendi oturması için tamir edilmesine şiddetle karşı koymaya karar vermişti. En yakın dostları da benden intikam almaya yemin etmişlerdi.

Yazar, Lilliput'un başkenti Mildendo ve Kralın sarayını anlatıyor. Genel sekreterlerle devlet işleri hakkında konuşmalar yapıyor.

Savaş olması halinde, krala yardım edeceğine söz veriyor. İngiltere'de, siyaset dünyasında çevrilen entrikaları, dalkavuklukları, ahlâksızlıkları yakından gören yazar, bunları doğrudan doğruya eleştirmek yerine Lilliput sarayındaki âdetlerden bahsederek dolaylı bir tarzda eleştiride bulunuyor. Bu eleştirisini sadece İngiltere'ye de yöneltmiyor. Bütün Avrupa krallıklarında durumun böyle olduğunu göstermeye çalışıyor.

Büyük makamlar elde etmek, nişan ve unvanlar kazanmak için aranan vasıf ve şartlar hakkında kafa yormamızı sağlıyor. Biraz abartmaktadır ancak konunun tam olarak anlaşılması için bunu yapıyor.

On on beş santimlik boylarıyla Lilliput'luların, çok gururlu kişiler olduklarını ima ederek okuyucuya ince mesajlar gönderiyor.

Gulliver'in serbest bırakılması için yerine getirmesi gereken şartlar da çok ilginç değil mi? Tüm bunların yanında bu ülkenin kanunları da hayli dikkat çekicidir.

JONATHAN SWIFT

LİLLİPUT KANUNLARI

Baştan beri bahsettiği Lilliput ülkesini ve bu ülke hakkındaki diğer bilgileri yazacağım başk bir esere bırakıyorum. Ancak, kısaca ve genel olarak birkaç bilgi vererek meraklı okuyucularımın merakını gidermek istiyorum.

Halkın boyu, ortalama altı parmandan aşağıydı. Bütün hayvanlar, bitkiler ve ağaçların büyüklükleri de aynı oranda kısaydı. Örneğin, en büyük at ve öküzlerin boyları, dört beş parmak boyundadır. Koyunların boyu aşağı yukarı bir buçuk parmandır, kazlar ise birer serçe kadardır.

İşte böylece, derece derece aşağı inerek, en küçük hayvanların boyunu tahmin edin. Bazılarını gözle görebilmek benim için neredeyse imkânsızdı. Tanrı Lilliput'luların gözlerini kendi doğalarına özgü biçimde ve her şeyi görebilecek şekilde yaratmıştı. Görme yetilerinde büyük bir kabiliyet vardı. Fakat, uzakları pek göremiyorlardı, yakınlarında olan eşyayı görmekte gözleri pek keskindi, bir açının sinek kadar bir çayır kuşunu yolduğunu, bir genç kızın göze görünmez bir iğne iplikle dikiş diktiğini gördüm.

En büyük ağaçları, yani tepelerine ancak kolumu uzatarak yetişebildiğim kral parkındaki ağaçlar, yedi parmak yüksekliktedir,

öteki bitkiler de aynı ölçüde olduğundan büyüklüklerini okuyucularım kolayca tahmin edebilirler.

Lilliput halkı hakkında fazla ayrıntıya girmeyeceğim. Fakat çeşitli bilimlerin, yıllar boyunca, büyük gelişmeler kaydettiğini söyleyebilirim. Yazma tarzları çok garipti! Ne Avrupalılar gibi soldan sağa, ne Araplar gibi sağdan sola, ne Çinliler gibi yukardan aşağı, ne de Cascagia'lılar gibi aşağıdan yukarıya yazıyorlardı. Tıpkı İngiltere'deki bayanların yazıları gibi, kâğıdın üst köşesinden aşağı köşesine doğru eğri büğrü bir şeyler çiziktiriyorlardı. Lilliput halkı ölülerini baş aşağı gömüyorlardı.

Onlara göre, on bir bin ay sonra ölümler dirilecekmiş, o zaman, düz sandıkları dünyanın altı üstüne gelecek, baş aşağı gömülenler dirilince, kendilerini ayaküstünde bulacaklarmış. Okumuşlar, bu inancın saçma olduğunu kabul ediyorlar ama, okumamışlara uyularak bu uygulamadan bir türlü vazgeçmiyorlardı. Lilliput'ta birtakım garip kanun ve âdetler de vardı. Bunlar, benim sevgili memleketimdekilere o kadar aykırı ki, onların lehinde uzunca söz söylemeye pek isteğim yok. Fakat kanunların, memleketimde de, burada olduğu gibi uygulanmasını temenni etmemek elden gelmiyor.

Öncelikle, suç işleyenlerin suçlarını ihbar eden kişilerden bahsedeceğim. Devlete karşı işlenen her suç büyük bir şiddetle cezalandırılıyordu. Fakat suçlu masum olduğunu mahkemede açıkça ispat ederse, ona suç yüklemiş olan kimse hemen en feci bir şekilde öldürülüyor, malı mülkü varsa, masum olan adama bundan bol bol verilerek, kaybettiği vakit, geçirdiği tehlike, hapisten ötürü çektiği sıkıntı ve savunması için harcadığı para karşılanmış oluyordu. Suçlayan adam malı mülkü yoksa tazminat Kralın hazinesinden veriliyordu. Kral masum adama teveccüh ve

büyükliğini gösteren bir de nişan veriyor, masumluğunu bütün şehirde ilân ettiriyordu.

Lilliput halkı dolandırıcılığı hırsızlıktan çok daha büyük ve ağır bir suç olarak kabul ediyor, genelde ölümle cezalandırıyorlardı. Şöyle düşünüyorlardı: Dikkat, uyanıklık, biraz da zekâ, bir adamın malını mülkünü hırsızlardan korumaya yeterlidir, fakat doğruluk, düzenbazlığa karşı kimseyi hiçbir zaman koruyamaz. İnsanlar arasında devamlı bir surette alışveriş ve krediyle muamele gerekli olduğundan, sahteliğe izin verilirse veya sahteliği cezalandırmak için hiçbir kanun konmazsa, namuslu tüccarlar büyük zararlara uğrar, sahtekâr kimseler de faydalanır.

Hiç unutmadığım bir şey yaşamıştım. Bir gün, Kralın yanında, efendisine havaleyle gelen büyük bir parayı çalıp kaçan bir suçlu için araya girmek ve yardımda bulunmak istemiştim. Suçu hafifletmek için, Krala, bu suçun sadece düzeni bozan bir şey olduğunu söyleyince bana şöyle demişti:

“Suçu ağırlaştırıran bir şeyi savunmak saçmadır.”

Ben de, buna cevap olarak “Her milletin kendine özgü âdetleri vardır”, diye basmakalıp bir cevap vermekten başka bir şey söyleyemedim. Fena halde utanmıştım.

Her devletin ve hükümetin, düzeni, ödül ve cezaya dayanarak yürütebildiğini hepimiz genelde kabul ederiz. Fakat, bu genel kuralın Lilliput ülkesinden başka hiçbir ülkede uygulandığını görmedim. Burada, bir kimse, yetmiş üç ay, memleketin kanunlarından hiçbir şekilde dışarı çıkmadığını ispat edebilirse, hal ve durumuna göre birtakım ayrıcalıklar elde etmeye ve sırf bu iş için konan ödeneklerden bir miktar para almaya hak kazanır. Aynı zamanda adına

eklenen “Snilpall” yani «kanuni» unvanını da alır, fakat bu unvan oğullarına geçmez.

Ben onlara, yasalarımız hiç ödül den bahsetmeksizin, sadece cezayla korkutarak uyguladığımızı söyleyince, onlar bunu, idaremizin çok büyük bir kusuru saydılar. Bunun içindir ki, Lilliput mahkemelerinde adalet şöyle temsil edilmektedir; adaletin ikisi önde, ikisi arkada, birer tanesi de yanlarda olmak üzere altı gözü var; bu, gözlerinden «hiçbir şeyi» kaçmayacağını göstermek içindir. Sağ elinde, içi altın dolu, ağzı açık bir torba, sol elindeyse, kını içinde bir kılıç var. Bu da, cezalandırmaktan çok ödüllendirmek istediğini göstermeye yarıyor.

Lilliput halkı, hangi memurluk için olursa olsun, görev yükleyecekleri kişilerde büyük yeteneklerden çok ahlâk ve adalet duygusu arıyorlardı. Bu konuda çok da haklı olduklarını söylemeliyim. Bazı düşüncelerini sıralamadan edemeyeceğim. Onlara göre, insanlığın idare edilmeye ihtiyacı vardı, her insan zekâsı da mutlaka bir memuriyete uygundu.

Tanrı, memleket işleri idaresinin, ancak yüksek zeka sahibi birkaç kişinin çözebileceği bir muamma olmasını hiçbir zaman istememişti, çünkü bir devirde, böyle dehalardan ancak iki üç tane bulunabilirdi. Fakat, doğruluk, adalet, ölçü ve bunlara benzer daha başka erdemlere ulaşmak herkesin elindedir. Herhangi bir kimsede bu erdemlerle beraber tecrübe ve iyi niyet bulunursa, o, memleketine hizmet etmeye uygun kişidir.

Ama özel eğitim isteyen memuriyetler ayrı bir kategoride değerlendiriliyordu. Aklın gerekliliği, ahlâk ve erdemlerin yokluğunu hiçbir zaman telâfi edemeyeceğinden, yüksek kabiliyetli, fakat düşkün kimselerin tehlikeli ellerine hiçbir iş bırakılamaz. Çünkü, bilgisiz, fakat erdemli bir kimsenin düşeceği hatalar çok

fazla ağır olamaz. Fakat, zeki, menfaatperest ve kendisini kötü yollara düşüren kişilerin çok büyük zararlar vermesi mümkündür. Tanrı'ya inanmayanlara da iş verilmiyor, çünkü kralın Tanrı'nın vekili olduğunu kabul ettiklerinden, Lilliput halkı, bir hükümdarın emri altında olduğu bir kuvveti tanımayanlara iş vermesini çok saçma buluyorlardı.

Tüm bu anlattıklarımın sonra, şunun iyi anlaşılmasını isterim ki, bu bahsettiğim, aşağıda da bahsedeceğim kanunlar, Lilliput kanunlarının esas şekilleridir. Yoksa insanın bozuk karakterinin etkisiyle Lilliput halkında görülen ahlâksızlıklarını kastetmek istemiyorum, ipler üzerinde cambazlık ederek yüksek memuriyetler elde etmek, değneklerin üstünden atlayarak veya altından sürünerek itibar nişanları kazanmak gibi kötü gelenekleri, memlekete, şimdiki Kralın dedesi sokmuş ve bu âdetler, particiliğin gitgide şiddetlenmesiyle bugünkü halini almış.

Bazı ülkelerde olduğu gibi, burada da, nankörlük, ölümle cezalandırılan bir suçtur. Lilliput halkından bir kimse, kendine iyilik eden birisine kötülük ederse, kendisine hiç iyilik etmemiş olan insanlara kesinlikle kötülük edeceğin inanılır. Böyle bir adam yaşamaya lâyık değildir. Lilliput'ta her şehirde genele hizmet eden özel eğitim kurumları vardır ve köylülerle çiftçilerden başka, her ana baba, bütün çocuklarını, yaşları yirmi olunca, yani söz dinleyecek bir çağa gelince, yetiştirilmek üzere bu kurumlara göndermek zorundadırlar.

Bu okullarda verilen eğitim, çocukların toplumsal durumlarına, erkek ve kız olmalarına göre değişirdi. Birkaç türlü eğitim verilirdi.

Çocukları, kabiliyet ve yönelimlerini babalarının makamlarına uyacak bir tarzda hayata hazırlamak için mükemmel öğretmenler

vardır. Önce erkek, sonra da kız okullarından bahsedeceğim. Soylu ve yüksek yaratılışlı erkek çocukların okullarında, ciddî, bilgin öğretmenlerle bunların yardımcıları bulunur. Çocukların giyecek ve yiyecekleri basit ve sadedir, gördükleri eğitim, şeref, adalet, cesaret, alçakgönüllülük, merhamet, din ve yurt sevgisi esaslarına dayanır.

Pek kısa olan yemek ve uyku zamanlarıyla, beden eğitimi derslerin ayrılan iki saatlik teneffüsten başka, çocuklar hep bir işle meşgul olurlar. Dört yaşına gelinceye kadar elbiselerini, erkek hizmetçiler giydirip çıkarırsa da, ne kadar yüksek ailelerden olurlarsa olsunlar, dört yaşından sonra kendi kendilerine giyinmeye mecbur tutulurlar. Bizdeki elli yaşındaki kadınlar kadar yaşlı kadın hizmetçiler ancak en basit hizmetleri görürler.

Eğitime tabi tutulan çocukların hizmetçilerle konuşmaları uygun görülmez. Teneffüslere küçük veya büyük guruplar halinde, öğretmenleri veya vekiliyle birlikte çıkarlar ve böylece bizim çocuklarımızın daha genç yaşlarında uğradıkları çılgınlık ve ahlâksızlığın kötü tesirlerinden kurtulmuş olurlar. Ana babalar, çocuklarını, birer saat olmak üzere, yılda ancak iki kere görebilirler, çocuklarını gördüklerinde onlardan ayrılırken, bir kere öpmelerine izin verilir. Bu ziyaretlerde daima bir öğretmen bulunur. Bu öğretmen, ana babaların çocuklarıyla gizli gizli konuşmalarına, şımartıcı sözler söylemelerine, oyuncak, şeker gibi hediyeler getirmelerine izin vermez. Bir aile, çocuğunun eğitimi için gereken parayı vermezse, bu para, Kralın memurları tarafından tahsil edilir.

Halktan olanların, tüccar, satıcı ve ustaların çocukları da aynı tarzda yetiştirilir. Sadece bir sanat öğretilecekler, on bir yaşına gelince, başkalarının yanında çıraklık yapmaya başlarlar. Hâlbuki

yüksek aile çocukları tahsillerine, on beş yaşına kadar devam ederler, fakat üç yıl içinde gittikçe artan bir serbestlik elde ederler.

Kız çocuklarının okuduğu okullarda, yüksek aile kızlarının gördüğü eğitim erkeklerinki gibidir. Yalnız bunları, daima bir öğretmen'in nezaretinde, kadın hizmetçiler giydiren, beş yaşına gelince, kendi kendilerine giyinmeğe mecburdurlar. Kadın hizmetçilerin, kızlara korkunç ve saçma sapan masallar söyledikleri ve bizim memlekette oda hizmetçilerinin yaptıkları gibi, birtakım delilikler ettikleri duyulacak olursa, bunlar, şehirde herkesin önünde üç kere dövülür. Bir yıl hapsedilir ve ömürlerinin sonuna kadar kalmak üzere memleketin en ıssız bir yerine sürülürler.

Böylece, Lilliput'taki genç kızlar korkak olmaktan, budalalığa düşmekten erkekler kadar utanırlar, edep ve temizlikten başka her türlü süsten nefret ederler. Cinsiyetlerinin farklı olmasına rağmen eğitim tarzlarının erkeklerinkinden pek farklı olmadığını da gördüm.

Kızlara uygulanan tüm bu imtiyazdan uzak eğitimlere rağmen, spor eğitimleri erkeklerinki kadar sert değil, fazla olarak ev işlerine ait dersler görüyorlar, edindikleri bilgi de erkeklerinki kadar değildir. Çünkü Lilliput'luların kabul ettiği bir esasa göre, kadınlar her zaman genç kalmayacaklarına göre, yüksek aileden bir kadın kocasına akıl ve güzelliğiyle hoş görünen bir arkadaş olmalıdır. Kızlar, Lilliput'ta evlenme çağı olan on iki yaşına gelince, ana babaları veya koruyucuları onları, genellikle arkadaşlarının gözyaşları arasında okuldan alıp eve götürürler, öğretmenlerine minnettarlıklarını bildiren sözler söylerler.

Daha aşağı tabakadan kızların okullarında, çocuklar, cinsiyet ve vaziyetlerine göre her türlü işte ders görmektedirler. İşçilik yapacak olanlar dokuz yaşında okulu bırakıp, başkalarının yanın-

da ıraklık yapmaya giderler, ötekiler on üç yaşına kadar okurlar. Bu okullarda çocukları olan aşığı tabakaya mensup aileler, gayet az olan yıllık okul ücretinden başka aylık gelirlerinin küçük bir parçasını, çocuklarının eğitime katkı payı olarak okul müdürüne vermeye mecburdurlar.

Böylece, ana ve babanın masrafları kanunla sınırlanmış olur. Çünkü Lilliput'lulara göre, dünyaya çocuk getiren kimselerin, bunların bakımını halkın sırtına yüklemesinden daha haksız bir şey olamaz. Yüksek tabakadan kimselere gelince, bunlar da, hal ve durumlarına göre, her çocuk için belli bir para ayıracıklarına dair teminat vermektedirler. Bu paralar her zaman büyük bir dikkat ve tam bir doğrulukla kullanılır.

Köylülere ve toprak işçilerine gelecek olursak... Bunlar, çocuklarını okula göndermezler. Bunların görevi toprağı sürmek ve işlemek olduğundan, tahsil ve terbiyelerinin halkça büyük bir önemi yoktur, fakat bunlardan yaşlı ve hastalıklı olanlarına hastanelerde bakılır. Çünkü dilencilik bu ülkede bilinmeyen bir sanattır. Hizmetçilerin hakkında biraz bilgi vermek ve dokuz ay on üç günümü geçirdiğim bu memlekette nasıl yaşadığını kısaca anlatmak istiyorum. Kuşkusuz meraklı okuyucularım eğleneceklerdir.

Doğramacılık benzeri işlerden biraz anladığım ve ihtiyaçlarımı da karşılamak zorunda olduğumdan, krallık parkının en büyük ağaçlarından kendime uygun bir masayla bir sandalye yapmıştım. İki yüz kadar terzi, en kaba, en sağlam kumaşlardan bana gömlek, masama örtü, yatağıma da çarşaf yapmışlardı, fakat kumaşları birkaç kat olarak dikmek zorunda kalmışlardı. Çünkü en kalın bezleri bile keten bezlerinden birkaç derece daha inceydi. Kumaşları genellikle üç parmak enindeydi.

Terzi kadınların ölçülerimi alabilmeleri için yere uzandım. Bunlardan biri boynumun, bir ikincisi dizimin yanında durdu, uçlarından tuttıkları bir ipi çekip gerdiler, bir üçüncü terzi kadro da, bir parmaklık bir cetvelle ipin uzunluğunu ölçtü, başparmağımın kalınlığını da aldıktan sonra başka bir yerimi ölçmediler. Örnek olarak yere serdiğim eski gömleğimden de faydalanarak, tam bedenime göre bir gömlek yaptılar. Üç yüz terzi de bana elbise dikmeye memur edilmişti.

Ama bunlar, ölçümü almak için başka bir çare bulmuşlardı. Dizlerimin üstüne çöktüm, boynuma bir merdiven dayadılar, terzilerden biri merdivene çıkarak, yakamdan yere doğru bir şakul sarkıttı, bu şakulin uzunluğu, ceketimin boyunu verecekti, belimi, kollarımı ben kendim ölçtüm. Elbiselerimi en geniş evleri bile almayacağından benim evde dikmişlerdi. Bu iş bittikten sonra İngiltere'deki bayanların yaptıkları yamalara benzediğini gördüm. Yalnız, renkleri başka başka değildi.

Tabii yemek işlerini unutmamalıyım... Yemeklerimi pişirmek için de tamı tamına üç yüz aşçım vardı. Bunlar evimin yanında, rahat kulübelerde, aileleriyle birlikte oturuyorlar, bana her öğün için iki tabak yemek hazırlıyorlardı. Yirmi kadar hizmetçiyi elimle kaldırıyor, masamın üstüne koyuyordum, yüz kadar hizmetçi de, ellerinde yemek kapları, omuzlarına asılı şarap ve daha başka içki fıçlarıyla yerde duruyorlardı. Masanın üzerindeki hizmetçiler, tıpkı Avrupa'da kuyudan kovayla su çektiğimiz gibi, bu yemek ve içkileri, ben istedikçe, büyük bir ustalıkla yukarı çekiyorlardı. Bir tabak yemek bir lokma, bir fıçı içki de bir yudum kadar bir şeydi, koyunları bizimkiler ayarında değilse de, sığırları çok lezzetliydi.

Günlerden bir gün, o kadar büyük bir filetoyla karşılaştım ki, ancak üç lokmada yiyebildim, ama böyle şeyler seyrek oluyor.

Hizmetçilerim, İngiltere’de, çayırkuşu butlarını yediğimiz gibi, kemikleri de yediğimi görünce hayretten hayrete düşüyorlardı. Kaz ve hindilerini bir lokmada yutuveriyordum, bunların bizimkilerden çok daha lezzetli olduğunu söylemeliyim. Daha küçük kuşlarının yirmi otuzunu bir hamlede çatalımla alabiliyordum.

Yaşam tarzımı öğrenmiş olan Kral, bir gün, sayın eşleri ve kendi kanından olan prens ve prenseslerle birlikte gelip benimle yemek ziyafetine katılmak bahtıyarlığını kendilerinden esirgemememi istedi. Hep beraber geldiler, hepsini tam karşıma, masamın üstündeki koltuklara yerleştirdim, muhafızlarını da yanlarına koydum.

Hazine Bakanı Flimnap da elinde beyaz asasıyla oradaydı, ekşi bir yüzle beni süzdüğünü fark ettim, aldırılmaz görünerek, sevgili yurdumun şerefini korumak ve bütün sarayı hayretlere düşürmek için her zamankinden fazla yedim. Kralın bu ziyaretinin, Flimnap’a, aleyhimde çalışmak için fırsat verdiğini gizliden gizliye duydum.

Bu Bakan bana, huysuz tabiatına hiç uymayacak derecede iltifat eder görüldüğü halde, gizli bir düşmanımdı. Kraliçe hazretlerine, hazinenin bozuk vaziyetinden bahsetmiş, büyük iskontolarla para tasarrufuna mecbur kaldığını, hazine tahvillerinin ancak yüzde dokuz kırılarak satılabildiğini, bunun bir buçuk milyon altına mal olduğunu, neticede, beni başından savmak için ilk fırsatı kollamasının çok yerinde olacağını söylemişti.

Burada, hiç suçu olmadığı halde, başı belâya giren çok değerli bir bayanın şeref ve namusunu kurtarmak mecburiyetindeydim. Hazine Bakanı, birtakım kötü kimselerin kötü sözlerine inanarak tuttu, karısını kıskanmaya başladı. Bunlar, sayın eşinin bana şiddetle tutulduğunu söylemişlerdi, hatta bir kere de gizlice evime geldiği dedikodusu sarayda bir süre dolaştı durdu.

Bunun, hiçbir doğru tarafı olmayan iğrenç bir yalan olduğunu ve Sayın Bayanın bana, kendine hiç zarar getirmeyen serbestlik ve dostlukla davranmaktan daha ileri gitmediğini resmen ilân ettim.

Evime birkaç defa geldi, ama bu ziyaretleri hiçbir zaman gizli olmamıştır, arabasında her zaman üç kişi bulunurdu ve bunlar genellikle kız kardeşi, kızı ve yakın bir dostuydu. Hem sonra, saraydan, daha başka bayanlar da beni ziyarete gelirdi. Hizmetçilerim de bunu kesinlikle inkâr edeceklerdir. Evime hiçbir araba gelmiş midir ki, içinde kimin olduğunu bilmemiş olsunlar? Ziyaretçi geldiğini, hizmetçilerimden biri haber verince, hemen kapıya gider, saygılarımı sunar, arabayı ve iki beygiri dikkatle elime alır ve masamın üstüne koyardım.

Her türlü kazayı önlemek için masama, beş parmak yüksekliğinde, takılır çıkarılır bir kanar yapmıştım, masamın üstünde, çok kere, atlarıyla beraber, içleri dolu dört araba bulunmuştu, ben de sandalyemde oturur, yüzümü onlara doğru eğdim, ben böylece bir gurupla meşgulken, arabacılar öteki arabaları masamın etrafında yavaşça dolaştırırlardı. Birçok öğleden sonralarımı, böyle hoş sohbetlerle geçirirdim.

Hazine Bakanını ve o iki iftiracıyı iftiralayla başbaşa bıraktım. Beni, Genel Sekreter Reldresal'dan başka, gizli olarak ziyarete kimse gelmemişti. İspat edemediler. Reldresal da, zaten, önce de söylediğim gibi, Kralın özel emirleriyle gelmişti. Benimki neyse ama? Çok saydığım bir bayanın namus ve şerefiyle ilgili olmasaydı, bu konunun üzerinde böyle uzun uzadıya durmazdım, hem sonra, şunu da söyleyeyim ki, ben, Nardac olmak şerefini kazanmıştım.

Hazine Bakanı ise, herkesin de bildiği gibi, bir derece aşağı olan Clumglum'dan başka bir şey değildi, yani aramızda marki

ile dük arasındaki fark vardı, fakat nazır olduğundan, protokolde benim önümde geldiğini de itiraf etmeliyim.

Burada anlatmayı uygun bulmadığım bir olayla sonradan öğrendiğim bu kuru iftiralardan ötürü Hazine Bakanı Flimnap, karısına, bir süre, çok soğuk, bana ise daha soğuk davranmıştı, fakat sonunda gerçeği öğrenip karısıyla barıştığı halde, ben, onun nazarında bütün itibarımı kaybetmiştim. Hatta bu çok sevdiği Bakanının fazla etkisi altında kalan Kralın bile, benimle artık pek öyle fazla ilgilenmediğini gördüm.

Sevgili okuyucularıma bir konuyu açıklamadan geçemeyeceğim; insanlığın karakterlerinden kaynaklanan zaaflarını, bir ülkenin âdetlerini, bir kurumun durumunu eleştirmek dolaysız ve dolaylı olmak üzere iki türlü olabilir. Birincisinde her türlü düşkünlük veya aksaklıklar doğrudan doğruya ele alınarak açığa vurulur, ikincisinde ise başka bir toplumdaki veya sırf hayalimizde canlandırdığımız bir ülkedeki erdemler, iyi âdetler ve düzen gösterilir ki, bundan da, yazarın, kendi memleketinde âdetlerin böyle olmadığını ima etmekte, böyle olmasını dilemekte olduğu anlaşılır. Hiç şüphe yok ki, burada Lilliput halkını ben fikirlerime bir araç olarak kullanıyorum.

Okuyucularım benim anlatmak istediklerimi anlayacaklardır. Sizce de iftira, hile, adaletsizlik, dolandırıcılık gibi fiiller büyük bir suç değil midir? Sizce zamanımızda yalnız erdemli olmak, devrimizin bunca karmaşık işlerini yöneltmeye yeter mi?

Yazar olağanüstü bir manevra istilâyı durdurmakta ve kendisine yüksek bir rütbe verilmektedir. Blefuscu İmparatorluğundan elçiler geliyor, barış istiyorlar. Kraliçenin dairesinde, kaza neticesi, yangın çıkıyor ve yazar sarayın bir kısmını yanmaktan kurtarmayı başarıyor.

Yazarın anlatmaya çalıştığı iki nokta bulunmaktadır. Lilliput derken İngiltere'yi anlatmakta; Blefuscu derken de Fransa'yı kastetmektedir. Yüksek ökçelilerle alçak ökçeliler ise, İngiltere'deki iki siyasi parti, Whig'ler ve Tory'lerdir. Fakat unutulmamalıdır ki, yazarın kısaca ele aldığı bu iki konu bütün insanlığın ortak noktasıdır.

Lilliput'la Blefuscu arasındaki din ayrılığının ve şiddetli savaşın sebepleri üzerinde düşünülürken Fransa ve İngiltere de düşünülmemelidir. Vicdan ve din hürriyeti önemli bir konudur. İngiltere'nin kendi ülkeleri dışındaki başka ülke veya milletlere karşı duyduğu vurdumduymazlık dikkate değer bir çelişki değil midir?

JONATHAN SWIFT

İHANETLE SUÇLANDIM

Buraya kadar olan maceralarım aklıma geldikçe derin düşüncelere dalmaktan kurtulamıyorum. Bu kadar olaylar yaşadığım Lilliput ülkesinden nasıl ayrıldığımı anlatmadan önce, okuyucularıma, bana karşı iki aydır kurulmakta olan gizli bir entrikadan bahsetmeyi uygun buluyorum. Yaşam tarzım uygun olmadığından, şimdiye kadar saray hayatına uzak kalmıştım. Büyük kralların ve bakanların huy ve karakterleri hakkında birçok şeyler okumuş ve duymuştum. Fakat bunların korkunç tesirlerinin böyle uzak bir memlekete kadar yayılabileceğini hiç ummamıştım.

Lilliput'un diğer Avrupa ülkelerinden tamamen farklı kurallara göre yönetildiğini sanmıştım. Blefuscu Kralının yanına gitmeye hazırlandığım sırada, sarayda büyük makamda olanlardan biri, bir gece, evime, kapalı bir tahtirevanla gizlice geldi ve adını vermeden, kabul edilmesini rica etti. Bu adama, Kralın gözünden düştüğü sırada, büyük yardımlarım dokunmuştu.

Uşaklarını gönderdikten sonra tahtirevanını, içinde Lord cenapları bulunduğu halde, ceketimin cebine koydum, güvendiğim bir hizmetçiye, beni ariyan olursa, biraz rahatsız olup yattığımı söylemesini emrederek, evimin kapısını kilitledim, tahtirevanı, her zaman yaptığım gibi, masanın üstüne koydum, ben de yanında oturdum.

Selâmlaşıp birbirimizin hatırını sorduktan sonra, Lord cenaplarının pek düşünceli olduğunu görerek sebebini sordum.

Bana, onur ve haysiyetini ilgilendiren bir konu hakkında konuşacağını, kendisini sabırla dinlememi rica etti. Sonra da bana şunları söyledi:

— Son dönemlerde, sizi ilgilendiren bir mesele için, gizliden gizliye birçok kurullar toplandı. Kral ancak iki gün önce tam bir karara varabildi. Siz de farkına varmışsınızdır. Büyük Amiral, ülkemize ayak bastığınızdan beri sizin müthiş düşmanınız oldu. Bu düşmanlığın neden doğduğunu bilmiyorum ama Blefuscu'ya karşı kazandığınız büyük başarıdan sonra, amirallik şanına hanel geldiğinden size olan nefreti büsbütün arttı. Bu Amiral, karısından ötürü size düşmanlığıyla tanınmış Hazine Bakanı Flimnap, General Limtoc, Lalcon, Baş yargıç Balmuff'la işbirliği yaparak, sizi, ihanet ve daha başka cinayetlerle suçlayan birtakım maddeler hazırladı.

— Aniden gelen bu konuğumun bu sözleri bende öyle bir heyecan uyandırdı ki, yararlıklarımı ve masum olduğumu bildiğimden, hemen sözünü kesecektim. Ama misafirim, bir şey söylemememi rica etti ve şöyle devam etti:

— Bana yaptığınız iyiliklerden dolayı size borcum olduğundan, tüm olup bitenleri öğrendim ve maddelerin bir suretini elde ettim. Size hizmet etmek isteyerek, ben de başımı tehlikeye attım. Şimdi kurul kararını size açıklıyorum:

DAĞ ADAMIN SUÇLARINI BELİRLEYEN MADDELER

1- Önceki kralımız Calin Deffar Plune'nin koymuş olduğu kanuna göre, Kral sarayının sınırları içinde tuvaletini yapanlar, devlete ihanet suçunun yüklediği cezalara çarptırılırlar. Bu böyle olmakla

beraber, Dağ Adam, sözü edilen bu kanuna açıkça aykırı davranmış, Kral Hazretlerinin pek sevgili Eşlerinin dairesinde çıkan bir yangını söndürmek bahanesiyle, kötü niyet, ihanet ve şeytanlıkla idrarını boşaltarak sözü edilen dairede çıkan yangını söndürmüştür. Bu daire, Kral sarayının sınırları içinde olduğundan ve konmuş olan kanuna karşı geldiğinden cezalandırılması gerekir.

2- Dağ Adam, Blefuscu Krallık Filosunu Lilliput Krallık limanına getirdiğinde, Kral, Blefuscu Krallığının geri kalan gemilerini getirmesini, bu Krallığı, buradan gönderilecek bir genel vali ile idare edilecek bir il haline sokmasını, Blefuscu Krallığının halkını da öldürüp yok etmesini emrettiği halde, hayırlı, bahtlı Kralımıza alçakça ihanet etmiş, masum bir halkın vicdanlarına zorla tesir etmek, hürriyetlerini yok etmek istemediğini ileri sürerek bu görevlerinden kaçmıştır.

3- Haşmetli Kralımızın sarayına, barış dilemek için, Blefuscu sarayından elçiler gelince, alçakça ihanet ederek, bu elçilerin, Kralın düşmanı olan ve Kralımıza açıktan açığa meydan okuyan bir kralın hizmetinde olduklarını bildiği halde, onlara hizmet ve yardım etmiş, onları eğlendirmiştir.

4- Dağ Adam, sadık bir yurttaşa yakışmayacak bir şekilde, Kralımızın yalnız sözlü iznini alarak Blefuscu İmparatorluğuna seyahate hazırlanmaktadır ve bu sözü edilen izni bahane ederek, sahtelik ve ihanetle bu seyahate çıkmaya niyetlenmektedir. Böylece, az zaman önce, kral hazretlerinin düşmanı olan ve onunla savaşan Blefuscu kralına hizmet ve yardım etmek istemektedir.

Bana yardıma gelen misafirim konuşmaya devam etti:

— Benzeri birçok maddeler de var ama ben size, en önemlilerini okudum. Bu suçlamalar yapılırken ve müzakereler devam

ederken, Kralın, kendisine yaptığınız hizmetleri ileri sürüp suçlarınızı hafifletmeye çalışarak, merhametinin birçok belirtilerini göstermiş olduğunu da söylemeliyim.

Hazine Bakanıyla Amiral, alçakça ve feci bir surette öldürüleniz gerektiğinde ısrar ediyorlardı.

Gece eviniz yakılacak, General, iki bin askerle gelip yüz ve ellerinize zehirli oklar atacak, hizmetçilerinizden bazalarına gömleğinize zehir sürmeleri için gizlice emir verilecek, siz de acıdan etlerinizi parça parça ederek şiddetli azaplar içinde ölecektiniz. General de bu fikre katıldı. Fakat mümkün olduğu takdirde hayatınızı kurtarmaya karar vermiş olan kral, Mabeyinciyi kendi tarafına çekebildi.

Bunun üzerine Kral, özel işler Genel Sekreterine düşündüklerini söylemesini emretti. Kendini daima sizin gerçek dostunuz saymış olan Reldresal, ona iyi niyetler beslemekte ne kadar haklı olduğunuzu açıkça gösterdi. Suçlarınızın büyük olduğunu kendinin de kabul ettiğini, fakat merhamet edilebileceğini söyledi. Merhamet, bir kralda bulunan en değerli bir erdemdi, Kral da merhametiyle tanınmış bir kraldı.

Sizinle dost olduğunu bütün dünya bildiğinden en şerefli bir meclis bile, sizden yana çıkacağını sanabilirdi, fakat Kralın emirlerini dinleyerek, düşündüklerini açıkça ve tarafsızlıkla söyleyecekti. Kral, yaptığınız hizmetleri göz önünde tutup merhametli tabiatına uyarak hayatımızı kurtarmak lûtfunda bulunma istedi. Yalnız iki gözünüzün çıkarılmasını emrederlerse, âciz kanaatlerine göre, adalet bir dereceye kadar yerini bulmuş olacak, bütün dünya Kral şefkat ve merhametini, Bakanları olmak şerefinde olanlar da doğru ve asil hareketlerini alkışlayacaktı, gözlerinizi kaybetmenizin kuvvetinize de bir tesiri olmayacak, Krala yine hizmet edebilecektiniz. Tersine, körlük, tehlikeleri gizleyeceğinden kuvvetiniz artacaktı, düşman

filosunu getirirken en büyük güçlük, kör olmaktan korkmanız olmamış mıydı? Her şeyi, Bakanların gözüyle görmeniz yetecekti. En yüce krallar bile bundan başka bir şey yapmıyorlardı...

Reldresal'ın teklifine Meclisteki herkes karşı koydu. Amiral Bolgolam kendini tutamadı, hiddetle kalkarak, Genel Sekreterin, bir hainin hayatını kurtarmak için fikir ileri sürmeye nasıl cesaret edebildiğine şaşıtığını söyledi. Devlet menfaatleri göz önünde tutulacak olursa, yaptığınız bütün hizmetler suçlarınızı ağırlaştırıyordu, idrarınızı boşaltarak Kraliçe hazretlerinin dairesindeki yangını söndürmeye muvaffak olan siz, aynı yolla, başka bir zaman, bütün sarayı sulara boğacak bir belaya sebep olabileirdiniz, düşman filosunu ülkemize getirmeyi mümkün kılan kuvvetinizle, ilk hoşnutsuzluk anınızda, bu filoyu tekrar geri götürebilirdiniz. İhanet de yürekte başlayıp sonra meydana çıktığı için sizi ihanetle suçluyor, öldürülmenizde ısrar ediyordu. Hazine Bakanı da aynı fikirdeydi, sizi beslemek için harcanan paranın, devletin maliyesini çok daraltmış olduğunu, yakın bir zamanda bu masrafların artık karşılanamayacağını bildirdi.

Genel Sekreterin teklif ettiği gibi, gözlerinizi kör etmek bu felâketi önleyecek bir çare olmaktan uzak olduğu gibi, onu artıracağı da muhtemeldi. Bazı kümes hayvanlarının daha çok yemelerini, daha çabuk semirmelerini sağlamak için gözlerini kör etmek âdet değil miydi? Sizinle ilgili hüküm verecek Kral ve meclis, suçunuza yürekte inandığına göre, bu, sizi öldürmek için yeterli bir kanıtı, kanun metnine harfi harfine uyarak kesin kanıtlar bulmaya hiç de gerek yoktu. Fakat öldürülmemenize karar vermiş olan Kral, eğer Meclis gözlerinizin çıkarılmasını hafif bir ceza sayıyorsa, buna başka cezaların da ilâve edilebileceğini söyledi.

Bu konuşmadan sonra, dostunuz Reldresal, söz almak için izin istedi. Sizi beslemenin Kralın maliyesinde açtığı gediklere itiraz eden Hazine Bakanına şöyle cevap verdi:

“Kralın hazinesini kullanmada tüm sorumluluğu üzerine almış olan Sayın Bakan, size yapılan masrafları yavaş bir şekilde azaltarak bahsettiği felâketi önleyebilirdi. Böylece, yeteri kadar gıda alamayacağımızdan, yavaş bir şekilde eriyecek, kuvvetten düşecek, iştahınızı kaybedecek ve birkaç ay içinde çürüyüp gidecektiniz, hemen o zaman vücudunuz yarı yarıya küçülmüş olacağından, cesedinizin çıkaracağı koku da pek o kadar tehlikeli olmayacaktı. Siz ölür ölmez, Kralın halkından iki üç bin kişi, bulaşıcı hastalıkların önünü almak için, etlerinizi parçalayıp, arabalarla memleketin en uzak köşelerine gömecekler ve iskeletiniz gelecek nesillerin hayranlığını çekecek bir anıt olarak kalacaktı.”

İşte bu şekilde, Genel Sekreterin büyük dostluğu sayesinde bir anlaşmaya varıldı. Sizi yavaş yavaş açlıktan öldürmek düşüncesinin gizli tutulması, fakat gözlerinizin çıkarılması kararının zapta geçirilmesi yolunda talimat verildi. Buna, Amiral Bolgolam’dan başka kimse karşı koymamıştı. Amiral, Kraliçenin adamıdır. Öldürülmenizde ısrar etmek için hep ondan teşvik görmüştür, Kraliçe hazretleri ise, dairesinde çıkan yangını yolsuz ve kanuna aykırı bir şekilde söndürdüğünüzden beri, size karşı kötü niyetler beslemiştir. Üç gün sonra, dostunuz Genel Sekreter evinize gönderilecek ve size suçlarımızı gösteren maddeleri okuyacaktır.

Sonra, yalnız gözlerinizi çıkarmak kararına veren Kralın ve Meclisin büyük şefkat ve merhametini belirtecek, Kralın, bu karar karşısında minnetle boyun eğeceğinizden şüphe etmediğini söyleyecektir. Krallık doktorlarından yirmi kişi, ameliyatın iyi bir şekilde

yapılmasına nezaret edecek ve siz yerde yatarken, gözbebeklerinize sivri uçlu okları saplayacaklardır.

Bütün bunları anlatan misafirim sonunda kararı bana bıraktı:

— Her şeyi size anlattım. Yapmanız gerekenleri takdirinize bırakıyorum, şüphe uyandırmamak için geldiğim gibi yine gizlice gideceğim.

Sevgili dostum, Lord cenapları böylece gittikten sonra, ne yapacağımı şaşırılmışım. Derin düşüncelere daldım. Şimdiki Kral ile Bakanlarının koymuş oldukları bir usul vardı. Bana söylendiğine göre bu âdet, eski zamankilerine hiç uymuyormuş. Kralın hiddetini veya bir bakanın kötülüğünü tatmin etmek için çok zalim bir ceza verilince, Kral bir nutuk verir, bunda merhamet ve şefkatinden bahseder, bunları bütün dünyanın bildiğini ve teslim ettiğini söylermiş. Bu nutuk hemen bütün ülkeye ilân edilirmiş.

Kralın merhametinin övülmesi de halkı çok korkutmuş, çünkü bu övmeler ne kadar etraflı olursa, bunların üzerinde ne kadar durulurca, cezanın o kadar şiddetli, cezaya uğrayanın da o kadar masum olduğu anlaşılırmış.

Bana gelecek olursak; saray adamı olmak üzere terbiye edilmediğim, doğuştan da böyle olmadığım için, bu gibi işlerden o kadar az anlıyordum ki, giydiğim hükümde bir lütuf ve merhamet eseri bulamadım. Hükümün, hafif olmaktan çok şiddetli olduğunu düşündüm, belki yanılmışımdır.

Bir ara, yargıçların huzuruna çıkmayı düşündüm, her ne kadar beni suçlayan maddelerdeki olayları inkâr edemezsem de, bunları hafifletici sebepleri bulabileceğini sanıyordum. Fakat hayatımda, birçok devlet mahkemeleri incelemiş, bunların hep yargıçların keyfine göre neticelendiğini görmüştüm. Bu sebeple, böyle nazik

bir anda, böyle kudretli düşmanlarım oldukça, böyle tehlikeli bir karar vermeye cesaret edemedim.

Düşünürken bir ara, kuvvetle karşı koymak isteğini duydum. Serbesttim, Krallığın bütün halkı bir araya gelse, beni alt edemezdi. Başkentlerini de taşlarla yıkıp kül edebilirdim. Fakat bu düşünceyi hemen nefretle bıraktım. Krala ettiğim yemini, ondan gördüğüm iyilikleri ve bana ihsan ettiği yüksek rütbeyi hatırlamıştım. Saray erkânının minnet ve şükran borçlarını nasıl telâkki ettiklerini o zaman bilseydim, Kralın bu şiddetli hareketinin, beni, ona olan bütün borçlarımdan kurtardığına inanabilirdim.

Sonunda bir karara vardım. Bu yüzden belki de haksız olmayarak eleştirilebilirim. Gözlerimi kaybetmememe, sonra da hürriyetimi elde etmeme düşüncesizlik ve tecrübesizliğimin sebep olduğunu itiraf etmeliyim, çünkü, sonradan başka saraylarda öğrendiğim gibi, Kral ve Bakanların uygulamalarını ve benden daha az zararlı suçlulara ettikleri muameleleri o zaman bilmiş olsaydım, bu kadar hafif bir cezaya hemen razı olur, onu sevinçle karşılardım. Fakat gençliğin verdiği çabukluğuyla acele davrandım.

Blefuscus kralını ziyaret etmek için kraldan önce aldığım izinden faydalanarak, üç gün geçmeden, dostum Genel Sekretere bir mektup gönderdim. Aldığım izne dayanarak, hemen o sabah Blefuscus'ya harekete karar verdiğimi bildiriyordum. Cevabını beklemeden, adanın, filonun bulunduğu tarafına gittim, büyük bir savaş gemisini çekerek başına bir halat bağladım, demirini aldım, soyundum, elbiselerimi, yanımda getirmiş olduğum yorganla beraber gemiye yerleştirdim, sonra, kâh yürüyerek, kâh yüzerek ve gemiyi ardımdan çekerek Blefuscus Krallık limanına geldim.

Meğer halk beni uzun zamandır bekliyormuş, Blefuscus adını taşıyan başkente gidebilmem için yanıma iki kılavuz verdiler. Şehrin

kapısına İki yüz yarda yaklaşıncaya kadar kılavuzları elimde taşıdım, orada durdum, sekreterlerden birine geldiğimi haber vermelerini ve Kral hazretlerinin emirlerini burada, beklediğimi bildirmelerini rica ettim.

Krala gönderdiğim mesajdan yaklaşık bir saat sonra cevap geldi. Kral, ailesi ve sarayının yüksek memurlarıyla beni karşılamaya geliyordu. İlerledim, Kral ve maiyeti atlarından, Kraliçe ve maiyetler de arabalarından indiler, korku veya endişelerini gösteren hiçbir belirti görmedim. Yere uzandım, Kralın, Kraliçenin ellerini öptüm.

Krala, verdiğim sözü tutarak geldiğimi, efendim Lilliput kralının müsaadesini aldığımı, böyle yüce bir kralı görmekle şeref duyduğumu ve asıl efendime olan sadakatime uygun olmak şartıyla, elimden gelen hiçbir hizmeti kendilerinden esirgemeyeceğimi söyledim. Gözden düştüğümden bahis bile etmedim, çünkü bundan daha resmen haberdar edilmemiştim, böyle bir şeyi bilmiyor gibi davranabilirdim. Efendim kralın da nüfuzu dışında olduğumdan bu sırrı meydana koyacağını pek ummuyordum. Fakat bir süre sonra yanıldığımı anladım.

Blefuscus sarayında nasıl karşılandığımı ev ve yatak bulmak için çektiğim güçlükleri ayrıntılarıyla anlatarak okuyucularımı sıkıkmak istemem. Gördüğüm kabul, Blefuscus Kralı gibi yüce bir kralın cömertliğiyle uyuyordu. Barınacak bir ev bulunmadığı için de, yorganıma sarılarak toprak üzerinde yatmak zorunda kalmıştım.

Yazar, devlete karşı ihanetle suçlandığını öğrendi ve Blefuscu'ya kaçmıştır. Orada gördüğü ilgi de şaşırtıcıdır. İşte hem Lilliput ülkesinde hem de Blefuscu ülkesinde gördükleri ona ilham kaynağı olmuş ve birtakım yanlış ve doğruları ortaya koymuştur.

İnsanlığın kötü yanlarını, bir ülkenin âdetlerini, bir kurumun durumunu eleştirmek dolaysız ve dolaylı olmak üzere iki türlüdür. Birincisinde her türlü düşkünlük veya aksaklıklar doğrudan ele alınarak açığa vurulur. İkincisinde ise başka bir toplumdaki olaylar veya bir hikâye anlatılarak ülkedeki erdemler, iyi âdetler ve düzen gösterilir.

Yazar, kendi ülkesindeki âdetlerin böyle olmadığını anlatmakta, böyle olmasını dilemektedir. Burada anlatılan Lilliput, yazarın fikirlerini anlatırken kullandığı bir araçtır. Bu ülkede iftira ve hilenin bu kadar büyük bir suç sayılması üzerinde düşünülmelidir.

Lilliput'luların adalet ve devlet idaresi hakkındaki fikirleri dikkatle incelenmelidir. Ayrıca bu devirde sadece erdemli olmak, devrimizin bunca karmaşık işlerini yönetmeye yeterli gelmeyebilir.

Lilliput'taki eğitim sistemini de hikâyede detaylarıyla anlatılıyor. Bu sistemin ne gibi sonuçlar vereceği tartışılmalıdır.

GÜLİVER'İN GEZİLERİ

Hem, İngiltere'de o devirde soyluların ve zengin sınıfların, çocuklarını şımarttıklarını; işsizlik ve tembellik içinde yaşattıklarını hesaba katarsak nasıl bir eğitim sistemi uygulamak gerektiğini ve yazarın düşlerini daha belirgin biçimde anlayabiliriz. Yazarın bahsettiği dedikodu ve entrikalar da birçok saçmalıklara yol açmakta ve devlet idaresi ile toplumu birçok ahlaksızlıklara yönlendirmektedir.

JONATHAN SWIFT

YURDUMA DÖNÜYORUM

Şimdi sizlere Blefuscu'dan ayrılmak için neler yaptığımı ve hangi yollarla oradan memleketime döndüğümü anlatacağım. Ama orada yaşadıklarımın bahsetmem mutlaka gerekiyor.

Blefuscu adındaki memlekete geldikten üç gün sonra, bu memleketi görmek ve öğrenmek merakıyla adanın kuzey doğu sahiline gitmiştim.

Denizde, yarım fersah kadar açıklarda, devrilmiş bir sandala benzeyen bir şey gölüme ilişti. Ayakkabılarımı, çoraplarımı çıkardım ve denizin içinde iki üç yüz adım kadar yürüdüm, gördüğüm şey suların kabarmasıyla bana doğru yaklaşıyordu. Bunun gerçek bir sandal olduğunu anladım, herhalde fırtınanın tesiriyle bir gemiden kopmuş, denize düşmüştü. Hemen şehre döndüm, Kraldan, filosofunun kaybindan sonra elinde kalan en büyük gemilerinden yirmi tane ve amiralin komutasında olmak üzere üç bin denizci rica ettim.

Gemiler yola çıktı, ben de en kestirme yoldan sandalı gördüğüm tarafa gittim, sular, sandalı biraz daha karaya doğru sürüklemişti.

Denizcilerin hepsinde halat vardı, ben de bu halatları, daha sağlam olsun diye birkaç kat etmişim. Gemiler gelince soyundum ve denizin içinde, sandala yüz yarda yaklaşınca kadar yürüdüm. Sonra yüzerek sandalın yanına geldim. Denizciler halat attılar, bir ucunu sandalın başında bir deliğe, öteki ucunu da bir savaş gemisine bağladım. Ama bütün gayretlerim boşa çıktı, su boyumu aştığından, işimi istediğim gibi göremiyordum.

Bu olay karşısında, yüzerek sandalı bir elimle karaya doğru itmeye başladım, kabaran suların yardımıyla de epey ilerledim ve biraz sonra ayaklarım dibe değdi, başımı su üstünde tutabiliyordum, böylece iki üç dakika dinlendim. Daha sonra sandalı birkaç kere daha iterek, suların omuzlarıma kadar yükseldiği bir yere kadar geldim. İşimin en güç tarafını atlatmışım.

Gemilerde bulunan diğer halatları çıkardım, uçlarını, sandala ve yanımda olan dokuz gemiye birer birer bağladım, rüzgâr uygundu, gemiciler sandalı yedeğe aldılar, ben de arkadan iterek sahile kırk yarda yaklaştık, suların çekilmesini bekledik, sonra sandal tamamıyla karada kaldı, iki bin kişinin yardımıyla sandalı altüst etmeye muvaffak oldum, çok hasara uğramamıştı.

Burada bulduğum sandalı, Blefuscu krallık limanına götürmek için çektiğim güçlükleri anlatıp ayrıntılara girmeyeceğim. Ancak on günde iki kürek yaparak limana gelebildim. Beni büyük bir kalabalık karşıladı, bu kadar kocaman bir gemi görmekle hayretler içinde kaldılar. Krala, talihimin önüme bir sandal çıkardığını, bununla yurduma dönecek bir araç bulabileceğim bir yere kadar gidebileceğimi söyledim.

Kendilerinden sandalın donanımı için gereken malzemenin bulunması için emir vermesini, adasından ayrılmam için de izin vermelerini rica ettim. Biraz sitem ettikten sonra, izin verdi.

Ben orada zaman geçirirken, Lilliput Kralının, Blefuscu sarayına hakkımda bir haber göndermemiş olmasına hayret ediyordum. Fakat sonra gizlice öğrendim ki, Kral ve adamları, maksatlarından hiç haberim olmadığını düşündüklerinden, vermiş olduğum sözü yerine getirmek üzere, bütün sarayın da bildiği gibi kendi izniyle, Blefuscu'ya gittiğimi, Blefuscu'daki törenler sona erince Lilliput'a döneceğimi sanıyormuş. Fakat böyle uzun zaman dönmediğimi görünce meraka başlamış ve Hazine Bakanıyla adamlarına danıştıktan sonra, beni suçlayan maddelerin bir suretini yüksek bir şahsiyetle Blefuscu'ya göndermişti.

Bu elçi, Blefuscu kralıma, beni yalnız gözlerimi çıkarmak suretiyle cezalandırmakla iktifa eden efendisinin derin merhametini belirtmek, adaletten kaçtığımı ve iki saat içinde Lilliput'a dönmezsem, Nardac rütbesinden mahrum bırakılıp hain sayılacağımı söylemek üzere talimat almıştı.

Bunları söyleyen Elçi şunları da ekledi: İki Krallık arasındaki barış ve dostluğun devam edebilmesi için, Lilliput Kralı, Blefuscu kralı kardeşinden, emir verip elimi ayağımı bağlatarak bir hain gibi ceza görmem için Lilliput'a gönderilmemin teminini istiyordu. Blefuscu kralı, Bakanlarıyla üç gün süren bir müzakereden sonra, bu işten affını isteyen nazik bir cevap verdi. Beni, elim ayağım bağlı olarak göndermenin mümkün olamayacağını, kardeşi Kral da kabul ederdi.

Her ne kadar tüm filosunu elinden aldıysam da, barış müzakerelerinde kendine birçok yardımlarım dokunduğundan bana borçlanmıştı, bununla beraber, her iki kralın da yakında hiçbir kaygısı kalmayacaktı.

Sahilde büyük bir gemi bulmuştum, bununla denize açılabilcektim, geminin, benim yardımım ve idareme donatılması için

emir vermişti ve birkaç hafta sonra her iki krallığın da benim gibi ağır bir yükten kurtulacağını umuyordu.

Gelen elçi, bu yanıtı alarak Lilliput'a döndü. Blefuscu kralı bütün olup bitenleri bana anlattı, hizmetinde kalmak istersem beni koruyacağını da ilâve etti, bunu gayet gizli söylemişti. Samimi olduğuna inandığım halde, elimde oldukça, Kral ve Bakanlarına hiçbir zaman güvenmemeye karar vermiştim. İyi niyetleri için gereken teşekkürleri sunduktan sonra, beni affetmesini rica ettim.

Bahtım, karşıma, iyi kötü bir gemi çıkarmıştı, böyle kudretli krallar arasında bir anlaşmazlığa sebep olmaktansa, bahtımı denizlerde denemeye karar verdiğimi söyledim. Kral hiç gücenmedi, hatta sonradan bir vesileyle öğrendiğime göre, kendisi de, bakanlarının birçoğu da, bu kararımдан çok memnun kalmışlardı. Bu düşünceler beni, kararlaştırdığım günden daha önce hareket etmeye sürükledi. Bir an önce gitmemi isteyen saray erkânı da gayretlerime istekle katıldılar.

Tam tamına beş yüz işçi, bu memlekette bulunabilen en sağlam bezleri kat kaat dikerek, verdiğim talimata göre, sandalıma iki yelken yapmaya uğraşıyorlardı, en kalın en sağlam iplerinden, on, yirmi veya otuzunu bir arada bükerek kendime ip ve halat yapmak için bir hayli sıkıntı çektim. Uzun araştırmalardan sorara, deniz kenarında tesadüfen bulduğum büyük bir taş da demir olarak kullanacaktım.

Üç yüz ineğin yağını sandalımı yağlamak ve başka işler için kullandım, kürek ve direk yapmak için en büyük ağaçlardan bazılarını keserken çok güçlük çektim, bereket versin Kralın gemici ustaları, kaba işleri ben yaptıktan sonra, kürekleri, direkleri düzeltmek hususunda bana yardım ettiler. Bir ay sonra, her şey hazır olunca, Krala haber yolladım, emirlerini beklediğimi, veda etmek

istediğimi bildirdim. Kral, ailesiyle birlikte saraydan çıktı, ellerini öpmek üzere yüzükoyun yere yattım, Kraliçe ve kral soyundan prensesler ellerini lütfen uzattılar. Kral, iki yüz altın hediye etti, bir boy resmini de verdi. Bunları, iyi korumak için hemen eldivenimin içine yerleştirdim.

Tüm ayrıntılardan kaçındığım gibi Blefuscu'dan ayrılırken yapılan merasimlerden de bahsederek okuyucularımı sıkmayacağım.

Yola çıkmadan önce sandalıma yüz kadar kesilmiş sığır, üç yüz koyun, uygun miktarda ekmek ve içki ve dört yüz aşçımın pişirebildiği kadar yiyecek koydum. Canlı olarak altı inek, iki boğa, bir o kadar da dişi koyun ve koç almıştım, maksadını bunları memlekete götürmek, üretmekti. Bunları denizdeyken beslemek için de sandala büyük bir demet saman, bir çuval da ekin koydum. Yerlilerden bir düzine kadar götürmeyi çok istedim ama Kral bir türlü müsaade etmedi, ceplerimi arattıktan başka, istek ve rızalarıyla de olsa, halktan hiçbirini götürmeyeceğime şerefim üzerine yemin ettirdi. Böylece, her şeyi elimden geldiği kadar tamamladıktan sorara, 1701 yılı Eylül ayının yirmi dördüncü günü, sabah saat altıda yola çıktım.

Şiddetli esen rüzgâr güneydoğudan geliyordu, kuzeye doğru dört fersah ilerledikten sonra, kuzeybatıda, yarım fersah ötede, ufak bir ada gözüme ilişti, ilerledim, adanın rüzgâr altı tarafında demirledim. Ada herhalde boştu. Bir parça bir şey yedikten, sonra yattım.

Tahminime göre altı saat uyumuştum, çünkü uyandıktan iki saat sonra gün doğdu, gece de berraktı. Güneş doğmadan kahvaltımı yaptım, demir aldım, uygun bir rüzgâr vardı, cep pusulamın yardımıyla bir gün önceki rotayı tuttum. Maksadım, mümkün olduğu

takdirde, Van Diemen topraklarının kuzeydoğusunda bulunduğunu kuvvetle tahmin ettiğim adalardan birine gitmekti.

O gün, hiçbir şeye rastlamadım, ama ertesi gün, öğleden sonra saat üçte, hesabıma göre, Blefuscu'dan yirmi dört fersahlık bir mesafede, güney doğuya doğru yol alan bir yelkenli gördüm, benim rotam doğuya doğruydı. Bağurdım, cevap alamadım, rüzgâr hafiflediğinden, yelkenliye yavaş bir şekilde yaklaşıyordum, hemen bütün yelkenlerimi açtım ve yarım saat sonra, gemiden beni görmüş olacaklar ki, bayrak çektiler, bir el de silâh attılar. Sevgili yurdumu ve orada bıraktığım çoluk çocuğumu görebilmek ümidinin böyle birdenbire doğmasından duyduğum sevinci tarif edemem. Gemi, yelkenlerini gevşetti, ben de, akşam beşle altı arası, yanına gelebildim.

Tarih 26 Eylülü gösteriyordu. İngiliz bandırasını görünce içim titredi, inek ve koyunlarımı ceplerime yerleştirdim ve tüm erzaklarımı beraber gemiye çıktım. Gemi, kuzey ve güney denizleri yoluyla Japonya'dan gelmekte olan bir İngiliz ticaret gemisiydi, kaptan Deptford'lu John Biddle çok nazik bir adam ve usta bir denizciydi.

Otuz derece güney enlemindeydik, gemide elli kişi vardı, bunların arasında eski arkadaşlarımdan Peter Williams'a rastladım, kaptana, hakkımda çok iyi şeyler söyledi. Kaptan da bana çok iyi davrandı, nereden geldiğimi, nereye gittiğimi söylememi rica etti. Ben de birkaç kelimeyle her şeyi anlattım, fakat kaptan, sayıkladığımı, geçirmiş olduğum tehlikelerden ötürü davranışlarımın bozulmuş olduğunu sandı.

Bunun üzerine cebimden siyah öküzlerle koyunları çıkardım, hayretlere düştü. Söylediklerimin doğru olduğuna inandı. Sonra, Blefuscu İmparatorunun verdiği altınları, tam boy resmini ve o

memleketten getirdiğim birkaç garip şeyi gösterdim. Kaptana iki yüz altını da verdim, İngiltere'ye geldiğimizde, bir inekle gebe bir koyun hediye edeceğimi de vaat ettim.

Yurduma dönmek için yaptığım yolculuk hakkında detay vermeyeceğim. Fakat şu kadarını söyleyeyim ki, yolculuğumuz genellikle çok iyi geçti.

13 Nisan 1702 de Dowas'a geldik. Canımı sıkan tek bir olay olmuştu. Gemideki fareler koyunlarımdan birini alıp götürmüşlerdi, zavallının kemiklerini bir delikte buldum, etleri tamamen sıyrılmıştı. Geri kalan hayvanlarımı sağ salim karaya çıkardım, Greenwich'te bir çayırdaki otlamalarını tembih ettim, otlar nefisti, büyük bir iştah ile yiyorlardı, oysaki ben bunun aksinden korkmuştum. Yolda da kaptan, en iyi peksimetlerinden vermeseydi, hayvanlarımı besleyemezdim, peksimetleri dövmüş, toz haline getirmiş, su ile karıştırmıştım, hayvanlarım da hep bu lapadan yemişlerdi. İngiltere'de kaldığım kısa zaman içinde, hayvanlarımı yüksek tabakadan kimselere ve başkalarına göstererek bir hayli para kazandım, ikinci seyahatime çıkmadan önce de altı yüz liraya sattım. Son seyahatimden, dönünce, cinsin, hele koyunların, bir hayli üremiş olduğunu gördüm, yapağlarının güzelliği umarım yünlü sanayimizin faydasına olur.

Bu yorucu seyahatimden sonra karım ve ailemle sadece iki ay kalabildim. Yeni ülkeler görme arzusu, daha fazla kalmama imkân vermedi. Karımı, Redrif'te güzel bir eve yerleştirdim, bin beş yüz lira da bıraktım, geri kalan sermayemi de, daha fazla kazanırım ümidiyle, yarısı para, yarısı mal olmak üzere kendime alıkoydum.

Büyük amcam John'dan Epping yakınlarında bir miktar arazi miras kalmıştı. Yılda otuz lira getiriyordu, Feitter Lane'de Black Bull meyhanesini de kiraya vermiştim, bundan da yılda otuz lira

alıyordum. Böylece ailemi, ihtiyaçta kalıp yardıma muhtaç halde bırakmayacaktım.

Amcasının adını taşıyan oğlum John ortaokula gidiyordu, çok yetenekliydi. Şu anda, iyi bir kocayla evlenerek birkaç çocuğu olan kızım Betty o zaman daha dikiş öğreniyordu. Karım, oğlum ve kızım la ağlaşarak vedalaştıktan sonra Adventure adlı bir ticaret gemisine bindim. Bu üç yüz tonluk gemi, Surat'ya gidiyordu. Kapitanı Liverpool'lu John Nicholas'tı. Bu zorlu yolculuğumu birazdan sizlere bahsedeceğim.

Gulliver, sarayda, kendine birkaç düşman edinmiştir. Bunlar önemli kişilerdir. Kraliçe, Hazine bakanı ve Büyük Amiral idi. Özellikle Hazine Bakanı ile Büyük Amiralin, Gulliver'i çekememelerinden dolayı oynadıkları oyunlar yüzünden, Dağ Adam'ı idama kadar götürebilecek bir suçlama hazırlanmıştır.

Meclisteki genel tartışmada Hazine Bakanı ile Amiralin ileri sürdükleri fikir karşısında Gulliver'in yakın dostlarından Reldresal'ın müdafaası ise ilginçtir. Kuvvetli düşmanlar kargısında başka türlü nasıl davranabilirdi ki? Yoksa bu savunmayı "kara günde dostlardan bile bir şey beklenmemelidir" olarak mı algılamalıyız. Yazar burada aslında ince bir eleştiri de yapmaktadır.

Gulliver Blefuscu'da gördüğü ilginin sonuna kadar devam etmediğini anlıyor ve güzel bir tesadüf eseri Blefuscu'dan uzaklaşmak için bir araç buluyor. Sonunda birçok güçlkle karşılaştıktan sonra, sağ ve salim bir şekilde yurduna ve ailesine kavuşuyor. Hem de hayalinde kurguladığı ilginç memleket vasıtasıyla ince eleştiriler yönelttiği ülkesine...

JONATHAN SWIFT

BROBDINGNAG'A SEYAHAT

Her insanda farklı olan ve bende de hayli farklı olan karakterim, beni, hareketli, rahatı olmayan bir hayata mahkûm etmişti. Ülkeme döndükten iki ay sonra gene yurdumdan ayrıldım. 1702 yılının Haziran ayında, Dowos'ta, Adventure adlı bir gemiye bindim, kaptanı Cornwall'lı John Nicholas'tı. Gemi, Surat'ya gidiyordu. Ümitburnu'na kadar rüzgâr çok uygun gitti. İçecek su almak için karaya indik, fakat gemide bir delik açılmış olduğunu görerek bütün malları boşalttık ve kışı burada geçirdik. Kaptanımız sıtmaya tutulduğundan Ümitburnu'ndan ancak mart sonunda ayrılabilidik, Madagaskar boğazından geçinceye kadar iyi seyahat ettik.

Bu denizlerde aralık başından mayıs başına kadar kuzeybatıdan düzenli bir rüzgâr esermiş, fakat biz, 19 nisanda, Madagascar'ın kuzeyine beş derece güney enlemine geldiğimizde, rüzgâr daha batıdan gelerek, daha şiddetle esmeye başladı. Sonra bizi, kaptanımızın 2 Mayıs'ta tespit ettiğine göre, Molucca adalarının biraz doğusuna, ekvatorun üç derece kadar kuzeyine attı, sonra da dindi. Her taraf derin bir sessizlik içindeydi, hayli sevindim, fakat kaptanımız, bu denizlerde çok dolaşmış tecrübeli bir denizci olduğundan şiddetli bir fırtınaya hazır olmamızı söyledi, dediği gibi de ertesi gün güney musonu denen bir rüzgâr güneyden esmeye başladı.

Rüzgârın şiddetinin artacağını anlayarak yan yelkeni sardık, prova yelkenini de kapamaya hazırдық. Hava fenalaşınca, toplarımızı sıkıca yerlerine bağladık ve mizana yelkenini topladık. Gemi açıklarda olduğundan, rüzgârı başa almaktansa, önünde sürüklenmeyi daha uygun bulduk. Prova yelkenini camadana vurduk, iskotasını vira ettik, dümen, boca alabandaydı.

Bu sert rüzgâra gemimiz iyi dayanıyordu, fırtına gerçekten çok şiddetlenmiş, dalgalar tehlikeli olmaya başlamıştı.

Dümenciye yardım ettik, gabye direğini indirmedik, çünkü direk yerinde oldukça, karadan da uzakta olduğumuzdan, gemimiz daha iyi hareket ediyordu. Fırtına dinince, prova, mayistre yelkenlerini çektik, gemiyi faca ettik, sonra da mizana, gabye mayistre, gabye prova yelkenlerini açtık. Rotamız doğu - kuzeydoğuydu, rüzgâr güneybatıdan esiyordu. İskele kontrasını çattık, rüzgârüstü brasya ve mantilyelerini çözdük, rüzgâraltı brasyalarını taktık ve hurina halatlarını sıkıca çektik, bağladık, mizana kontrasını da rüzgârüstü ettik ve elden geldiği kadar o şekilde tutmaya çalıştık.

Önceki rüzgârı, batı - güneybatıdan esen bir rüzgâr takip etti, tahminime göre, beş, yüz fersah kadar doğuya sürüklenmiştik, gemideki en yaşlı ve tecrübeli denizciler bile nerede olduğumuzu bilmiyorlardı.

Yiyeceklerimiz iyice azalmıştı, fakat gemimize bir şey olmamıştı, bütün tayfalar sapasağlamdı, fakat en büyük sıkıntımız susuzluktu. Biraz daha kuzeye dönerek Tataristan'ın kuzey batısına ve Buzdenizi'ne gitmek ihtimali karşısında, bulunduğumuz rotayı takip etmenin daha doğru olacağını düşündük.

Lülliput ve Blefuscu maceralarından sonra yazarın çıkacağı yeni seyahatte dahi ilginç ve öğretici olaylar meydana gelecektir. Bu defa yaşayacakları yazarı daha derin düşüncelere sevk edecek ve ülkesindeki her şeyi yeniden sorgulama imkânı verecektir. Bir tür karşılaştırma sınavı olacak yeni seyahatinden birçok dersler çıkaracaktır.

JONATHAN SWIFT

İLGİNÇ BİR MEMLEKET

Takvimler 16 Haziran 1703 gününü gösterirken, gabye direği üzerindeki miço, karanın göründüğünü söyledi. 17 Haziranda da, büyük bir ada veya kıta karşımıza çıkıverdi.

Güneyinde ufak bir çıkıntı ve bir koy vardı. Koy, yüz tondan fazla bir gemiyi barındıramayacak kadar sığ olduğundan, bir fersah açıklarında demirledik. Kaptan, on iki kadar silâhlı tayfayı sandalla karaya gönderdi, su bulurlarsa koymaları için birçok fiçı da vermişti, ben de tayfalarla beraber gitmek için kaptanın müsaadesini rica etmiştim. Memleketi görmek, yeni şeyler bulmak istiyordum.

Adaya çıkınca, ne bir dereye ne de pınara rastladık. İnsan da yoktu. Bunun üzerine, tayfalarımız, içecek su aramak üzere sahilde dolaşmaya koyuldular, ben de yalnız başıma içerlere doğru bir mil kadar ilerledim.

Memleket kıraç ve kayalıktı, yorulmaya başlamıştım, merakımı karşılayacak bir şey de göremediğimden, koya doğru yavaş bir biçimde yürüdüm.

Deniz önüme çıkınca, baktım, tayfalar sandala binmiş, can havliyle küreklere sarılmış, gemiye doğru yol alıyorlar, hiçbir faydası olmayacağını bildiğim halde, arkalarından bağıracaktım,

fakat birdenbire, dev gibi bir mahlûkun, deniz içinde olanca hızıyla yürüyerek arkaları sıra gittiğini gördüm, su ancak dizlerine kadar geliyordu, fevkalâde uzun adımlar atıyordu. Fakat bereket versin, tayfalar yarım fersah kadar ilerlemişlerdi, denizde de sivri kayalar vardı da, dev adam sandala yetişememişti.

Bunu bana sonra söylediler, çünkü bu maceranın sonunu beklemeye cesaret edememiş, olanca hızıyla o önce gittiğim tarafa koşmuştum. Çok dik bir yokuştan çıktım ve tepeden memleketin bir parçasını görebildim: baştanbaşa ekiliydi, herhalde saman elde etmek için ekilmiş bu topraklarda, otların uzunluğu beni hayrette bıraktı. Her biri aşağı yukarı yirmi parmaktı.

Buradan bir ana yola çıktım. Ben öyle sanmıştım, oysaki halkın arpa tarlalarını geçmek için kullandığı bir patikaymış.

Bir süre yürüdüm, fakat etrafta bir şey göremiyordum, hasat zamanı yakın olduğundan ekinler kırk parmak kadar yükselmişti. Ancak bir saat gittikten sonra tarlanın kenarına gelebildim, etrafı, hiç değilse yüz yirmi parmak boyunda bir çitle çevrilmişti, ağaçlar da o kadar yüksekti ki boylarını bir türlü hesap edemedim. Bu tarladan yanındakine geçmek için bir merdiven vardı, dört basamaklıydı, sonuncu basamağın üstünde de kocaman bir taş duruyordu. Buradan çıkamazdım.

Ben çitte, geçebileceğim bir delik ararken, bu memleket halkından birini gördüm. Merdivene doğru yürüyordu, biraz önce sandalı kovalayan adamın boyundaydı. Bir çan kulesi kadar uzundu. Her adımda neredeyse on metre ilerliyordu. Fena halde korkmuş ve şaşırmıştım, koştum, ekinlerin arasına gizlendim ve oradan bu mahlûkun merdivenin üzerine çıktığını gördüm, sağındaki tarlaya baktı, ses borularından birkaç derece daha gür bir sesle bağırdı, ses o kadar yüksekten geliyordu ki, gök gürlüyor sanmıştım.

Bunun üzerine, kendi gibi yedi dev, ellerinde her biri bizimkilerin altı misli olan oraklar olarak yaklaştılar, bunlar, kendilerini çağıran adam kadar iyi giyinmemişlerdi. Herhalde hizmetçileri veya işçileriydiler, çünkü onun birkaç sözü üzerine bulunduğum tarladaki ekinleri biçmeye başladılar. Onlardan elimden geldiği kadar uzaklaşmaya çalışıyordum, fakat büyük zorluklar çekiyordum.

Neyse ki, bir hamleyle, ekinlerin rüzgâr ve yağmurla yere yatmış olduğu bir yere geldim, bir adım daha atmam mümkün değildi, saplar, birbirine öyle dolaşmıştı ki bir türlü aralarından geçemiyordum, yere düşmüş başakların püskülleri de öyle sağlam, öyle sivriydi ki, elbiselerimi delip etlerime batıyordu, biçicilerin de, yüz yarda kadar arkamda olduklarını gürültülerinden anladım...

Artık yorgunluk tüm cesaretimi kırmıştı ve ümitsizliğe kapılmıştım. Bir saban yoluna uzandım, ömrümün burada sona ermesini yürekten diliyordum. Dul kalacak zavallı karım ve yetim yavrularım aklıma geldi, içim sızladı. Bütün dost ve akrabalarımın sözlerini dinlemeyerek ikinci kere seyahate çıkmakla göstermiş olduğum inat ve çılgınlığa pişman olmuşum. Endişeler içinde kıvrılırken Lilliput'u düşünmekten kendimi alamadım.

Lilliput'lular beni bu dünyanın en büyük harikası saymışlardı, orada koca bir krallık filosunu kolumun gücüyle çekebilmiş ve o ülkenin tarihlerine geçecek, milyonlarca kişi şahitlik ettiği halde, gelecek nesillerin inanmakta güçlük çekeceği daha birçok şeyler yapmıştım.

Bir Lilliput'lunun bizim aramızda olacağı gibi, benim de bu diyarda önemsiz bir mahlûk olarak görünmekle duyacağım utancı düşündüm. Fakat bu, herhalde başıma gelecek belâların en iyisiydi. Çünkü insanlar, cüsseleri ölçüsünde vahşi ve zalim olduklarına

göre, bu koca vahşilerden biri beni yakalayacak olursa, muhakkak bir lokmada yutardı.

Tarihte yaşayan filozoflar, her şeyin yalnız mukayeseyle büyük veya küçük olabileceğini söylemişlerdir. Ne kadar haklılarmış! Kaderin cilvesiyle, Lilliput'lular da kendilerine göre ve kendilerinin bana oranla küçüklüğü ölçüsünde, ufak insanların bulunduğu bir ülke bulabilirlerdi, dünyanın daha keşfedilmemiş bir bucağında da, bu dev soyunu alt edecek ölümlüler olup olmadığını kim biliyor?

Ben, korku ve şaşkınlık içinde olmakla beraber, bu düşüncelere dalmaktan kendimi alamamıştım. Bu sırada orakçılardan biri yattığım yere on yarda kadar yaklaşmıştı, bir adını daha atsa, ya ayağının altında ezilecek veya bir orak vurmasıyla ikiye bölünecektim. Tam adımını atacağı sırada, can havliyle avazım çıktığı kadar bağırdım. O koca mahlûk duruverdi, bir süre aşağı doğru yanlarına bakındı ve sonunda beni yattığım yerde gördü.

Tıpkı küçük, tehlikeli bir hayvanı, ısırmasına veya tırmalamasına meydan vermeden yakalamak isteyen biri gibi, beni dikkatle süzdü. Ben de İngiltere'de gelincik yakalamak için hep böyle yaptım. Sonra, baş ve işaret parmaklarıyla belimi arkadan kavradı ve biçimimi görmek için beni gözlerine üç yarda kadar yaklaştırdı. Maksudını anladım, bahtın yardımıyla de akıl ettim, beni yerden oldukça yukarılara kaldırıp sımsıkı tuttu. Yanlarımı acıtmakla beraber, parmaklarından kayarım korkusuyla, hiç çırpınmamaya karar verdim. Yalnız gözlerini güneşe doğru kaldırıp ellerimi, yalvarır gibi, birbirine kavuşturdum, vaziyetime uygun, hazin ve alçakgönüllü bir eda ile birkaç kelime söyledim. Çünkü öldürmek istediğimiz küçük zararlı hayvanları yere çarptığımız gibi beni fırlatıp parça parça etmesinden korkuyordum.

Şansım yolunda gitti! Sesim ve işaretlerim hoşuna gitmiş gibiydi, beni merakla süzmeye başladı, ne dediğimi anlamamakla beraber heceli sesler çıkarmama hayret ediyordu.

Bense bu ara, inlemekten, yaşlar dökmekten kendimi alamıyor, başımı sürekli yanlarıma doğru çevirerek parmaklarının baskısıyla ne acılar duyduğumu elimden geldiği kadar anlatmaya çalışıyordum. Ne demek istediğimi sonunda anladı, ceketinin eteğini kaldırarak beni yavaşça içine koydu ve hemen efendisine doğru koşmaya başladı. Efendisi, benim tarlada o ilk gördüğüm adamdı, zengin bir çiftçiydi. Hizmetçisinin, benim hakkımda dili döndüğü kadar söylediklerini dinledikten sonra, yerden alelade bir baston boyunda küçük bir saman çöpü aldı, bununla arkamdaki ceketin eteklerini kaldırdı.

Galiba ceketimi bir örtü sanmıştı, yüzümü daha iyi görmek için de saçlarıma üfledi, hizmetçilerini yanına çağırarak tarlada bana benzeyen daha başka mahlûklar görüp görmediklerini sordu. Sonra, beni yavaşça dört ayaküstü yere bıraktı, fakat hemen kalktım, yavaş bir şekilde aşağı yukarı yürümeye başladım. Kaçmak istemediğimi göstermek istiyordum. Hareketlerimi daha yakından görebilmek için hepsi etrafıma oturdu.

Ben bu arada şapkamı çıkardım, çiftçiye dönerek saygıyla eğildim, sonra diz çöktüm, ellerimi ve gözlerimi havaya kaldırdım ve var kuvvetimle bağırarak birkaç kelime söyledim, cebimden altın dolu bir kese çıkararak büyük bir tevazuuyla kendisine uzattım. Keseyi avucunun içine aldı, ne olduğunu anlamak için gözlerine yaklaştırdı, sonra, yeninden çıkardığı bir iğnenin ucuyla evirdi, çevirdi, ne olduğunu bir türlü anlayamadı.

Ben, elini yere koymasını işaret ettim, keseyi aldım, ağzını açarak içindeki bütün altınları avucuna boşalttım. Altı İspanyol

altınıyla yirmi otuz tane daha ufak altın vardı. Çiftçi serçe parmağını diline götürerek ıslattı ve büyük altınlardan birini, sonra bir ikincisini aldı, baktı, fakat ne olduklarını bir türlü anlayamadığı gözüküyordu. Altınları keseye, keseyi de cebime koymamı işaret etti, ben de alması için yine birkaç kere uzattıktan sonra kesemi cebime koymaktan başka bir çare bulamadım.

Çiftçi, akıllı bir kişi olduğuma artık inanmıştı. Bana birkaç kere bir şeyler söyledi, sesi, tıpkı su değirmenlerinin çıkardığı gürültü gibi, kulaklarımın içinde uğuldadı. Fakat kelimelerinin hecelerini ayırt edebiliyordum. Var kuvvetimle bağırarak, bildiğim bütün dillerle kendisine cevap verdim, kulağını bana yaklaştırmıştı, fakat fayda etmedi, bir türlü anlaşamadık.

Çiftçi, hizmetçilerini işlerine gönderdi, sonra cebinden mendilini çıkararak iki kat etti, sol elinin içine yaydı, elini de, düz ve ayası yukarı olmak üzere yere koydu, içine girmemi işaret etti. Mendil bir kadem kadar kalın olduğundan bunu kolaylıkla yapabilirdim, itaat etmek gerektiğini düşündüm, yere düşmeyeyim diye de mendilin içine boylu boyunca uzandım, çiftçi, beni daha fazla emniyete almak için, mendilinin geri kalan kısmıyla, başımı dışarıda bırakarak sardı sarmaladı ve böylece evine götürdü. Orada karısını çağırarak beni gösterdi, kadın, tıpkı İngiltere'deki bayanların kurbağa veya örümcek görünce irkildikleri gibi bağırarak geri çekildi. Fakat nasıl davrandığıma, kocasının işaretlerine göre ne kadar iyi hareket ettiğimi görünce bana alıştı ve gitgide artan bir sevgi beslemeye başladı.

Artık öğlen olmuştu. Bir hizmetçi yemeği getirdi, bu, bir çiftçinin sade hayatına uygun bol bir et yemeğinden ibaretti ve yirmi dört kadem çapında bir tabak içindeydi. Aile halkı, çiftçi, karısı, üç çocuğu ve ihtiyar bir büyük anne sofraya oturdular, çiftçi beni

masanın üzerine, kendinden biraz uzağa yerleştirmişti, müthiş bir korku içindeydim, yere düşmeyeyim diye kenardan tutundum.

Eski yolculuklarımdan edindiğim tecrübelerle nasıl davranacağımı öğrenmiştim. Onun için bu nazik anda hiçbir ürkeklik belirtisi göstermemeye karar verdim. Kedinin yanı başında, hiç yılmadan, beş aşağı beş yukarı dolaşım. Kedi benden, benim ondan korktuğumdan daha fazla ürkek sındı. Köpeklerden pek o kadar korkmuyordum, üç dört tanesi odaya girdi. Çiftçilerin evlerinde böyle şeyler olağandır. İçlerinde iri bir bekçi köpeğiyle bir tazi vardı. Bekçi köpeği dört fil kadar büyüktü, tazi, ondan daha boyulu olmakla beraber o kadar iri değildi. Yemek bitmek üzereyken, bir sütnine, kucağında bir yaşında bir çocukla içeri girdi. Çocuk beni görür görmez öyle bir yaygara kopardı ki, sesi Londra köprüsünden Chelsea'ya kadar giderdi. Bu yaygarayla, beni oyuncak olarak eline vermelerini istediğini anlatmaya çalışıyordu. Babası beni kaldırarak çocuğa uzattı, o da, hemen belimden yakalayarak başımı ağzına soktu. Öyle bağırdım, öyle bağırdım ki, çocukcağızın ödü koptu, beni hemen bıraktı.

Anası yetişip de önlüğünü uzatmasaydı muhakkak yere düşecek, parça parça olacaktım. Sütnine çocuğu yatıştırmak için eline çingırağını verdi. Bu, çocuğun beline halatla asılı, içinde büyük taşlar bulunan oyuk bir kaptı. Fakat oyuncağın da fayda etmediğini görünce, son çareye başvurdu, çocuğu emzirmeye koyuldu.

Bu arada sizlere şunu söylemeliyim ki, beni, sütninenin o koca göğsü kadar hayatımda hiçbir şey iğrendirmemiştir. Bunun üzerine, İngiliz bayanlarının o güzel tenleri aklıma geldi. Bu bayanlar, bizimle aynı boyda olduklarından, ne kadar güzel görünürler! Kusurları ise, ancak büyültücü bir ayna ile meydana çıkar. En düz ve en beyaz tenlere, büyültücü bir ayna ile bakılacak olursa, bunların kaba ve

kötü renkte olduklarını tecrübeler de gösteriyor. Hatırlıyorum, Lilliput'tayken, o küçükçük mahlûkların tenleri bana fevkalâde güzel görünüyordu.

Çok yakın bir dostum olan bir bilginle bu konu üzerinde konuşurken ondan şunları öğrenmiştim: Bana, ben yerdeyken baktığımda, yüzümü çok daha güzel ve düz buluyormuş.

Oysaki kendisini elime aldığım zaman, beni daha yakından gördükçe, yüzüm, ilk bakışta son derece iğrençmiş, derimde büyük çukurlar varmış, sakalımın kökleri, domuz kıllarından on kat daha sert ve kalınmış, tenim de, göze hiç hoş gelmeyen birtakım renklerin karışmasıyla meydana gelmiş.

Hâlbuki şunu söylememe okuyucularımın izin vermelerini isterim ki, rengim, memleketimin birçok erkeklerininki gibi açıktı, tenimi de seyahatlerime rağmen, güneş pek az yakmıştı.

Böylesi bir zamanda bütün bunların böyle aklıma gelmesi gayet doğaldı, fakat okuyucularım, bu koca mahlûkların biçimsiz olduklarını sanmamalıdır, hele efendime aşâğılardan baktığımda, çiftçi olmasına rağmen yüzünün bütün azaları arasında uygunluk olduğunu görmüştüm.

Sofradan kalkınca, çiftçi odadan çıkıp işçilerin yanına gitti, sesinden ve işaretlerinden, karısına beni iyi korumasını tembih ettiğini anladım. Çok yorgundum, uykum gelmişti, bayan farkına vardı, beni yatağının üzerine koydu, temiz, beyaz bir mendille üstümü örttü. Bu mendil, savaş gemilerinin mayistre yelkeninden daha geniş, daha kabaydı. İki saat kadar uyudum, rüyamda, karım ve çocuklarımla beraber evimde olduğumu gördüm, fakat uyanıp da, kendimi geniş ve yüksek bir odada ve bir yatakta bulunca acılarım büsbütün arttı. Bayan, ev işlerini görmek üzere yanı-

dan ayrılmış, odayı kilitlemişti. Yatağım, yerden sekiz yarda kadar yüksekti, bazı ihtiyaçlarımın zoruyla yataktan inmem gerekiyordu, fakat kimseyi çağdırmaya kalkışmadım, çünkü ne kadar bağırırsam fayda etmeyecekti. Sesimin, yattığını odadan bir hayli uzakta olan ve ev halkının bulunduğu mutfağa kadar gidebilmesine imkân yoktu. Ben bu vaziyetteyken, iki fare, perdelerle tırmanarak yatağıma çıktılar, koklayarak aşağı yukarı koşuşmaya başladılar. Bir tanesi neredeyse yüzümün yanına gelince, korkuyla yerimden fırladım, kendimi korumak için kılıcımı çektim.

Bu korkunç hayvanlar bana iki yandan saldırdılar. Bir tanesi, ön ayaklarını boynuma bile uzattı, fakat bereket versin bana bir zararı dokunmadan karnını deştim, ayaklarıma yıkılıverdi. Ötekisi, arkadaşının başına geleni görünce kaçmak istediye de, ben daha önce davranarak sırtında koca bir yara açtım, hayvan, arkasından kan sıza sıza gözden kayboldu.

Farelerle olan savaşımdan başarıyla çıkmıştım. Bu maceradan sonra, yatağın üzerinde aşağı yukarı gezinmeye başladım. Biraz nefes almak, kendimi toplamak istiyordum. Fareler iri bir bekçi köpeği kadar büyüktü, fakat daha çevik, daha vahşiydiler, bereket versin yatarken kemerimi çıkarmamıştım, yoksa beni muhakkak paramparça eder, yutuverirlerdi. Ölen farenin kuyruğunu ölçtüm, iki yarıdan bir parmak eksikti, hâlâ kan sızmakta olan cesedini yatağın üzerinde sürüklerken midem bulandı, tamamıyla ölmediğini anlayınca da, kılıcımın boynuna bir daha kuvvetle vurdum, adamakıllı öldürdüm. Biraz sonra, bayanım geldi, beni al kan içinde görünce koştu, eline aldı. Gülümseyerek ve yaralı olmadığımı anlatmak için başka işaretler yaparak ölü fareyi gösterdim, son derece memnun oldu, hizmetçiyi çağdırdı, fareyi bir maşayla tutturarak pencereden dışarı attırdı. Sonra beni masanın üzerine

koydu. Kana bulanmış kılıcımı gösterdim ve ceketimin eteğiyle silerek kınına yerleştirdim.

Görülecek işlerim vardı. Bunları benden başka kimsenin yapmasına da imkân yoktu, onun için yere indirilmek istediğimi bayanıma anlatmaya çalıştım, yere inince de, kapıyı göstererek birkaç kere eğildim, utanıyordum, maksadımı başka türlü anlatamazdım. Bayanım epey güçlük çektikten sonra ne yapmak istediğimi sonunda anladı, beni eline alarak bahçeye çıkardı, yere koydu. Ben biraz yürüdükten sonra, bayana, bakmaması ve arkamdan gelmemesi için işaret ettim, iki kuzukulağı yaprağı arasına saklanarak tuvaletimi yaptım.

İyi kalpli okuyucularım, anılarımı yazarken yaptığım ayrıntılı açıklamalar için beni hoşgörürler sanırım...

Bunları anlatmaya mecburum. Böyle şeyler basit insanlara önemsiz görünebilir, fakat filozoflar, düşünce ve hayallerini genişletmek yolunda bu gibi ayrıntıları faydalanacakları bilgiler olarak düşüneceklerdir. Zaten benim de, seyahatlerimin bu veya başka ayrıntılarını bütün dünyaya anlatmaktan maksadım budur. Onun için, doğruyu olduğu gibi göstermek başlıca gayem olmuştur.

Bilgiçlik taslamaktan, üslûp süslemelerinden kaçındım, seyahatimin bütün teferruatı kafamda öyle derin bir tesir bıraktı, hafızama öyle kuvvetle yerleşti ki, yazarken önemli hiçbir şeyi unutmadım.

Tüm bunlarla birlikte, müsveddelerimi daha sıkı bir kontrolden geçirirken, az önem arzeden birçok yerleri çıkardım, çünkü bazı seyyahların belki pek de haksız olmayarak uğradıkları, canı sıkırmak, önemsiz şeylerle uğraşmak gibi, tenkitleri göze almaktan çekindim.

Gulliver ülkesine döndükten sonra yeniden seyahata çıkmıştır ve öncekinin aksine bu defa koca devlerin bulunduğu bir ülkeye düşmüştür.

Burda yine Kralın sarayına ve elit tabakanın bulunduğu mekanlara yakın olmuştur. Kraliçe ile konuşmalarında saray âdetlerini iğnelemekte ve ince eleştirilerine devam etmektedir. Brobdingnag bilginlerinin insan hakkındaki yargıları yazarı şaşırtsa da yazar aslında içten içe bunları onaylamaktadır.

Kendi ülkesi hakkında yapılan yorumlar canını sıkırsa bile bu yorumlardaki gerçeklik onu düşündürmektedir.

Gulliver, Kralın sözleri karşısında tepki göstermekte fakat bu tepki makul düzeyde kalmaktadır.

Bu bölümde Gulliver'in karşılaştığı yeni ülkenin anlatımını ve ilginç olayları göreceksiniz. Kralın sarayı ve başkent hakkında bilgiler bulacaksınız. Öncelikle yaptığı yolculuğu okuyacaksınız tabii...

JONATHAN SWIFT

EV HALKININ MASKOTU OLDUM

Tüm ev halkı bir araya gelmişti. Beni yüksek bir yere çıkardılar. Bir masanın üstüne koydular. Burada, efendimin emri üzerine yürümeye bağladım, kılıcımı çektim, sonra tekrar kınına soktum, misafirimizin önünde saygıyla eğildim ve küçük dadımın öğrettiği gibi, kendi dilinde halini hatırlarını sordum. Bu adam oldukça yağlıydı, gözleri de iyi görmediğinden, beni daha iyi seyredebilmek için gözlüğünü takmıştı. Kahkahalarla gülmekten kendimi alamadım, çünkü, gözleri, iki pencereyi bir odaya ışığını döken tam bir aya benziyordu.

Bizim ev halkı kahkahalarımın sebebini anlayınca, benimle beraber gülmeye başladı, ihtiyar da buna sinirlenip kızacak kadar budalalık gösterdi.

Bu adam çok cimri olarak tanınmıştı, bunun ne kadar haklı olduğunu başıma gelen felâketle anladım, ihtiyar efendime, evimizden yirmi iki kilometre ötede, beygirle yarım saatlik bir şehirde kurulacak pazar yerinde beni parayla halka göstermesini alçakça tavsiye etti.

Ben, efendimle dostunun ikide bir beni göstererek fısıldaştıklarını görünce başıma bir çorap örüldüğünü tahmin etmiş, korkumdan, bazı sözlerini işittiğimi anladığımı sanmıştım.

Temiz bir uyku çekip de sabah olduğunda, Glumdalclitch bana, annesinin ağzından kurnazlıkla alabildiği her şeyi anlattı, kızcağız beni kucağına aldı, utanç ve kederinden ikigözü iki çeşme ağlamaya başladı. Başıma bir belâ geleceğinden, kaba saba adamların beni ellerine alarak sıkıp öldüreceklerinden veya sakat bırakacaklarından korkuyordu. Ne kadar alçakgönüllü olduğumu, şerefime ne kadar bağlı bulunduğumu ve o bayağı adamlara para karşılığı gösterilmekle ne derin bir nefret duyacağımı biliyordu. Annesiyle babası, Grildrig'i kendine vermeye söz vermişlerdi. Fakat şimdi, tıpkı geçen yıl yaptıkları gibi davranıyorlardı, o zaman da kendisine güya bir kuzu hediye etmişler, fakat hayvan beslenip yağlanınca kasaba satmışlardı.

Bense, küçük dadım kadar endişelenmedim. Hiç sarsılmayan bir ümidim vardı. Bir gün elbette hürriyetime kavuşacaktım. Öteye beriye götürülmekle uğrayacağım hakaretler ise, bu memlekete yabancı olmamın bir gereği idi. Büyük Britanya Kralı da benim durumumda olsaydı, aynı felâkete boyun eğmek zorunda kalırdı.

Beni bir kutuya koydular, kız da, arkasındaki semere oturarak, panayır günü civardaki şehre götürdü. Kutumun her yanı kapalıydı, yalnız girip çıkabilmem için ufak bir kapı, birkaç tane hava deliği vardı, küçük dadım uzanıp yatmam için bebeğinin şiltesini kutuya yerleştirmeyi unutmamıştı, bununla beraber bu yolculuk, ancak yarım saat sürdüğü halde, beni fazla sarsmış, bitkin bir hale getirmişti. Çünkü, beygirin her adımı kırk kademdi ve yürürken öyle yükseklerle sığıyordu ki, tıpkı fırtınaya tutulan bir gemi gibi, fakat daha sık olarak inip çıkıyordu.

Gideceğimiz yol Londra ile St. Albans arasından biraz daha uzundu. Efendim, her zaman uğradığı bir hana gelince atından indi, hancıya danışıp gereken hazırlıkları yaptıktan sonra bir tellâl tuttu. Tellâl, vücudunun her yanı insana benzeyen, birçok kelimeler söyleyebilen ve daha birçok maskaralıklar yapan bir adamdı. İnce yapılı acayip bir hayvanın Green Eagle hanında görülebileceğini bütün şehre ilân etti. Beni, hanın en büyük odasındaki bir masanın üzerine koydular. Küçük dadım, bana bakmak ve ne yapmanı gerektiğini söylemek üzere, masanın kenarında alçak bir sandalyeye oturmuştu.

Efendim, kalabalığı önlemek için içeriye otuz kişiden, fazla seyirci almıyordu. Dadımın emirlerini dinleyerek masanın üzerinde dolaşmaya başladım, bana, atlayacağımı bildiği sualler soruyor, ben de avazım çıktığı kadar bağırarak cevap veriyordum. Birkaç kere seyircilere döndüm, eğilerek selâmladım, hoşgeldiniz, dedim ve öğrenmiş olduğum daha başka şeyleri söyledim. Glumdalclitch'in bana bardak olarak verdiği, içki dolu bir şarabı aldım, seyircilerin sağlığına içtim, kılıcımı çekerek İngiltere'de maç idmanları yapanlar gibi iki yana savurdum.

Küçük dadım, bir saman çöpü parçası verdi, bununla da mızrak idmanları yaptım, bu sanatı gençliğimde öğrenmiştim. O gün on iki gruba gösterildim, on iki kere aynı maskaralıkları tekrar etmek zorunda kaldım. Yorgunluk ve üzüntüden bitkin bir hale gelmiştim.

Beni görenler, yaptıklarımı öyle ballandıra ballandıra anlatmışlardı ki, halk, içeri girmek için az kalsın kapıları kıracaktı. Kendi menfaatini düşünen efendim, dadımdan başka kimsenin bana dokunmasına müsaade etmiyordu, her türlü kaza ve tehlikeyi önlemek için de, masanın etrafına ve oldukça uzağına, tahtalar koydurmuştu. Böy-

lece bana kimse erişemiyordu. Fakat yaramaz bir öğrenci başıma nişan alarak bir fındık attı, tam başımın yanından geçiverdi, öyle kuvvetle gelmişti ki isabet etseydi, başım parça parça olabilirdi, çünkü küçük bir balkabağı kadar vardı. Yaramaz çapkını bir temiz dövüp odadan dışarı attılar, memnun olmuştum. Efendim, beni gelecek panayırda tekrar göstereceğini ilân ettirdi, beni taşımak için de daha rahat bir kutu yaptırdı. Bumun sebebi vardı: o ilk yolculukta ve sonra sekiz saat mütemadiyen halkı eğlendirerek o kadar yorulmuştum ki, ayakta duramayacak haldeydim, sesim de çıkmaz olmuştu. Ancak üç gün sonra kendime gelebilirdim.

Eve dönünce de bir türlü rahat yüzü görmedim. Yüz millik bir çevre içindeki bütün komşular ünümü duymuşlar ve beni görmek için eve gelmeye başlamışlardı. Çoluk çocuklarıyla beraber gelenler herhalde otuz kişiden aşağı değildi.

Bu garip memleket çok kalabalık. Efendim de beni göstermek için her aileden bütün odayı dolduracak seyircilerden alacağı kadar para istiyordu. Böylece, şehre götürülmemle beraber hiçbir gün rahat edemedim.

Fakat, sonunda, Efendim, benim kendisine kazanç getirebileceğimi düşünerek, memleketin en büyük şehirlerine götürmeye karar verdi. Uzun bir yolculuk için gereken şeyleri sağladıktan ve evdeki işlerini de yoluna koyduktan sonra karısıyla vedalaştı.

1703 yılının 17 Ağustosunda, yani bu memlekete geldiğimden iki ay sonra, evimizden üç bin kilometre uzakta bulunan başkente gitmek üzere yola çıktık. Çiftçi, kızı Glumdalcliteh'i arkasına bindirmişti. Ben, Glumdalclitch'in kucağında, beline bağlı olan kutumun içindeydim. Kızcağız, kutumun iç yanlarım, bulabildiği en yumuşak bezlerle döşemiş, altlarını pamukla beslemişti, bebeğinin yatağını da içeri koymuş, çamaşır ve başka gerekli eşya getirmiş, rahatım

için elimden geleni yapmıştı. Yanımızda, bizim , evden bir hizmetçi oğlandan başka kimse yoktu. O da eşyalarla birlikte arkamızdan geliyordu. Efendimin maksadı, beni, yoldaki bülten şehirlerde göstermek ve hattâ elli, yüz kilometre sağa sola saparak, müşteri bulabileceği köylere ve asilzade evlerine uğramaktı.

Yolcuk boyunca yavaş ilerliyorduk. Günde ancak yüz elli kilometre kadar yol alıyorduk, çünkü, Glumdalelitch beni kayırmak için atın hızlı gittiğinden şikâyet etmişti. İstedğim zaman beni kutumdan çıkarıyor, hava aldırıyor, memleketi gösteriyordu, fakat bana bağlamış olduğu bir çocuk kuşağından sımsıkı tutuyordu. Nil ve Ganj nehirlerinden daha geniş ve daha derin nehirlerden geçtik, çaylar bile Taymis'ten daha büyüktü. On hafta hep dolaştık, birçok köy ve hususi evlerden başka on sekiz büyük şehirde gösterildim. 26 Ekim'de bu memleket dilinde Lorbrulgrud, yani evrenin iftihar, denen başkente geldik.

Beni sahiplenen ve gösterilere götüren Efendim, şehrin ana caddesinde, kral sarayından uzak olmayan bir yerde bir daire tuttu, her zaman yaptığı gibi, her tarafa, biçimimi, marifetlerimi anlatan ilânlar yapıştırttı. Büyük bir salon kralayarak bir masa tedarik etti. Ben hünerlerimi bunun üzerinde gösterecektim. Düşmeyeyim diye de masanın yanlarını parmaklıklarla çevirdi. Burada, bütün halkın hayret ve memnurluk dolu gözleri önünde günde on kere gösteriliyordum. Artık bu memleket dilini oldukça iyi konuşabiliyordum, bana söylenen her sözü de adamakıllı anlıyordum, bundan başka alfabelerini öğrenmiştim, kitaplardaki bazı cümleleri çözmeyi şöyle böyle başarabiliyordum.

Evde geçirdiğim zamanlarda ve yolculuğumuzun boş kalan zamanlarında, Glumdalclitch bana öğretmenlik yapmıştı. Cebinde bizim atlaslardan pek büyük olmayan ufak bir kitap taşırdı.

Bu atlastan bu memleketin her yerini öğrenmiştim. Gösteride zorlanmayacaktım.

Sonunda gösteri başladı. Herkes coşmuştu. Prens ile Prenses de oradaydı. Prenses bana doğru serçe parmağını uzattı. Beni yine masanın üzerine çıkarmışlardı. Ben de, buna iki elimle sarılarak, ucunu büyük bir saygıyla dudaklarıma götürdüm. Memleketim ve seyahatlerim hakkındaki sorularına elimden geldiği kadar açık ve kısa cevaplar verdim. Kraliçe, sarayda kalmak isteyip istemediğimi sordu, ben de yerlere kadar eğilerek, efendimin kölesi olduğumu, fakat kendi hürriyetim elimde olsa, hayatımı Kraliçe hazretlerinin hizmetine bağlamayı bir iftihar sayacağımı söyledim.

Bunun üzerine efendime dönerek, beni iyi bir fiyata satmaya razı olup olmayacağını sordu. O da, bir aydan fazla yaşayamayacağımı sandığından, beni satmaya hazır olduğunu, bin altın istediğini söyledi. Para hemen orada kendisine verildi. Her altın sekiz yüz Portekiz altını büyüğündeydi, fakat bu memleketle Avrupa'ya karşılaştırır, altının da buradaki yüksek değerini düşünürsek, bu para bin İngiliz ginesinden fazla tutmazdı.

Kraliçe hazretlerinden, bana o kadar ihtimam ve sevgiyle bakmış, bunu da çok iyi başarmış olan Glumdalclitch'i, dadım ve öğretmenim olarak hizmetlerine kabul etmelerini, kendilerinin âciz bir kölesi ve tabii olan benden bu lûtfu esirgememelerini rica ettim. Kabul etti, kızının saray hizmetine alındığına çok memnun olan çiftçiyi de razı etti, kızcağız sevincini gizleyemiyordu. Eski efendim veda etti ve beni iyi bir yere bıraktığını söyleyerek çekilip gitti. Ağzımı açıp cevap bile vermedim, yalnız hafifçe eğildim.

Bu arada Kraliçe hazretleri, eski efendime çok soğuk davrandığımı sezmişti. Çiftçi, dairesinden çıkınca bunun sebebini bana sormuştu. Ben de Kraliçe hazretlerine şöyle bir cevap verdim:

Eski sahibime, tesadüf olarak tarlasında bulduğu zararsız, zavallı bir mahlûku parçalayıp öldürmemesinden başka hiçbir minnet borcum yoktu, bu borcum da, beni neredeyse memleketin yarısına göstererek elde ettiği kazanç ve şimdi aldığı bin altınla bol bol ödenmişti, şimdiye kadar burada geçirdiğim, benden on kat daha kuvvetli bir hayvanı bile mahvedecek derecede eziyetli hayat, sıhhatimi bozmuştu, efendim de hayatımın tehlikede olduğunu sanmamış olsaydı, Kraliçe hazretleri beni belki bu kadar ucuza satın alamazdı. Fakat artık, tabiatın süsü, dünyanın sevgili mahlûku, halkın sevinç kaynağı, eşsiz bir örnek olan iyi yürekli ve yüce bir Kraliçenin himayesindeydim. Kötü muamelelere uğrayacak değildim, bundan ötürü de eski sahibimin korkusunun gerçekleşmeyeceğini umuyordum. Yani ölmeyecektim. Hem zaten daha şimdiden, Kraliçe hazretlerinin yüksek huzurunun tesiriyle kendime gelmeye başlamıştım.

Bozuk bir ifadeyle, kekeleyerek bunları kraliçeye söyledim. Sözlerimin son kısmına, Glumdalclitch'in beni saraya götürürken öğrettiği tâbirleri kullanarak bu memleketin üslûbuna göre bir şekil vermiştim. Kraliçe, ifademdeki aksaklıkları hoş görerek, bu kadar küçük bir hayvanda bu derece zekâ ve sağduyu bulunmasına şaşıtı. Beni eline alarak, çalışma odasına çekilmiş olan Krala götürdü. Yüzünden çok ciddi ve ağırbaşlı bir adam olduğu anlaşılan Kral hazretleri, ilk bakışta şeklimi iyice göremedi ve soğuk bir tarzda, Kraliçeye, neden beni bu kadar sevdiğini sordu.

Kraliçenin avucunda yüzükoyun yattığımdan ötürü beni splack-nuck sanmıştı. Fakat çok zeki ve zarif bir bayan olan Kraliçe, beni, Kralın yazı takımı üzerine, ayakta olarak bıraktı ve kim olduğumu Krala söylememi emretti, ben de birkaç kelimeyle emrini yerine getirdim. Beni hiçbir zaman gözden kaçırmak istemeyen Glumdalcl-

litch kapıda bekliyordu, içeri alındı ve babasının evine geldiğimden beri bütün olup bitenleri anlatarak söylediklerimin doğru olduğunu gösterdi. Kral, ülkesindeki herhangi bir kimse kadar bilgindi, felsefe, özellikle matematik okumuştı, bununla beraber, ben daha konuşmadan, şeklimi iyice inceleyip dimdik yürüdüğümü gördükten sonra, beni, bir ustanın maharetle yaptığı, makineyle işleyen bir oyuncak sanmıştı. Halk oyuncak yapmada çok ustaydı.

Fakat kral hazretleri sesimi duyup da, söylediklerimin düzgün ve akıllı sözler olduğunu görünce hayretini gizleyemedi. Ülkesine nasıl geldiğime dair söylediklerime inanmadı. Bunları, bana birtakım sözler öğreterek beni fazlaya satmak isteyen Glumdalclitch'le babasının uydurduğu bir masal sanıyordu. Böyle olup olmadığını anlamak için birkaç soru daha sordu, benden beklemediği akıllı cevaplar aldı. Yalnız şivem yabancıydı, dillerini iyi bilmiyordum, çiftçinin evinde öğrendiğim ve bir sarayın ince ve nazik üslûbuna uymayan kötü tâbirleri kullanıyordum, cevaplarımın kusurları bunlardan ibaretti.

Buna karşın Kral hazretleri, bu memleketin âdetlerine göre, haftalık nöbetlerini bekleyen üç büyük bilgini çağırttı. Bu adamlar, beni iyice inceledikten sonra, hakkımda, birbirini tutmayan neticelere vardılar. Tabiatın genel kaidelerine göre yaratılmış olamayacağımı ileri sürdüler, çünkü, şeklim yaşamaya elverişli değildi. Ne çeviktim, ne ağaçlara tırmanabilir, ne de delik açarak toprağa gömülebilirdim. Dışlerime büyük bir dikkatle baktıktan sonra, et yiyen hayvanlardan olduğumu sandılar, bununla beraber, birçok dördayaklılar benden çok daha kuvvetli, tarla fareleri ve başka hayvanlar da benden çok daha çevik olduklarına göre, kendime nasıl yiyecek bulabileceğimi bir türlü kestiremediler.

Salyangoz veya başka böcekler yiyerek yaşıyabildiğimi bir ara düşündülse de, bilgiye dayanan birçok kanıtlar ileri sürerek bunun da mümkün olamayacağını anladılar.

Bu bilginlerden bir tanesi, vakti gelmeden önce doğmuş bir bebek olabileceğimi düşündü. Fakat öteki ikisi bu fikri kabul etmedi. Bütün uzuvlarımın tam olduğunu, büyültücü bir ayna ile bakılınca sakallarımın kökleri açıkça görüldüğünden bunun birçok yıl yaşamış olduğumu gösterdiğini ileri sürdüler. Bir cüce olabileceğimi kabul etmiyorlardı, çünkü, son derece ufaktım, Kraliçenin cücesi de bu ülkede bulunabilen en boysuz insan olmakla beraber, neredeyse benim otuz katımdı. Uzun uzadıya münakaşalardan sonra benim bir hilkat garibesi olduğuma karar verdiler.

Bu, Avrupa filozoflarının gayet hoş karşılayacakları bir karardı, çünkü bu filozoflar, cahilliklerini boş yere gizlemeye uğraşan Aristo'nun öğrencilerinin başvurdukları o saklı sebepler kaçamağını beğenmeyerek, bütün sorunları kolayca çözmekte, böylece insan bilgisinin dev adımlarıyla gelişmesine yardım etmektedirler.

Kralın bilginlerinin vardıkları bu kesin neticeden sonra birkaç kelime söylememe izin vermelerini rica ettim.

Kral hazretlerine, açıklayıcı şeyler söyledim. Benim boyumda milyonlarca erkek ve kadın bulunan bir memleketken geldiğimi, orada, hayvanlar, ağaçlar, evler hep aynı ölçüde olduğundan, tıpkı burada kendi hakları gibi, hem kendimi savunmaya, hem yiyecek bulmaya çalıştığımızı söyledim. Ben bu sözlerimi bilginlere bir cevap sayıyordum, fakat onlar, çiftçinin öğrettiklerini iyi bellediğimi söyleyerek dudak büktüler. Daha anlayışlı olan Kral, bilginlere, çekilmelerini emrettikten sonra çiftçiyi çağırttı, bereket versin o da henüz şehirdeydi. Onu gizlice sorguya çektikten sonra, kızı ve benimle karşılaştırdı. Söylediklerimizin doğru olabileceğine

inanmaya başlamıştı. Kraliçe bana çok iyi bakmalarını emretti, Glumdalclitch'le benim birbirimizi çok sevdiğimizi anladığından çiftçi kızının, bana bakmaya devam etmesini istedi. Glumdalclitch'e sarayda güzel bir daire verdiler, eğitimi ile meşgul olmak üzere bir öğretmen tâyin ettiler, bir hizmetçi onu giydirecek, iki hizmetçi de ufaktefek işlerini görecekli.

Kraliçe, Glumdalclitch'le bana göre bir yatak odası olacak bir kutu yapmasını marangozuna emretti. Bu adam çok mahir bir ustaydı, talimatıma göre, bana, tahtadan bir oda yaptı, odamın, tıpkı Londra'daki yatak adaları gibi, kasalı pencereleri, bir kapısı ve iki bölmesi vardı. Tavan tahtası İki menteşe etrafında kaldırılıp indirilebiliyordu, Kraliçe hazretlerinin yorgancısının yaptığı yatak buradan içeri sokuluyordu, Glumdalclitch, bu yatağı her gün havalandırıyor, kendi eliyle yapıyor, geceleri tavandan odama indiriyor, çatıyı kapayıp kilitliyordu. Ufaktefek oyuncaklar, biblolar yapmakla ün salmış usta bir işçi de bana, fildişine benzeyen bir nesneyle, arkalıklı ve koltuklu iki sandalye, iki masa, elbiselerimi koymak için bir dolap yapmıştı. Odamın duvarları, döşemesi ve tavanı, beni taşıyanların dikkatsizliği yüzünden olabilecek kazaları önlemek veya arabayla giderken sarsıntıların tesirini azaltmak için pamuklarla döşenmişti. Fare ve sıçanların içeri girmemesi için kapıma bir kilit takılmasını istedim.

Bir çilingir, bu memlekette benzeri görülmemiş olan ufak bir kilit yapmayı başardı. Hattâ İngiltere'de bir asilzadenin kapısında bundan daha büyüğünü görmüştüm. Glumdalclitch'in kaybetmesinden korkarak, anahtarını kendi cebimde koruma yolunu da buldum. Kraliçe en ince ipeklerden, bana elbise yapılmasını emretmişti, bunlar İngiliz battaniyelerinden biraz kalındı, alışınca

kadar epey sıkıntı çektim, memleketin modasına göre, yarı İran, yarı Çin biçiminde dikilmişti, çok ağırbaşlı ve ciddî bir elbiseydi.

Sarayda geçirdiğim bu günlerde Kraliçe hazretleri beni yanında bulundurmaktan o kadar hoşlanıyordu ki, ben olmadan yemek bile yemiyordu. Yemek masasının üstünde, tam sol dirseğinin yanında ufak bir masam ve bir sandalyem vardı. Glumdalclitch de, bana yardım ve hizmet için, masamın yanibaşında, yerde, bir sandalyenin üzerinde duruyordu. Gümüşten yemek takımlarım, Kraliçeninkilerle ölçülecek olursa, Londra'daki oyuncakçı dükkânlarında gördüğüm bebek takımlarından biraz büyüktü. Bunları küçük dadım, gümüş bir kutu içinde cebinde saklar, istediğim zaman verir ve hep kendi yıkardı.

Yemekte Kraliçeyle beraber büyüğü on altı, küçüğü de on üç yaşında olan iki prenesten başka kimse bulunmazdı.

Yemeğe başlanınca Kraliçe hazretleri tabaklarımdan birine bir parça et koyar, ben de bunu keser, doğrar ve böyle minimini lokmalarla yiyişim onu çok eğlendirirdi. Kendisi çok yemezdi, bizim İngiliz çiftçilerinden on ikisinin bir öğünde yiyeceğini bir lokmada yutardı, onun böyle yiyişi de uzun zaman midemi bulandırdı. Kraliçe, iyi beslenmiş dokuz hindi büyüklüğünde bir çayırkusunun kanadını kemikleriyle beraber çıtır çıtır yer, bizim em büyük ekmeklerimizin ikisi kadar bir ekmek parçasını da ağzına atardı, bir fıçı kadar büyük altın bir bardaktan içer, bunu bir yudumda bitirirdi.

Bıçakları, açılarak uzunlamasına konmuş tırpanlardan iki kat daha uzundu, çatal bıçaklar ve öteki takımlar hep aynı ölçüdeydiler. Hiç unutmamı, bir gün merakımı karşılamak üzere, Glumdalclitch beni saraya götürmüştü, yemek masalarını göstermişti. O koca bıçaklarla çatalardan on, on beşinin hep birden kaldırılması, o zamana kadar benzerine rastlamadığım korkunç bir manzaraydı.

Burada âdet olduğu üzere, her çarşamba, Kral, Kraliçe ve kral soyundan, prens ve prensesler, Kral hazretlerinin dairesinde hep beraber yemek yerlerdi.

Artık Kralın gözüne girdiğimden, bu yemeklerde, ufak masamla sandalyem, sol elinin yanına, bir tuzluğun önüne konurdu. Kral benimle konuşmaktan hoşlanır, Avrupa'nın, âdetleri, din ve kanunları, hükümet ve bilgisi hakkında bilgi isterdi, ben de elimden geldiği kadar iyi cevaplar vermeye çalınırdım. Her şeyi o kadar iyi kavlıyor, o kadar doğru düşünüyordu ki, söylediklerim üzerinde gerçekten akıllı fikir ve düşünceler yürütüyordu.

Buna rağmen şunu da söylemeliyim: Peşin hükümlerinin o kadar tesiri altında kalıyordu ki, bir gün ona sevgili yurdundan biraz etraflı bir surette bahsedip, ticaretimiz, denizde ve karadaki savaşlarımız, din kavgaları ve devletteki partiler hakkında bilgi verdikten sonra, beni sağ eline alıp sol eliyle okşadı ve kahkahalarla gülmeye başladı. Sonra bana şöyle dedi: "Söyle bakalım, sen nesen, Whig misin, Tory misin?" Sonra, elinde Royal Sovereigh gemisinin mayistre direği kadar büyük beyaz bir asâ tutan ve arkasında bekleyen Başnazınna dönerek şunları söyledi: "Şu insanın büyüklüğü ne garip bir şeymiş ki, böyle ufacık böcekler bile taklit edebiliyor! Eminim, bu yaratıkların da, ev, şehir dedikleri yuvaları, inleri var, bunların da elbiseleri, atlarıyla kendilerine göre gösterişleri var, bunlar da seviyor, dövüşüyorlar, aralarında anlaşmazlıklar çıkıyor, birbirlerini kandırıyor, aldatıyorlar."

Kral konuşmasına böyle devam ediyor, ben de, sanat, bilgi ve askerlik bakımından eşi olmayan, Fransa'nın baş belâsı, Avrupa'nın hâkimi, erdem, dinlilik, şeref ve doğruluk yuvası, bütün dünyanın iftihar ve gıpta ettiği asil yurdundan böyle hakaretle bahsedilmesini duymakla derin bir hiddet duyuyor, renkten renge giriyordum.

Fakat hakaretlere kızacak durumda değildim, düşündüm taşındım, bu sözlerin hakaret olabileceğinden şüphe etmeye başladım.

Buranın halkını ilk gördüğümde duyduğum korku ve dehşetten eser kalmamıştı. Öyle ki, saray nezaketinin bütün kaidelerine uyararak, azamet ve vakarla yürüyen, eğilip selâm veren, gevezelikler eden, bayramlık elbiselerini giyiş, bütün seslerini takınmış İngiliz lord ve asil bayanlarını o zaman görmüş olsaydım, tıpkı Kral ve asillerinin bana güldükleri gibi ben de onlara gülmek isterdim. Hattâ, Kraliçe beni bir gün elinin üzerime koyup aynanın karşısına geçince, ikimizi de iyice görmüş, gülümsemekten kendimi alamamıştım.

Aramızdaki orantısızlıktan daha komik bir şey olamazdı. Kendi boyumun birkaç kat küçüldüğünü sanmaya bile başlamıştım. Beni Kraliçenin cücesi kadar hiçbir şey kızdırmıyor, gururumu kırmıyordu.

Ülkenin en kısa adamı olan bu cüce beni kendinden daha alçak görerek saygısılık ediyor, Kraliçenin sofrasında, masanın üstünde, saray lord ve bayanlarıyla konuşurken, önümden çalım satıp geçiyordu. Boyumun kısalığıyla alay etmek için hiçbir fırsatı kaçırmıyordu. Ben de ona, kardeşim gibi davranıyordum. Onu güreşe çağırıyor, saray oğlanlarının ağzından eksik olmayan o hazır cevaplardan veriyor, ondan bu suretle intikam alıyordum. Bir gün, bir yemekte otururken, bu muzip yumurcak kendisine söylediğim bir söze o kadar içerledi ki, Kraliçe hazretlerinin sandalyesinin üzerine çıkarak belimden yakaladı ve beni süt dolu gümüşten bir kâsenin içine atıverdi, sonra da olanca hızıyla kaçtı. Ben, muziplik edeceğimi aklıma bile getirmemiş, boş bulunmuştum. Kulaklarıma kadar sütün içine battım, iyi yüzme bilmeseydim, muhakkak başıma bir belâ gelecekti, çünkü, Glumdalclitch o anda, odamın öteki

uçundaydı, Kraliçe de birdenbire öyle korkmuştu ki, bir türlü akıl edip bana yardım edememişti.

Şükür ki küçük dadım yetişerek beni kâsenin içinden çıkardı, bir kilo kadar süt yutmuştum. Beni yatağıma yatırdılar, bir şey olmamıştım, yalnız elbiselerim berbat bir hale gelmişti. Cüceye bir temiz dayak attılar, üstelik beni içine attığı sütü de içirdiler. Gözden de düşmüştü, çok geçmeden, Kraliçe onu asil bir bayana hediye etti.

Cüceyi artık görmez oldum, halimden memnundum. Kim bilir, böyle muzip bir yumurcağa, hiddeti daha neler yaptırırdı. Bundan önce de bana bayağı bir oyun oynamış, Kraliçeyi güldürmüştü. Fakat sonra, Kraliçe buna çok kızmıştı, büyüklük yapıp araya girmeseydim, hemen o anda kovulurdu. Kraliçe bir kemik almış, iliğini çıkardıktan sonra kemiği yine dik olarak tabağa koymuştu. Glumdalclitch bir şey almak için büfenin yanındaydı, cüce bunu fırsat bilmiş, Glumdalclitch'in bana yemekte yardım için kullandığı sandalyenin üzerine çıkarak iki eliyle beni kavramış ve bacaklarımı birbirine birleştirerek beni belime kadar kemiğin içine sokmuştu. Böyle bir süre kalmış, çok gülünç bir vaziyete düşmüştüm. Bağırıp çağırmayı da onuruma yediremediğimden, bir dakika kadar kimse ne olduğumun farkına varmamıştı. Bereket versin krallar sıcak yemeklerden pek hoşlanmazlar, yoksa bacaklarım haşlanırdı. Fakat çoraplarımla pantolonum berbat olmuştu, ricam üzerine, cüce yalnız iyi bir dayakla yakayı kurtarmıştı.

Saraydaki bu eğlenceli günlerde Kraliçe bana sıklıkla takılır, korkaklığımla alay eder, memleketimin bütün halkının benim kadar korkak olup olmadığını sorardı. Bunun da sebebi şuydu; yazın, bu memlekette sürü sürü sinekler oluyor, herbiri çayırkuşu kadar iri olan bu iğrenç böcekler kulaklarımı içinde vızıldayarak

beni yemekte hiç rahat bırakmıyorlardı. Bazen yemeklerime bile konuyorlar, pisliklerini, yumurtalarını bırakıyorlardı, ben bunları açıkça görüyordum, fakat bu memleket yerlilerinin kocaman gözleri küçük şeyleri pek geçemediğinden, bu pislikleri kimse göremiyordu. Sinekler bazen de alınıma, burnuma konuyor, beni sokarak canımı yakıyorlardı. Çok pis kokuyorlardı. Bu hayvanların tavanlara dolaşmalarını mümkün kılan o yapışkan nesneyi de kolayca hissediyordum.

Cüce, bizim öğrencilerin yaptıkları gibi, bu iğrenç hayvanlardan birkaçını yakalayarak, beni korkutmak ve Kraliçeyi eğlendirmek için, burnuma doğru salıvermeyi âdet edinmişti. Ben de buna karşı çakımı çıkararak, sinekleri uçarken ikiye böler, bu ustalığımla herkesi hayrette bırakırdım. Hiç unutmam, bir sabah, Glumdalc-litch kutumu pencerenin önüne koymuştu, güzel havalarda hep böyle yapardı, ben de bol bol hava alırdım. Kutumu, İngiltere'deki kafesler gibi bir çiviye takarak dışarı sarkıtmalarına izin vermeye cesaret edemiyordum.

Pencerelerimden birini kaldırdım, masama oturdum ve kah-valtı olarak şekerli çöreğimi yemeye koyuldum. Kokunun çektiği yirmiden fazla eşekarı, birdenbire odama girdi, öyle vızıldıyorlardı ki sormayın gisin! Birkaçı çöreğimi elimden kaptı ve parçalayarak götürdüler, ötekileri, başımın ve yüzünriin etrafında uçuşuyor, vızıltılarıyla beni serseme çeviriyorlardı. Beni sokacaklar diye de son derece korkuyordum. Sonunda büyük bir cesaretle kalktım, kılıcımı çekerek onlara saldırdım. Dördünü öldürdüm, geri kalanlar kaçtı, ben de hemen penceremi kapattım.

Bu hayvanların henbiri bir keklik kadardı. İğnelerini çıkardım, bir buçuk parmak boyunda ve çok sivriydiler. Bu dört eşekarısını sakladım.

Daha sonra, bunları Avrupa'da, birçok yerlerde, başka meraklı şeylerle beraber gösterdikten sonra, İngiltere'ye döndüğümde üçüncü Gresham Gollege'e hediye ettim, dördüncüsümü tabii ki kendime saklamıştım.

Gulliver yurdunu övmektedir fakat onun bu övgüsü yurt sevgisinden ileri gelmektedir. Yurdunu hiç değilse över gibi görünmedeki maksadı yabancılara karşı açık vememe düşüncesi olabileceği gibi savunma refeksi de olabilir. Belki de yazar, yurdundaki kurumların nasıl olmaları gerektiğini belirtmek istiyor. Böylece, Kralın eleştirileri daha büyük bir kuvvet kazanıyor.

Yazar aslında Kralın sorduğu tüm sorulara yanıt vermiyor. Çünkü ustalıklı ve kurnazlıkla okuyucuya Kralın haklılığını gösteriyor. Çünkü bu sorulara cevap vermeye gerek yoktur. Kralın sözlerinden anlaşıldığına göre Gulliver'in cevapları tatmin edici olmamıştır; hepsi de, yazarın yurdunun ahlâk bakımından pek de öyle övünülecek gibi olmadığını meydana koymuştur.

Yazar, İngilizlerin yurtları dışında maceralara atılmasını da doğru bulmuyor aslında. Bunu kralın cümleleri ile ortaya koyuyor.

Kralın insanlar hakkındaki düşünceleri de çok acıdır. Kabiliyetleri ölçüsünde her alanda bunca eser yaratmış olan insanı ve yazarın sözünü ettiği düşkünlüklerden uzak kalmış olanları bu tarzda suçlaması ise yanlıştır.

JONATHAN SWIFT

KRAL VE HALK

Öncelikle sizlere içinde bulunduğum ülkeyi anlatmak istiyorum. Bunu yapmazsam yaşadıklarımı tam olarak anlam veremezsiniz. Fakat başkent Lorbrulgrud'dan iki bin mil uzaklara kadar olan çevre içinde gördüğüm şeyleri anlatabileceğim, çünkü hep yanında bulunduğum Kraliçe, Kralla beraber yola çıkınca iki bin milden öteye gitmez, orada, Kralın, sınırlarını teftiş edip, dönmesini beklerdi. Bu kralın bütün ülkesi aşağı yukarı altı bin kilometre uzunlukta ve üç beş bin kilometre genişliktedir. Bundan ötürü Japonya ile Kaliforniya arasında denizden başka bir şey bulunmadığını sanan coğrafyacılarımızın yanlışlıkları neticesine varıyorum.

Varlığını kesin olarak bildiğimiz Büyük Tataristan kıtasına karşılık bir kara parçası bulunması gerektiğini öteden beri düşünürdüm. Coğrafyacılarımız, bu geniş toprağı Amerika'nın kuzeybatı kısımlarına yerleştirerek kara ve deniz hartalarını düzeltmelidirler, bu yolda kendilerine yardım etmeye hazırım.

Yaşadığım bu ülke aslında bir yarımadadır. Kuzey doğusunu otuz kilometre yükseklikte sıradağlar örtmekte ve bunlar, üzerlerinde birçok yanardağlar olduğundan, hiçbir geçit vermemektedirler. En bilginleri bile bu dağların ötesinde insan olup olmadığını, varsa, ne

biçim mahlûklar olduğunu bilmiyorlar. Yarımadanın öteki yanları hep denizle çevrilidir.

Memlekette hiç liman yoktur. Nehirlerin denize döküldüğü yerlerde öyle sivri kayalar var, deniz de genellikle öyle dalgalı ki, kimse en küçük gemilerle bile denize açılmayı göze alamıyor ve bu memleketin dünya ile münasebeti böylece kesilmiş oluyor. Fakat geniş nehirlerde sürü sütü gemiler işlediği gibi, gayet nefis balıklar da bulunuyor. Bu memleket halkı denizde pek balık avlamıyor, çünkü deniz balıkları bizim denizdekilerden daha büyük değildir, bunları yakalamak, zahmeti karşılamıyor. Bundan da anlaşılacağı gibi, tabiat o olağanüstü büyüklükteki hayvan ve bitkileri yalnız bu kıta içinde yaratmıştır, sebebinin aydınlatılmasını filozoflara bırakıyorum. Ara sıra karaya vuran balinaları tuttıkları oluyor, halk da bunları büyük bir iştahla yiyor. Bu balinalar arasında öyle irilerini gördüm ki, bunları, bir adamın sırtında taşımaya neredeyse imkân yoktu.

Balinalar, bazen halk görsün diye, sepetler içinde Lorbrulgrud'a getiriliyordu. Bir keresinde Kralın sofrasında da bir tane gördüm, bir tabağa konmuştu, fakat galiba Kralın pek hoşuna gitmemişti, bu kadar iri bir balıktan öğrenmişti.

Oysaki ben, Greenland'de bundan biraz daha irisine rastlamıştım. Memleketin nüfusu çoktur, elli bir büyük şehir, yüz kadar duvarlarla çevrili daha küçük şehir ve birçok köy vardır.

Fakat Lorbrulgrud'u anlatmakta, okuyucularımın merakını karşılarım sanıyorum. Bu şehrin ortasından bir nehir geçmekte ve şehri iki eşit parçaya ayırmaktadır, seksen bin kişi vardır, uzunluğu üç, genişliği elli dört İngiliz milidir. Ben bu ölçüleri şöyle elde ettim. Kralın emriyle yapılmış olan bir hartayı yere serdiler, çıplak ayakla çevresini, çapını adımladım, ölçümlünü de ele alarak oldukça doğru

bir ölçü elde ettim. Kralın sarayı tek bir bina değildir, yedi kilometre çapında bir çevre içinde birçok binalardan ibarettir, başlıca odaların yüksekliği İki yüz kırk kadem kadardır, uzunluk ve genişlikleri de buna göredir. Glumdalclitch'le bana bir araba vermişlerdi, mürebbiyesi dadımı sık sık şehirde dolaştırır, dükkânları gezdirirdi, ben de kutumun içine girer, onlarla beraber giderdim.

Sevgili arkadaşım Glumdalcliteh ricam üzerine beni kutumdan çıkarır, eline alır ve böylece, sokaklardan geçerken evleri ve halkı daha rahat seyrederdim. Arabamız, tahminime göre aşağı yukarı Westminster Hall'un büyüklüğündeydi ama, yüksekliği ondan biraz daha azdı. Her neyse, belki de yanılıyordum.

Beni taşıdıkları büyük kutudan başka, daha küçük bir kutu yapılmasını Kraliçe ustalara emretti. Çünkü, öteki, Glumdalclitch'in kucağından taşıyor, arabada da çok yer tutuyordu. Bunu, her konuda verdiğim talimata göre, yine aynı usta yaptı. Yeni seyahat kutum, dört duvarla çevriliydi, bu duvarların üçünün ortasında birer pencere vardı ve bunları, uzun yolculuklarda her türlü kazayı önlemek için, dışarıdan demirle kafeslemişlerdi. Penceresiz olan dördüncü duvara iki sağlam halka takmışlardı, at üzerinde gitmek istediğim zaman, beni taşıyan kimse bunlardan bir kayış geçirerek beline bağlayacaktı.

Kral ve Kraliçeyle birlikte seyahat ettiğim, parkları gezmek istediğim ve sarayda yüksek bir bayanı veya Bakanları ziyaret ettiğim zamanlarda, Glumdalcliteh rahatsız olursa, beni taşımak, ağırbaşlı, güvenilir bir memurun göreviydi. Çünkü artık en yüksek rütbedeki memurlar beni tanıyordu. Bu, kendi değerimden çok Kralın bana gösterdiği ilgiden ileri geliyordu. Yolda, arabanın içinde gitmekten sıkılınca, at üstünde bir memur, seyahat kutumu beline bağlıyor, önündeki yastığın üzerine koyuyordu. Ben de pencerelerimden

bakarak, memleketi üç yandan seyredabiliyordum. Seyahat kutumda, bir portatif karyola, tavana asılı bir branda, iki sandalye ile bir masam vardı. Bunlar, atın veya arabanın hareketleriyle devrilmemesi için yere iyice çakılıydı.

Deniz yolculuklarına alışık olduğum için bazen çok şiddetli olan bu sarsıntılardan pek rahatsız olmuyordum. Şehri görmek istediğim zamanlar, hep seyahat kutumda götürülürdüm. Glumdalclitch, memleket adetlerine göre, açık bir tahtirevanda oturur kutumu da kucağına alırdı. Tahtirevanı dört kişi taşır, Kraliçe hizmetçilerinin üniformasını giymiş iki kişi de yanımızdan giderdi. Benden sık sık bahsedildiğini işitmiş olanlar, tahtirevanın etrafını alırlar, Glumdalclitch de bunu hoş görerek taşıyıcıları durdurur, iyice görmeleri için beni eline alırdı. Başlıca tapmaklarını, hele kulesini görmeyi çok istiyordum. Bu, memlekette en yüksek kuleymiş.

Sevgili dadım beni bir gün oraya götürdü, fakat doğrusu, büyük hayal kırıklığı ile döndüm. Çünkü kulenin yerden en yüksek tepesine kadar olan uzunluğu fazla değildi. Buranın halkı ile Avrupalılar arasındaki boy farkını dikkate alacak olursak, bu kule pek öyle hayret uyandıracak bir şey olamayacağı gibi, yine aynı oranları göz önünde tutarsak, Salisbury kulesi kadar bile olamazdı.

Her neyse, bütün ömrümce minnet borcuyla bağlı kalacağım bu memleket halkını eleştirmiş olmamak için, şunu da söylemeliyim ki, bu ünlü kulenin kısıklığını, tapınağın güzellik ve sağlamlığı bol bol telâfi etmektedir. Duvarlar kare şeklinde kesme taşlarla yapılmıştı, kalınlıkları da gayet iyiydi. Her yanında, oyuklar içine yerleştirilmiş, Tanrı ve kralları gösteren fakat tabii boylarından daha büyük mermer heykeller vardı. Bu heykellerden birinin serçe parmağı düşmüş, toz toprak arasında kalmış, kimse de görmemişti. Bunu ölçtüm, tanı dört kadem bir parmak uzunlukta idi.

Parmağı, Glumdalclitch mendiline sardı ve toplamış olduğu ufak tefek şeylerin arasında saklamak üzere, cebine koyarak eve götürdü. Kendi yaşındaki her çocuk gibi, dadım da böyle şeylerden pek hoşlanırdı. Kralın mutfağı gerçekten muhteşemdi. Büyük fırın, Şt. Paul kilisesinin kubbesinden on adım daha küçüktü. Mutfak eşyalarını, o koca tencere ve İbrikleri, şişlerde dönen butlan ve daha birçok başka şeyleri tasvir edecek olsam, bana neredeyse kimse inanmaz, hiç değilse, sert ve ciddî bir eleştirmen, genellikle seyyahlardan şüphe edildiği gibi, biraz abarttığımı sanır.

Abartı yapmak şöyle dursun, böyle bir eleştiriye uğramamak için, korkarım her şeyi küçülttüm, öyle ki, bu yazdıklarım, Brobdingnag diline çevrilip oraya gönderilecek olsa, Kral ve halkı, her şeyi küçültüp yanlış olarak göstermekle kendilerine haksızlık ettiğimden dolayı şikâyet edebilirler.

Kral hazretlerinin ahırlarında, seyrek olarak altı yüzden fazla at bulunuyor, bunların boyu, elli dört ile altmış kadem arasındadır. Fakat resmî günlerde, kral şehirden uzaklaşınca, yanımda beş yüz atlı bir muhafız kıtası gidiyor. Bu kıtayı, İnsanın görebileceği en muhteşem bir manzara sanmıştım. Fakat daha o zaman Lorbrulgrud birliklerini saf tutmuş bir halde görmemişim. Bunu daha sonra herkese açıklayacağım.

JONATHAN SWIFT

ZOR GÜNLER

Kısa boylu olmasaydım ve bazı komik ve rahatsız edici şeyler yaşmasaydım bu memlekette belki mutlu olarak yaşayabilirdim. Bu olaylara biraz değinmek istiyorum.

Geçenlerde, bir köstebek yuvasının tepesine çıkarken, köstebeğin toprakları çıkardığı deliğin içine düşmüştüm. Elbiselerimin, kirlenmesini, şimdi hatırlamaya değmeyecek bir yalan uydurarak açıklamış ve özür dilemiştim. Yine böyle yalnızca dolaşıp zavallı yurdumu düşünürken, bir salyangoz kabuğuna çarpmış, sağ bacağımı incitmiştim. Kendi başıma dolaşırken, ufacak kuşların bile benden korkmadıklarını görmekle memnun mu oluyordum, yoksa üzülüyor muydum, pek bilmiyorum. Bunlar, bir adım ötemde sıçrayarak, yakınlarında kimse yokmuş gibi hiç aldırmadan, büyük bir güven içinde, kurt ve daha başka böcekler ararlardı. Bu kuşlardan birini tutmaya kalksam, hemen cüretle üzerime atılırlar, parmaklarımı gagalamaya çalışırlardı. Fakat ben, elimi erişebilecekleri yere kadar uzatmaktan çekinirdim, sonra yine geri dönerler ve hiç orali olmadan, kurt ve salyangoz avlamak üzere sıçramaya koyulurlardı.

Sonun bir gün kalın bir sopa aldım ve var kuvvetimle bir kerten kuşuna fırlattım, talihim varmış, hayvan yere serildi, iki elimle boynundan yakalayarak, gururla dadımın yanına koştum. Sadece

sersemlemiş olan kuş kendine gelince, kanatlarıyla kafama ve vücuduma öyle vurmaya başladı ki, onu, kolumun yettiği kadar ötemde, pençelerinin bana erişemeyeceği kadar uzakta tuttuğum halde birkaç kere bırakmayı düşündüm. Fakat hizmetçilerden biri yetiştii, hayvanın boynunu sıkiverdi; Kraliçenin emriyle de ertesi gün kuşu yemekte yedim.

Saray kadınları, Glumdalclitch'i sık sık dairelerine çağırır, beni görmek, vücuduma dokunmak için beni de beraberinde getirmesini isterlerdi. Ben onlara fazla yaklaşmaktan çok iğrenirdim, çünkü doğrusu, tenleri pek pis kokuyordu. Bunu, kendilerine her hususta saygı duyduğum o mükemmel bayanları kötülemek için söylemiyorum. Fakat koku alma hissimin ufaklığım ölçüsünde keskin olduğunu söylemeliyim. Hiç unutmam, Lilliput'ta, sıcak bir gün, bir hayli alıştırmaya yaptıktan sonra, yakın bir dostum çok kötü koktuğumdan açıkça şikâyet etmişti, oysaki bu konuda, birçok erkek gibi, benim de pek az kusurum vardı. Yalnız, anlaşılan, benim koku alma hissim buranın halkına göre ne keskinse, onun da koku alma hissi benimkine göre o kadar keskindi.

Şunu da burada belirtmem lazım; tenleri, İngiltere'de herhangi kibar bir bayanınki kadar nefisti. Bir gün, dadımın özel öğretmeninin yeğeni olan bir genç geldi ve yakın dostlarından birini öldüren bir adamın idam edilmesini seyre gitmeleri için ısrar etti. Doğuştan çok yumuşak yürekli olan Glumdalclitch istemeyerek gitmeye razı edildi.

Bense, böyle manzaralardan nefret etmekle beraber, olağanüstü bir şey göreceğimi düşünerek, merakımı yenedim. Suçlu bu maksat için kurulmuş bir iskelenin üzerinde, bir sandalyeye bağlanmıştı, bir kılıçla kellesini uçurdular. Damarlardan öyle kan fıskırdı, öyle yükselere çıktı ki ben göreme olmuştum. Kafası da,

iskelenin üzerine düşünce öyle bir sıçradı ki, yarım kilometre kadar ötede olduğum halde, yüreğim ağzıma geldi. Sarayda geçirdiğim günlerde, Kraliçeye sık sık deniz seyahatlerimi anlatırdım, o da, beni mahzun görünce, eğlendirmek için hiçbir fırsat kaçırmazdı. Bir gün, yelken veya kürek kullanmayı bilip bilmediğimi, biraz kürek çekersem sağlığına yarayıp yaramayacağını sordu. Her ikisini de yapabileceğimi söyledim.

Oysa, asıl işim gemi doktorluğu idiye de, sıkışık anlarda, birçok kere düpedüz bin denizci gibi çalışmıştım. Kraliçeyi denizde epeyce gezdirdim, o da çok memnun kalmıştı.

Mutfak hizmetçilerinin birinin maymunu bu ülkede geçirdiğim en büyük tehlikeye sebep olmuştur. Glumdalclitch, iş veya ziyaret için bir yere gitmiş, beni odasına kilitlemişti. Hava çok sıcak olduğundan odanın penceresi açıldı. Ben de, geniş ve rahat olduğu için genellikle içinde bulunduğum büyük kutumun pencerelerini, kapısını açmıştım. Masamın başında sessiz sessiz oturmuş düşünürken, bir şeyin odanın penceresine atladığını ve oraya buraya sıçradığını duydum. Epey ürktüğüm halde, yerimden kalkmadan dışarı baktım ve bu oynak hayvanın, odanın içinde aşağı yukarı sıçrayıp atladığını gördüm. Sonunda kutuma yaklaştı, kapıdan ve pencerelerden başını sokarak içerisini zevk ve merakla seyretti, odamın, yani kutumun, en uzak bir köşesine çekilmiştim, fakat maymun odamın her yanına baktığından o kadar korkmuştum ki, yatağımın altına kolaylıkla saklanabileceğim halde, bunu bir türlü akıl edemedim. Maymun, bir süre baktıktan sonra sırtıp birtakım sesler çıkardı. Daha sonra beni gördü ve ellerinden birini fareyle oynayan bir kedinin yapacağı gibi, kapıdan soktu. Yakalanmamam için oraya buraya kaçtığım halde, elbisemin eteklerinden tuttu. Elbiselerim bu memleket kumaşından yapılmış olduğundan kalın

ve sağlamdı. Beni çekerek dışarı çıkardı. Beni sağ eline aldı ve tıpkı bir çocuğu emziren sütnine gibi göğsünde tuttu, ben çabalamak istedikçe yanlarımı öyle sıkıyordu ki, en dikkatli hareketin hayvana karşı koymamak olacağını anladım. Öteki eliyle yüzümü yavaş bir şekilde okşadığından beni kendi soyundan bir yavru sandığına eminim. Bu ara birisi oda kapısını açıyormuş gibi bir gürültü oldu, maymun hemen durdu, odaya girdiği pencereye atladı, oradan çinko dama ve olukların üzerine fırladı. İki ayağı ve bir eliyle yürüyordu, ben öteki dindeydim, sonunda bitişik evin damına tırmandı. Maymun beni dışarı çıkarırken, Glumdalclitch'in keskin bir çığlık kopardığını duymuştum. Zavallı kız deliye dönmüştü, sarayın bu kısmı da hayhuy içindeydi, hizmetçiler merdiven getirmeye koşuyorlardı.

Sarayda bulunan yüzlerce kişi maymunu seyrediyordu, o, damın şivinde oturmuş beni bir çocuk gibi eline almıştı, öteki eliyle de, avurtlarından birine doldurmuş olduğu yiyecekleri çıkararak ağzıma tıkıyordu, ben yemek istemedikçe de, arkama vuruyordu. Bunu gören aşağıdaki ayaktakımı kimselerden çoğu gülmekten kendilerini alamıyorlardı.

Onları ayıplamaya hiç hakkım yoktu, durumum benden başka herkes için gerçekten de çok komikti. Bazı kimseler taş atıyor, maymunu böylece aşağı indireceklerini sanıyorlardı, fakat buna hemen engel olundu, yoksa kafam paramparça olacaktı. Sonunda binaya birkaç merdiven dayadılar, birkaç kişi de çıkmaya başladı. Bunu gören maymun, her yanının çevrildiğini, iki ayağı ve bir eliyle hızlı gidemeyeceğini anlayınca, beni bir kiremitin üzerine bırakarak kaçtı. Rüzgârın beni sürükleyeceğini düşündüğüm için yuvarlanarak saçağa kadar geleceğimden korkuyordum. Fakat dadımın hizmetçilerinden yiğit bir genç, dama tırmandı ve beni pantolonunun cebine koyarak sağ salım aşağıya indirdi. Maymunun boğazıma

kadar tıktığı o pis şeylerle boğulmak derecesine gelmişim, fakat benim sevgili küçük dadım, bunları ufak bir iğneyle birer birer çıkardı, ben de kusarak rahatladım. O kadar halsiz düşmüş, o iğrenç hayvan vücudumu sıktığından yan taraflarım o kadar yaralanmıştı ki, on beş gün yatmak zorunda kaldım.

Hastalığım boyunca Kral, Kraliçe ve bütün saray her gün sağlığını sordurdukları gibi, Kraliçe hazretleri hastalığım sırasında beni birkaç kere ziyaret de etmişti. Maymunu öldürdüler ve bu gibi hayvanların saray yakınlarında bulundurulmamaları emredildi. İyileştikten sonra, bana yapmış oldukları iyiliklere teşekkür etmek üzere Kralın huzuruna çıktığımda, Kral hazretleri, geçirdiğim maceradan, ötürü bir hayli şaka yaparak karşılık verdi. Maymunun elindeyken neler düşündüğümü, ne hayaller kurduğumu, bana verdiği yiyecekleri ve yedirme tarzını beğenip beğenmediğimi, damdayken, açık havanın iştahımı açıp açmadığını sordular, kendi memleketimde, böyle bir durumla karşılaşsaydım ne yapacağımı anlamak istediler. Ben bu sorulara karşılık Kral hazretlerine, Avrupa'da maymun olmadığını, yalnız başka yerlerden antika misali getirildiklerini, bunlar da küçük olduğundan, on on beşi bana saldırmaya kalksa, hepsinin hakkından gelebileceğimi söyledim.

Kısa süre önce, karşılaştığım o koca hayvana gelince, elini odama soktuğunda ürkmeyip kılıcımı çekebilseydim onu öyle bir yaralardım ki, maymun elini içeriye soktuğundan daha büyük bir hızla geri çeker, bu kadarla kurtulduğuna şükrederdi. Bunları, cesaretinden şüphe edilmesine dayanamayacak bir kimse gibi, metin bir eda ile söylemişim. Fakat sözlerim, herkesi kahkahalarla güldürmekten başka bir işe yaramadı. Krala olan yüksek saygılarına rağmen, yanındakiler gülmekten kendilerini alamamışlardı. Bu hal karşısında, insanın, kendinden her konuda yüksek kimseler

önünde, kendine şereften pay biçmeye kalkışmasının ne kadar boş ve komik bir gayret olduğunu düşündüm.

Halbuki İngiltere'ye döndükten beri, çok kere, tıpkı benim gibi davranan birçok kimseler gördüm. Doğuşları, şahsiyetleri, zekâları ve sağduyuları bakımından hiçbir hak iddia edemeyecekleri halde, büyük bir önem verip kendilerini, İngiltere'nin en yüksek şahıslarıyla aynı ayarda sayan nice küçük soysuzlar gördüm.

Kralın sarayında her gün komik bir hikâyenin konusu oluyordum.

Dadım, beni çok sevdiği halde, yaramazlık eder, münasebet-siz bir şey yaptığım zaman, Kraliçeyi eğlendirir diye hemen ona yetiştirirdi. Biraz rahatsız olan kızcağızı, hava alması için mürebbiyegi, bir gün, şehirden otuz kilometre öteye, bir saatlik bir yola gezmeye götürmüştü.

Bir tarlanın kenarındaki patikada arabadan indiler, Glumdalcitch seyahat kutumu yere koydu, ben de biraz dolaşmak üzere dışarı çıktım. Patikada bir inek pislği vardı, sanki çevikliğimi göstermek gerekiyormuş gibi, üzerinden atlamaya kalktım.

Hızlandım, ama pislği aşamadım, tam ortasında, dizlerime kadar içine gömüldüm, yürüyerek, biraz zorlukla dışarı çıkabildim. Hizmetçilerden biri mendiliyle, elinden geldiği kadar, üstümü başımı temizledi, pis, berbat bir haldeydim. Dadım beni eve dönünceye kadar kutumdan çıkarmadı. Başıma geleni hemen Kraliçeye anlattılar, hizmetçiler de bütün saraya yaydı. Öyle ki, birkaç gün bütün saray beni konuşuyor ve gülmekten kırılıyordu.

Gulliver ve Kral Avrupa hakkında yani yazarın geldiği memleket hakkında koyu sohbetlere ve tartışmalara giriyorlar. Kralın eleştirileri yazarın çekingen kalmasına ve savunma yapamamasına neden oluyor. Aslında Kral doğruları söylemekte ve yazar da bu doğrular karşısında sessiz kalmakta adeta “anlattığın her şey doğrudur” demektedir. Yazar bizzat kendisi yanlışları anlatmak yerine bir Kral vasıtasıyla Avrupa'nın ve İngiltere'nin yanlışlarını, eğitim sistemini sorgulanmakta ve insanlara yol göstermektedir.

JONATHAN SWIFT

MÜZİK VE AVRUPAYLA İLGİLİ KONUŞMALAR

Saray hayatımda haftada iki defa Kralın yataktan kalkma törenine gidiyordum. Kral tıraş olurken de sıklıkla yanında bulunurdum. Bu, önceleri insana korku veren bir manzaraydı, çünkü ustura neredeyse iki tırpan uzunluğundaydı. Kral hazretleri memleket âdetlerine göre haftada iki kez tıraş olurdu. Bir gün, berbere rica ederek, Kral hazretlerinin yüzlerinden usturasıyla aldığı köpükleri ele geçirdim. Bunların içinden kırk elli tane sağlam kıl ayıkladım, ince bir tahta parçası buldum, yontarak tarak sırtı olabilecek bir hale getirdim. Bunu, Glumdalclitch'den aldığım ufacak bir iğneyle, eşit aralarla deldim. Kılları bu deliklere büyük bir ustalıkla yerleştirdim ve diplerinden uçlarına doğru çakımla kazıyarak sivirilttim. Böylece oldukça işe yarar bir tarak elde ettim. Bunu tam zamanında yapmıştım. Birçok dişleri kırılmış olduğundan eski tarağım kullanılamaz bir hale gelmişti ve bu memlekette bana tarak yapacak kadar ince işlerle uğraşan bir usta yoktu. Bu arada, boş vakitlerimi geçirmek için bulduğum bir eğlenceyi de anlatayım. Kraliçenin bir hizmetçisinden, hanımının başını tararken dökülen saçları biriktirmesini rica ettim ve bir süre sonra bir hayli saç elde ettim.

Bana ufak tefek şeyler yapmak emrini almış olan marangoza danışarak, kutumdaki koltuklar boyunda iki koltuk çerçevesi yap-

ması için talimat verdim, bunların arkalığına ve oturacak yerlerine ince bir bizle küçük delikler açmasını da söyledim. Bu deliklere Kraliçenin saçlarından en sağlamlarını geçirerek, İngiltere’de hasır sandalyecilerinin yaptıkları gibi, sıkıca ördüm. Koltuklar bitince Kraliçe hazretlerine hediye ettim, o da bunları, antika eşya olarak ona buna göstermek için odasına koydu: görenler hayranlıklarını gizleyemiyorlardı. Kraliçe bu koltuklardan birine oturmamı istediye de, bir zamanlar Kraliçenin başını süslemiş olan bu değer biçilmez saçların üzerine vücudumun en basit bir parçasını koymaktansa, feci ölümleri göze alacağımı söyleyerek bu arzusunu yerine getirmedim.

El işlerine çok kabiliyetim olduğundan, yine bu saçlardan, güzel bir kese yaptım, üzerine altın harflerle kraliçenin adlarını işledim ve onun onayıyla Glumdalclitch’e hediye ettim. Doğrusu bu kese, kullanışlı olmaktan çok süs içindi. Çünkü iri paraları taşıyacak kadar sağlam değildi. Onun için Glumdalclitch içine bir şey koymadı ve genç kızların hoşlandıkları o ufak tefek oyuncaklarla beraber sakladı.

Müziği çok seven Kral, sarayda sık sık konser verdirirdi. Gençlik yıllarımda az da olsa çenbalo çalmasını öğrenmiştim. Glumdalclitch’in odasında da, çenbaloya benzer bir çalgı vardı. Haftada iki kere bir öğretmen gelir ve ders verirdi. Bir gün, Kral ve Kraliçeye bu aletle bir İngiliz parçası dinletmek istedim. Fakat bu iş çok zor olacaktı, çünkü çembalonun her tuşuna basışımda Piyanoya benzer bir ses çıkarıyordu. İki kolumu uzattığıım halde, ancak beş tuşa yetişebiliyordum, bunlara basmak için de yumruklarımı olanca kuvvetimle vurmam gerekiyordu.

Sonunda bir çözüm buldum. Basit bir sopa kalınlığında iki değnek hazırladım, her birinin bir ucu, öteki ucundan daha kalındı,

kalın uçları fare derisiyle kapladım, böylece, tuşlara vurunca, ne onlara bir zarar gelecekti, ne de çıkacak sesi bozardım. Çem-balonun önüne, bir sedir yerleştirdiler, beni de üzerine koydular. Bunun üstünde, yan yan, sağa sola koşup, değneklerimle gereken tuşlara vurarak bir İngiliz dans havası çalmayı başardım. Kral ve Kraliçe son derece memnun kaldılar. Anlayışlı Kral, kutumun çalışma odasına getirilmesini, masasının üzerine konmasını emretti. Sonra kutumdan bir sandalye çıkararak çalışma masasının üstünde oturmamı istedi. Böylece tam yüzünün karşısına gelmiş oldum. İşte bu şekilde, Kralla birçok defa konuştum. Yine bir gün, krala, Avrupa'yı ve bütün dünyayı hor görmesinin, sahip bulunduğu o yüksek makamına yakışmadığını söyledim. Aklın cüsseyle olmadığı, aksine, bundan en az payı olanların, memleketimizde de görüldüğü gibi, en uzun boylular olduğunu ekledim.

Hayvanları dikkate alacak olursa, karınca ve arıların, çalışkanlık, ustalık ve akıl bakımından, büyük hayvanlardan daha fazla ün salmış oldukları görülürdü. Beni de çok önemsiz bir yaratık saymakla beraber, bir gün kendisine büyük hizmetlerde bulunabileceğimi umuyordum.

Bunları konuşunca Kral, sözlerimi dikkatle dinledi ve hakkımda, önce olduğundan, daha iyi fikirler beslemeye başladı. İngiltere'nin idaresi hakkında elimden geldiği kadar, tam ve doğru bilgiler vermemi istedi. Kral genellikle kendi âdetlerini tercih etmekle beraber memleketimde taklide değer bir şey olup olmadığını öğrenmekle çok memnun olacaktı.

Biricik vatanımı anlatabilmek için, Demostenes veya Cicero'nun diline sahip olmayı o zaman ne kadar istedim bilseniz! Sözlerime, ülkelerimizin Amerika'ya yerleşmelerinden başka, bir kralın idare ettiği üç krallıktan ibaret iki adayı kapladığını anlatarak başladım.

Toprağımızın verimliliğini ve her türlü güzelliğini anlattım. Pek memnun kalmışlardı. Kral ve adamları tatil günlerinde sandalla gezerlerdi. Bense başka şeyler peşindeydim. Bu memleket benim o kadar tuhafıma gidiyordu ki sandalla gezebileceğimi düşünemiyordum. En ufak kayıkları bile bizim birinci sınıf savaş gemilerinden daha büyüktü, benim kullanabileceğim kayık da bu memleketin nehirlerinde yüzemezdi.

Kraliçe, marangozuna benim için bir sandal yaptıracağını, yüzdürmek için de bir yer bulacağını söyledi. Marangoz çok usta birisiydi. Verdiğim talimata göre, on gün içinde bana bir sandal yaptı, içine sekiz Avrupalı rahatlıkla sığardı. Sandal tamamlanınca, Kraliçe öyle sevindi ki, beni kucağına alarak hemen Kralın yanına koştu. O da, sandalın denenmesi için, su dolu bir kaba konmasını emretti. Yer çok dardı, küçük küreklerimi bir türlü kullanamadım. Fakat Kraliçe başka bir çare düşünmüştü. Marangozuna, bir tahta tekne yapmasını emretti. Bunu, sızmaması için iyice katranladıktan sonra, sarayın dış odalarının birine koydular. Teknenin dibine yakın bir yerde, su bayatlayınca boşaltmak için bir delik vardı. İki hizmetçi de tekneyi yarım saat içinde kolayca doldurabiliyordu. Ben bu teknenin içinde, hem kendimi, hem Kraliçeyi eğlendirmek için kürek çekerdim, onlar da ustalığımı ve çevikliğimi seyrederek vakit geçirirlerdi.

Ara sıra yelken açardım, onlar yelpazeleriyle rüzgâr yaparlar, ben yalnız dümen kullanırdım. Bayanlar yorulunca da, saray oğlanları üfleyerek yelkenlerimi şişirirlerdi, ben de iskele, sancak, dümen kırarak ustalığımı gösterirdim. Gezintim sona erince, Glundalclitch sandalımı odasına götürür, bir çiviye asarak kurutturdu. Yine bir seferinde, başıma bir kaza geldi. Bu kaza az kalsın hayatıma mal oluyordu. Saray oğlanlarından biri, sandalımı tekneye koymuştu,

Grumdalclitch'in mürebbiyesi beni, iyilik olsun diye, eline alarak kaldırdı. Sandala bindirecekti, fakat nasıl oldu bilmiyorum, birdenbire elinden kayıverdim. Büyük bir şans eseri olarak, bayanın göğüslüğüne sokulu bir toplu iğneye takılmamış olsaydım, yükseklerden yere düşecektim. İğnenin başı, gömleğimle pantolonun arasına girmiş, ben de, Glumdalclitch yetişinceye kadar, havada belimden asılı olarak kalmıştım.

Bir kere de, tekneye üç günde bir taze su dolduran bir hizmetçi, dalgınlık etmiş ve hiç farkında olmadan, teknenin içine kovadan koca bir kurbağa düşürmüştü. Ben, sandala bindirilinceye kadar, kurbağa, bir kenara gizlenmiş, sonra çıkabilecek bir yer bulunca sandala atlamıştı. Sandal hayvanın ağırlığıyla öyle yattı ki, devrilmemek için ben de öteki tarafa bütün ağırlığımı vermek zorunda kaldım. Kurbağa içeri girince hemen sıçradı durdu. Sonra da iğrenç çamurları benim yüzüme sıçrattı. Bundan nefret etmiştim. Başka bir gün beni memleketimden bahsetmem yönünde teşvik ettiler. Ben de onlara Avam kamarasından bahsetmek istedim. Şöyle anlattım:

“Ülkemizde çok kaliteli ve ülkemizin bilgeliğini temsil etmek üzere serbestçe seçilen çok yetenekli insanlar vardır. Bunlar vatan sevgileri bakımından ön safta gelen kişilerden oluşur. Bunlara Avam Kamarası denilir. Bir de ayrıca meclisimiz vardır. Bu iki meclis, Avrupa'nın en yüce iki meclisini teşkil eder ve kralla birlikte bu meclise, bütün kanunları yapma yetkisi tanınır.”

Sonrada onlara mahkemeleri anlattım. Birbirleriyle çatışan insanlar için kurulan, insan hak ve mülkiyetleri üzerinde karar veren, haksızlıkları cezalandırıp suçsuzları koruyan yargıçlar bulunduğunu söyledim. Maliyemizin ne kadar büyük bir tutumlulukla idare edildiğinden, askerlerimizin, denizde, karada kazandıkları zaferlerden

bahsettim. Memleketin nüfusunu, çeşitli din mezheplerinde ve siyasi partilerde olan yurttaşlarımın sayısına göre hesapladım.

Onlara oyunlarımızdan bile bahsettim. Eğlencelerimizi bile unutmadım, hâsılı yurdumun şerefine uygun olan her şeyi söyledim. Sözlerimi İngiltere’de, son yüz yıl içinde, olup biten olayların kısa bir tarihini anlatarak bitirdim.

Bütün bunları her biri saatlerce süren, beş sohbet toplantısında anlatabildim. Kral, her şeyi büyük bir dikkatle dinledi, sık sık not aldı ve soracağı soruları defterine işaret etti. Bu uzun konuşmalarım bitince, kral, altıncı konuşmamızda, notlarını gözden geçirdi, birçok şeyi anlayamadığını, birçok soruları ve itirazları olduğunu söyledi. Genç asilzadelerimizin ruh ve bedenlerinin terbiyesi için ne gibi usullere başvurulduğunu, hayatlarının ilk çağını nasıl geçirdiklerini sordu.

Soruları arasında tuhaf şeyler vardı. Asil bir soyun kökü kuru-yanca, lordlar meclisine nasıl üye bulunuyordu? Kendilerine lordluk verilen kimselerde ne gibi yetkiler aranıyordu? Kralın karakteri, saray bayanlarından birine veya başbakana verilen bir miktar para veya halk menfaatlerine zıt bir partiyi kuvvetlendirme isteği, bir kimseye lordluk verilmesine yol açıyor muydu? Bu lordlar, yurttaşlarının mülkiyetleri üzerinde son kararı verebilmek için memleket kanunlarını ne kadar biliyorlardı ve bu bilgiyi nasıl elde etmişlerdi? Bunlar, hırs, taraflılık ve ihtiyaçtan o kadar uzak mıydılar? Rüşvet veya daha başka kötü şeylerin etkisi altında kalmıyorlar mıydı? O sözünü ettiğim lordlara gelince, bunlar, o rütbeye, din bilginleri ve hayatlarının yüceliğiyle mi yükselmişlerdi? Bir asilzadenin, emrinde köle gibi rahiplik ettikten sonra meclise kabul edildiklerinde, yine kölece o asilzadelerin fikir ve kanaatlerini tutuyorlar mıydı?

Kral, Avam Kamarası üyelerinin seçilirken hangi yöntemlerin kullanıldığını sordu. Kesesi dolu olan bir yabancı, bilgisiz seçmenleri etkileyip, efendilerinin veya civardaki yüksek karakterli bir kişinin yerine kendini seçtirmeyebilir miydi? Nasıl oluyordu da, bu meclise girmek, söylediğim gibi, birçok zahmet ve masraflara oturduğu, çok defa da ailelerinin parasız pulsuz kalmalarına sebep olduğu halde, birçok kimse, para veya maaş gibi bir karşılık beklemeden üye olmaya can atıyordu? Krala göre, böyle bir durum, erdem ve halka hizmet zihniyetinin abartılmış bir şekliydi. Bundan ötürü, bu gayretli ve hamiyetli efendilerin, halk menfaatlerini, bir kralın ahlâkı bozuk bakanlarıyla birlikte kurmuş olduğu plânlara feda ederek, harcadıkları paraları, katlandıkları zahmetleri telâfi edip etmediklerini öğrenmek istedi. Daha birçok sorular sordu, bu konunun her noktası üzerinde istediği her şeyi öğrendi, bir sürü incelemelerde bulundu, itirazlar ileri sürdü.

Mahkemelerimizi anlatınca, Kral birçok noktada soru sordu. Bunları kolayca cevaplayabilirdim. Çünkü bir zamanlar, hukuk mahkemesinde uzun bir dâvam görülmüş, mahkeme aleyhime karar vererek bütün masrafları da büzerime yüklemişti. Neredeyse bütün malımı mülkümü kaybetmiştim. Kral, hangi tarafın haklı, hangi tarafın haksız olduğunu bulmak için ne kadar vakit ve para harcadığını sordu. Bunların hepsine güzel cevaplar verdim. Örneğin Avukatlar hakkında sorular sordu. Bunlar her türlü dâvayı savunmakta serbest miydiler? Din ve siyaset partilerinin adalet terazisinde ağır bastıkları görülüyor muydu? Bu avukatlar, haklılığa göre mi eğitilmişlerdi, yoksa bütün bildikleri mahallî veya millî âdetler miydi? Avukatlarla yargıçların, istedikleri gibi anladıkları kanunların hazırlanmasında payları olmuş muydu? Avukatlar, farklı zamanlarda aynı dâvanın hem lehinde, hem aleyhinde söz söyle-

mişler ve birbirine zıt fikirleri ispat etmek için emsal göstermişler miydi? Zengin mi, yoksa fakir miydiler? Dâvaları savunmakla veya fikirlerini söylemekle ellerine para geçiyor muydu? Bu avukatlar, Avam Kamarasına üye olabiliyorlar mıydı?

Kral, sonra, maliyemizin idaresine geçti ve burada hafızamın yanılabilceğini söyledi. Çünkü vergilerimizin yılda beş altı milyon getirdiğini hesaplamış ve bu gelirin nasıl harcandığını anlatmıştım. Kral da, masrafların geliri iki kat aştığını görmüştü, bu durumda ne yaptığımızı öğrenmek istemiş, not almıştı. Hesabında yanılmış olmasına da imkân veremiyordu. Söylediğim doğruysa, bir devletim nasıl olup da, alelade bir kimse gibi, gelirinden fazlasını harcadığına bir türlü akıl erdiremiyordu.

Bize borç verenlerin kimler olduğunu, bu borçları ödemek için nereden para bulacağımızı sordu. Bu kadar masraflı, bu kadar geniş ölçüde savaşlara girdiğimizi duyunca hayretler içinde kaldı. Ona göre kavgacı bir millettik, çok kötü komşular arasında yaşıyorduk, komutanlarımız da, herhalde krallarımızdan kat be kat zengindi. Ticaret veya barış yapmak veya sahillerimizi donanmamızla korumak gibi sebeplerden başka, adalarımızın dışında ne işimiz olabilirdi? Hele barış ve sükûn içindeyken, hür bir millet arasında, parayla sürekli bir ordu tuttuğumuzu söyleyince Kral tümünden şaşırıldı. Seçtiğimiz kimseler kendi isteğiyle bizi idare ettikçe, kimden korktuğumuzu, kiminle dövüşeceğimizi bir türlü anlayamadığını söyledi. Kral, yurdumun nüfusunu çeşitli din ve siyaset partilerindeki kişileri sayarak hesap etmemi, garip bir aritmetik diye adlandırmak lütfunda bulunarak güldü.

Halkın zararına olacak fikirler besleyen kimselerin bu fikirleri değiştirmeye niçin mecbur tutulacaklarını ve bunları gizlemeye niçin zorlanamayacaklarını anlayamadığını söyledi. Bir hükümetin,

bu gibi fikirlerin değıştirilmesini istemesi baskı aracı olacağı gibi, böyle fikirlerin gizlenmesini temin edememesi de zayıflığına işaret olurdu. Bir kimsenin dolabında zehir saklamasına izin verilebilir, ama bu zehri faydalı bir ilaç olarak ötede beride satmasına izin verilmemelidir. Başka bir konuya geçmiştik. Bana, asilzadelerimizin ve yüksek mevki sahiplerinin eğlence hayatlarından bahsederken kumardan bahsettiğimi görünce şaşırdı. Böyle bir eğlenceye kaç yaşında başladığını, ne zaman bırakıldığını, oynayanların ne kadar vaktini aldığını öğrenmek istedi. Bu oyunların asilzadelerin servetlerine zararı dokunacak kadar yüksek olup olmadıklarını sordu.

Sahtekârlar, oyundaki ustalıklarıyla, büyük zenginlikler elde ediyorlar mıydı? Sonra da, asilzedelerimizi köle gibi kullanıyor, onları fikir ve ruhlarının terbiyesinden alıkoyuyor, birtakım alçak ve ahlâksız arkadaşlarla düşüp kalkmaya alıştırıyor, kaybettikleri para yüzünden bu şerefsiz ustalığı öğrenip başkalarının üzerinde denemeye sürüklüyorlar mıydı? Son yüzyıl içinde memleketimizde olup bitenler hakkında vermiş olduğum tarihî bilgiler de onu hayretler içinde bıraktı. Kral bunun, ayrılık, ikiyüzlülük, hainlik, zulüm, hiddet, çılgınlık, kıskançlık, şehvet ve kötülüğün sebep oldukları bir yığın suikast, isyan, öldürme, katliam, ihtilâl, sürgün hikâyelerinden başka bir şey olmadığını söyledi. Başka bir konuşmamızda, Kral, bütün söylediklerimi şöyle bir derleyip topladıktan sonra, sorduğu sorulara verdiğim cevapları karşılaştırdı. Sonra beni eline alarak yavaşça okşadı ve şunları söyledi:

“Benim minik dostum, yurdunu övmene doğrusu hayran kaldım, şunu açıkça gösterdin ki, kanunlarınızı yapan kimseler, yetkilerini bazen ancak bilgisizlik, tembellik ve ahlâksızlıklarıyla elde ediyorlar, kanunlarınız da, menfaat ve kabiliyetleri bunları bozmak, karıştırmak ve bunlardan sıyrılmak olan kimselerce izah, tefsir

ve tatbik ediliyor. Memleketinizde, esasında pek kötü olmayan, teşkilâta benzer bir şeyler görür gibi oluyorum ama, bunların bir kısmının ancak silik bir belirtisi kalmış, ahlâk bozuklukları da öteki kısmını lekelemiş, yok etmiş. Tüm söylediklerin, bir memuriyet elde etmek için bir erdem gerektiğini göstermiyor, hele, yurttaşlarına erdemlerinden ötürü asalet verildiğini, rahiplerin dindarlık ve bilgilerine, askerlerin gördükleri işlere ve yiğitliklerine, yargıçların doğruluklarına, meclis üyelerinin yurt sevgilerine, avukatların da bilgeliklerine göre yükseldiklerini hiç göremiyorum. Sana gelince; hayatının büyük bir kısmını seyahatte geçirdiğin için, yurdundaki ahlâksızlıkların birçoğundan uzak kalmış olduğunu sanıyorum. Fakat sözlerinden çıkardıklarına, senden bin bir zorlukla çekip koparabildiğim cevaplara bakılırsa, yurttaşlarının çoğu, tabiatın yeryüzünde sürünmelerine katlandığı o küçük, iğrenç haşerelerin, muhakkak ki, en zararlıları. “

Kralla konuşurken benim onlara hakaret etmeden konuşma rağmen, onun memleketime hakaretler etmesi aslında beni öfkelenirdi. Hiddet ve üzüntülerimi açığa vurmak boş bir şey olacaktı, çünkü bu gibi hallerim her zaman alayla karşılaşmıştı. Onun için, asil ve sevgili yurdumun uğradığı bu hakaretlere katlanmak zorunda kaldım ve sesimi çıkarmadım. Krala böyle bir fırsat vermiş olmaktan dolayı yüreğimden yaralandım. Ama ne yaparsınız ki, Kral her şeyi öğrenmek, araştırmak merakındaydı, onu elden geldiği kadar tatmin etmemek de, ne nezaketime, ne kendisine duyduğum minnet hissine uyabilirdi. Yalnız lehime olmak üzere şunu söyleyeyim ki, suallerinin birçoğuna cevap vermemek için kaçamak yollar buldum ve her noktayı, tam doğruya uymayacak derecede müsait göstermeye çalıştım. Yurdumun, o anamın, zayıf ve çirkinliklerini saklayacak, erdem ve güzelliklerini parlak bir ışık

gibi gösterecektim, o yüce Kralla konuşurken bütün gayretlerimi, samimî olarak, bu yolda harcadım. Fakat başaramadım.

Bütün bunlara rağmen, başka milletlerin yaşama tarzları ve âdetleri hakkında hiçbir bilgisi olmayan u Kralı hoş görmeliyiz. Böyle bir bilgi eksikliği, İngiltere'nin ve Avrupa'nın daha yetişkin milletlerinin uzak olduğu o dar fikirliliğe, peşin hükümlere yol açar. Dünyanın ıssız bir bucağında yaşayan bir kralın, erdem ve düşkünlük üzerindeki fikirlerini, bütün insanlığın ölçüsü olarak kabul etmek istemek de gerçekten İnsafsızlık olur. Bu sözlerimin doğruluğunu ve dar bir çerçeve içinde kalmış bir tahsil ve terbiyenin kötü tesirlerini göstermek için, bir şeyden bahsetmek istiyorum, buna belki de inanmayacaksınız. Kralın daha fazla gözüne girmek için, bundan üç, dört yüz yıl önce bir toz icat edildiğini ve böyle bir toz yağınının üzerine en ufak bir kıvılcım sıçrasa, gök gürlemesinden daha büyük bir gürültü ve sarsıntıyla havaya uçuracağını söyledim. Pirinç veya demir bir tüpün içine, büyüklüğüne uygun bir miktarda bu tozdan koyunca, demir veya kurşun bir mermiyi öyle şiddet ve hızla sürüklerdi ki, bunun kuvvetine hiçbir şey dayanamazdı. Böylece atılan mermiler, saf saf orduları birden yok eder. En sağlam duvarları çökertip yıkar, binlerce kişiyle dolu gemileri denizin dibine gönderebilirdi.

Hele böyle mermilerden birkaçı zincirle bağlanacak olursa, gemilerin direk ve armalarını kesebilir, yüzlerce kişiyi ortadan biçer, yolunda bulunan her şeyi kür ederdi. İçi oyuk, demirden, büyük yuvarlakları bu tozla doldurup, kuşattığımız yerleri paramparça ederdi. Bu tozu yapmak için ne gibi maddeler gerektiğini biliyordum. Bunlar hem ucuz, hem her yerde bulunabilirdi, maddelerin birbirine nasıl karıştırıldıklarını da öğrenmiştim. Kral hazretlerinin işçilerine, bu memleket ölçülerine göre nasıl tüp yapabileceklerini

gösterebildim. Bu korkunç savaş aletlerini anlatınca Kral dehşet içine düştü. Benim gibi aciz ve yerlerde sürünen bir böceğin insanlığa bu kadar aykırı fikirler beslediğine ve bu aletlerin olağan tesirleri olarak tasvir ettiğim kan ve perişanlık sahneleri karşısında nasıl olup da, hiç sarsılmadan, basit şeylerden bahseder gibi konuştuğuma şaşıtığını söyledi.

Bu aletleri ilk ortaya çıkaran da, herhalde, insanlığa düşman, habis bir ruhtu. Kendisi, sanat ve tabiatla yeni buluşlardan olduğu kadar pek az şeyden haz duyduğu halde, böyle bir sırrı öğrenmektense ülkesinin yansını kaybetmeye razı olacağını ilâve ederek, hayatıma bir değer veriyorsam, böyle bir şeyden bir daha bahsetmememi emretti. Dar fikirli ve kısa görüşlü olmanın ne garip bir tecellisidir ki, kendine saygı, sevgi ve itibar kazandıran her meziyete sahip bir kral, büyük kabiliyetleri, bilgeliği ve derin bilgisi olan, devlet idaresi işlerinde fevkalâde iktidarın, bütün halkının neredeyse tapındığı bir Kral Avrupa'da bizim bir türlü akıl erdiremeyeceğimiz titiz ve lüzumsuz bir çekingenlikle elime verilen bir fırsatı, kendini, bütün milletin can, mal ve hürriyetinin mutlak hâkimi kılacak fırsatı tepiyor! Bunları, bu yüce kralın, erdemlerini küçültmek için söylemiyorum, fakat şahsiyeti, bu meseleden ötürü, okuyucuların gözünde, değerinden bir hayli kaybedecektir. Bu adamların kusurları bilgisizliklerinden ileri geliyor daha devlet idaresini, Avrupa'daki daha ince zekâların başardığı gibi, bilim haline sokmamışlar!

Hiç unutamadığım şeyler de yaşadım kral ile geçen günlerimde. Bir gün Kralla konuşurken, bizde, devlet idaresi üzerine yazılmış binlerce kitap olduğunu söyledim. Maksadım büsbütün başka olmakla beraber bu sözlerini, Kralda, anlayışımızın pek kıt olduğu tesirini bıraktı. Kral hazretleri, bir Kral veya Bakanın gizli kapaklı işler görmesini, fazla incelikler göstermesini, dolaplar çe-

virmesini nefret ve hakaretle karşılıyordu. Ortada düşman veya rakip bir millet yokken, devlet sırrı demekle ne anlatmak istediğimi anlayamıyordu.

Devlet idaresi bilgisini, akıl ve sağduyu, adalet ve yumuşaklık, hukuk ve cinayet davalarının süratle görülmesi esaslarına ve sözü edilmeye değmez birtakım belli konulara dayanarak çok dar bir çerçeveye sokuyordu. Ona göre, önce bir buğday başağı veya bir ot yaprağı biten bir yerde, iki buğday başağı veya iki ot yaprağı yetiştirebilen bir kimse, yurduna, politikacıların hepsinden daha güzel bir hizmet görebileceği gibi, insanlık tarafından da daha değerli sayılırdı. Bu halkın bilgileri ahlâk, tarih, şiir ve matematikten ibaret ve kendilerini sadece bunların birinde göstermeleri gerekiyor. Fakat matematik, yalnız hayata faydalı olacak şeylere, tarımın gelişmesine ve mekanik sanatlarına tatbik ediliyor. Bu adamların kafasına, idea, mahiyet, tecrit, aşkınlık hakkında en ufak bir fikri bile sokamadım. Kanun metinlerindeki kelimeler, alfabelerindeki, yirmi ikiden ibaret olan harflerin sayısını aşmamak zorundadır, hatta yirmi iki kelimeyi bulan metinlere bile rastlanmıyor. Kanunlar çok sade ve basit bir dille yazılmıştır ve bura halkın bunları başka türlü açıklayacak kadar zekâları yok. Zaten herhangi bir kanunu açıklamak ölümle cezalandırılan bir suçtur. Hukuk davalarında karar verirken veya cinayet davaları görülürken, o kadar az emsal karar gösteriyorlar ki, bu dâvalarda yüksek ustalık göstermekle de hiç kimse övünemez.

Aynen Çinliler gibi bunlar da, basma sanatını çok eski zamanlardan beri biliyorlar, fakat kütüphaneleri o kadar büyük değil. En geniş olanı Kralın kütüphanesidir, burada, bin iki yüz ki yerleştirilmiş. Bu kütüphaneden, istediğim her kitabı alıp okumam kabul edilmişti. Kraliçenin marangozu, Glumdalclitch'in odalarının birinde kendili-

ğinden ayakta duran bir merdiven şeklinde bir alet yapmıştı. Bu, taşınabilir, çifte kanatlı bir merdivendi ve oda duvarlarının birinin ötesine konur, okumak istediğim kitap da duvara dayatılırdı. Ben, önce en yüksek basamağa çıkar ve kitaba doğru dönerek, sayfanın başından okumaya koyulurdum, satırların uzunluğuna göre, sağa sola sekiz on adım yürür, gözlerimin geçemeyeceği yere gelince bir basamak iner, böylece aşağıya kadar gelirdim. Sonra yine dışarıya çıkar, öteki sayfayı da aynı şekilde okurdum. Sayfalar, mukavva gibi kalın ve katı olduğundan, her yaprağı iki elimle tutar, kolayca çevirirdim. Kralın kütüphanesinde okuduğum kitaplar, açık bir dille ve akıcı bir şekilde yazılmıştı. Fazla süslü dilleri yoktu. Gereksiz kelimeleri sıralamaktan, değişik tabirler kullanmaktan kaçınıyorlardı. Özellikle tarih ve ahlâk üzerine yazılmış birçok kitaplarını okuyup inceledim.

Bunların içinde, hep Glumdalclitch'in yatak odasında duran, eski, küçük bir kitap beni bir hayli eğlendirdi. Bu, Glumdalclitch'in, ahlâk ve etik üzerinde yazılar yazan, ağırbaşlı, yaşlı mürebbiyenin kitabıydı ve insan soyunun acizliğini gösteriyordu, fakat kadınlarla aşağı tabakadan olanlardan başka kimsenin değer vermediği bir eserdi. Bununla beraber, bu memleket yazarlarından birinin, böyle bir konu üzerinde neler söyleyebileceğini merak etmiştim. Yazar, Avrupa Filozoflarının ele aldıkları gündelik konular üzerinde duruyor, insanın, özü bakımından, ne kadar küçük, ne kadar ehemmiyetsiz, ne kadar zavallı bir mahlûk olduğunu gösteriyor, havanın şiddeti, vahşi hayvanların hiddeti kargısında kendini korumaktan âciz olduğunu söylüyor, muhtelif hayvanlardan, kuvvet, hız, uyanıklık ve çalışkanlık bakımından ne kadar aşağı olduğunu belirtiyordu.

Kitabın bir kısmında şunları okudum:

“Tabiat, dünyanın artık çürümekte olduğu bu son çağlarda bozulmaya başlamış ve eski çağlardakilerle karşılaştırırsak, yarı kalmış ufacık mahlûklardan başka bir şey üretemez olmuş bir durumda. İnsan soyunun, başlangıçta daha iri olduğunu kabul etmek akla uygun olacağı gibi, tarih, ağızdan ağza yayılan bilgiler ve memleketin bazı yerlerini kazarken tesadüf olarak bulunan, bugünkü küçülmüş insan soyunun boyunu kat kat aşan büyük kemik ve kafatasları da, eski zamanlarda devler bulunduğunu göstermektedir. Tabiat kanunlarına göre de, muhakkak daha iri, daha sağlam olmamız ve böylece, damdan düşen bir kiremit, bir çocuğun attığı taş, ufacık bir derede boğulmak gibi önemsiz olaylarla yok olup gitmememiz gerekiyordu.”

Okuduğum bu kitabın yazarı böyle şeylerden bahsederek, hayata faydalı olacak birçok ahlâk dersleri veriyordu, bunları tekrar etmeyi gereksiz buluyorum. Ben, tabiatla olan kavgalarımızdan ahlâk dersleri, daha doğrusu, hoşnutsuzluk ve şikâyet konuları çıkarmak sanatının ne kadar yaygın olduğunu düşünmekten kendimi alamadım. Daha etraflı bir incelemeyle, bizim de, bura halkının da, bu kavgaların esassız şeyler olduğunu göreceğimize eminim. Neredeyse bütün hayatları hakkında bilgi topladığım bu memleketin askeriyesinden de bahsetmek istiyorum. Halk, Kralın yüz yetmiş altı bin piyadesiyle otuz iki bin süvarisi olan ordusuyla guru duymaktadır. Birçok şehirlerdeki esnaf ve köylerdeki çiftçilerden ibaret olan bir topluluğa, yalnız asilzadelerin ve yüksek tabakadan kimselerin emrinde bulunan, hiç mükâfat ve aylık almayan bir birliğe ordu demek bile aslınd doğru olmaz. Tabii, bize göre.... Onlara göre sağlam bir orduyu bu.

Eğitimlerini gördüm, mükemmeldi, yüksek disiplin gösteriyorlardı, fakat bunları övecek değilim. Her çiftçi, efendisinin, her

şehirli de Venedik'te olduğu gibi, gizli oyla seçtiği başların emrinde olduktan sonra zaten başka türlü olamazdı. Lorbralgrud birliklerinin, şehre çok yakın, yirmi kilometre karelik bir meydanda, talim etmek üzere saklandıklarını sık sık görmüştüm. Bu birlikler, yirmi beş bin piyadeyle altı bin süvariden fazla değildi, fakat kapladıkları sahanın genişliğinden, tam sayılarını çıkarmama imkân yoktu. Bütün süvarilerin, bir komutla, hep birden kılıçlarını çekip havada salladıklarını görmekten daha ihtişamlı, daha hayret verici, daha olağanüstü bir şey düşünülemez. Gökyüzünün her bucağından, sanki hep birden binlerce şimşek çakıyordu.

Hiçbir yerden bir saldırı gelme ihtimali olmamasına karşın, bir Kralın, nasıl olup da ordu kurmayı, daha doğrusu halkına askeri disiplin öğretmeyi akıl ettiğini merak ettim. Tarihlerini okuyarak, ötekine berikine sorarak, çok geçmeden bu konuda bilgi topladım. Birçok nesiller boyunca, bura halkı da, bütün inşam oğullarının uğradığı illete tutulmuş, asilzadeler iktidar, halk, hürriyet, kral da, mutlak hâkimiyet elde etmek için uğraşmış. Memleket kanunları, bu isteklere akla uygun bir ölçü verebilmişse de, kanun dışına çıkanlar olmuş, birkaç iç savaş olmuş. Şimdiki Kralın dedesi, bu savaflara, genel bir anlaşmayla son vermiş, herkesin arzusuyla kurulmuş olan bu halk ordusu da, o zamandan beri hizmete hazır bir halde bulundurulmuş.

Yazar onca zorlu yolculuk ve bunca ağır fikri tartışmalardan sonra yolculukların acısını çıkarıp dinleneceği sıcak yuvasına ve başka ülkelerde çektiği bunca sıkıntıdan sonra sitemine ve yaşam tarzına kolayca uyum sağlayabileceği vatanına geri dönmektedir.

GÜLİVER'İN GEZİLERİ

JONATHAN SWIFT

SONUNDA MEMLEKET YOLU GÖRÜNDÜ

Sarayda yaşıyordum. Çok iyi besleniyordum, ama memleket hasreti içime düşmüştü artık. Son zamanlarda içimde tatlı bir his vardı. Kuvvetli bir his bir gün hürriyetime kavuşacağımı ve memlekete döneceğimi söylüyordu. Fakat bunun nasıl olacağını tahmin edemediğim gibi, başarı ümidi olabilecek bir plân da düşünmemiştim. Binmiş olduğum gemi, bu memleket sahillerine üşmüş olan ilk gemiydi ve Kral, başka bir gemi görülecek olursa, sahile çıkarılmasını, tayfaları ve yolcularıyla beraber bir arabaya konarak Loblugrud'a getirilmesini emretmişti. İsteddiği şey, bana kendi boyumda bir kadın bulmak, böylece soyumun üremesini sağlamaktı. Bense, geride, kanaryalar gibi kafeslere konacak veya bir süre sonra bu ülke asilzadelerine antika şeyler olarak satılacak bir nesli bırakmak alçaklığını yapmaktansa ölmeye çoktan razıyordum. Aslına bakılacak olursa çok iyi muamele görüyordum, yüce bir Kralla Kraliçenin gözünde idim.

Bütün saray beni pek seviyordu, yalnız insanlık şerefine hiç yakışmayacak bir vaziyette idim, arkamda bıraktığım ailem aklımdan çıkmıyordu, kendileriyle eşit şartlar altında konuşabileceğim kişiler arasında bulunmak, bir kurbağa veya köpek yavrusu gibi ezilip ölmek korkusu olmadan sokaklarda, kırlarda dolaşmak istiyordum.

Kurtuluşum umduğumdan çok daha önce ve olağanüstü bir tarzda oldu, bunu, bütün ayrıntıları ile olduğu gibi anlatacağım.

Bu memlekete geledi iki yıl olmuştu. Üçüncü yılın başlarında, Kralla Kraliçe, memleketlerinin güney sahillerine doğru bir seyahate çıktılar, Glumdalclitch'le ben de yanlarındaydık. Her zaman olduğu gibi, beni yine, yukarda anlatmış olduğum, seyahat kutumda taşıyorlardı. Ara sıra, bir atının, kutumu önüne koyarak taşımalarını da istediğimden, sarsıntılardan fazla etkilenmemek için odamın tavanının dört köşesine ipekten ipler koydurmuşum. Yolda genellikle bir brandanın içinde uyurdum. Tavanda, brandanın tam ortasının üstünde, sıcaklarda uyurken hava girsin diye bir de delik açtırmışım. Yivler üzerine geçirilmiş bir tahta kapağı ileri geri götürerek bu deliği istediğim gibi açar, kapardım.

Berber çıktığımız bu seyahatin sonuna gelince, Kral hazretleri, sahilden on sekiz kilometre içerde, Flanfasnic şehrindeki köşkünde birkaç gün kalmayı uygun buldular. Glumdalclitch'le ben çok yorulmuşuk, ben, biraz da soğuk almışım, Glumdalclitch ise o kadar rahatsızdı ki, odasından dışarı çıkamadı. Bir fırsat düşerse biricik kurtuluş, yolum olacak denizi görmeye can atıyordum. Olduğumdan daha hasta görünerek, biraz deniz havası almama müsaade etmesini Glumdalclitch'den rica ettim. Beni birkaç kere emanet ettikleri çok sevdiğim bir saray oğlanıyla gidecektim. Glumdalclitch'in ne kadar büyük bir isteksizlikle razı olduğunu, oğlana bana dikkat etmesi için verdiği emirleri ve başıma gelecek şey içine doğmuş gibi hüngür hüngür ağlamasını hiçbir zaman unutamayacağım. Bana bakmakla görevlendirilen saray oğlanı, kutumu aldı ve sahildeki kayalıklara doğru, köşkten yürüyüşle yarım saat ötede bir yere götürdü. Kutumu yere bırakmasını emrettim

ve pencerelerimden birini kaldırarak, denize doğru büyük bir istek ve hüzünle baktım. Kendimi iyi hissetmiyordum.

Brandamda biraz uyumak istediğimi söyledim: uyku belki iyi gelirdi. Yattım, oğlan da soğuk girmesin diye, penceremi sınıksız kapadı, biraz sonra uyumuşum. Oğlan bana bir şey olmayacağını düşünerek, kayalıklarda kuş yumurtası aramaya gitmişti. Onun yumurta aradığını ve kaya yarıkları arasında bir iki tane bularak aldığını önce de penceremden görmüştüm. Her neyse, odamın rahat rahat taşınması için tepesine bağlanmış olan halkanın çekilmesiyle birdenbire uyandım. Kutumun bir hayli yükseldiğini, sonra da, büyük bir hızla ileri doğru hareket ettiğini hissettim. İlk duyduğum sarsıntıyla, az kalsın brandadan yere yuvarlanacaktım.

Avazım çıktığı kadar bağırmağa başladım. Fakat fayda etmedi, pencerelerime doğru baktım, gökyüzü ve bulutlardan başka bir şey görünmüyordu. Tam başımın üstünde, kanat çırpmasına benzer bir gürültü duydum, başıma gelem felâketi anlamıştım, bir kartal, gagasıyla halkadan yakalamıştı, maksadı, kabuklu kaplumbağalara yaptığı gibi, kutumu kayaların üzerine atmak, sonra da beni alarak yemektir. Kartalların sezgileri ve koku alma kabiliyetleri öyle yüksektir ki, avlarını çok uzaklardan kolayca bulabilirler. Bir süre sonra, kanat ses ve çırpmalarının hızla arttığını, kutumun da, rüzgârlı günlerde yol işaret direklerinin olduğu gibi, aşağı yukarı sallandığını fark ettim. Halkayı gagasında tutan kartalın soluşunu ensemde hissediyordum.

Sonra aniden yere doğru dikine düştüğümü hissettim, bu, bir dakikadan biraz fazla sürdü, öyle hızlı iniyordum ki, az kalsın nefesim kesilecekti. Düşüşüm, kulaklarıma Niagara şelâlesinden daha gürültülü gelen korkunç bir sesle durdu, bir dakika kadar karanlık oldu, sonra, kutum yukarı çıkmaya başlayarak, pencerelerin

üstünden aydınlık gelinceye kadar yükseldi. Denize düştüğümü anlamıştım. Kutum, benim, eşyalarımın, üst ve alt köşelerindeki geniş saç levhaların ağırlığıyla sulara gömülmüş olduğu halde yü-züyordu. O zaman olduğu gibi, şimdi de sandığıma göre, kutumu kapıp kaçan kartalı, avını paylaşmak için iki üç kartal kovalamış, o da kendini bunlara karşı savunurken beni bırakıvermişti. Kutu-mun dibine kaplanmış olan sac levhalar düşerken dengenin bo-zulmamasına yardım etmiş, kutumun, suya çarpınca parça parça olmasını önlemişti.

Odamın ek yerleri çok iyi çakılmıştı, kapım da, menteşeler etrafında dönmeyip, kasalı pencereler gibi indirilip kaldırmıyordu. Odam, böylece, öyle sıkı bir surette kapanmıştı ki, içeriye pek az su sızıyordu. Çok büyük zorluklar arasında brandamdan indim, fakat önce, içeri hava girmesi için çatıda açılmış olan penceremi, kapağını çekerek açmıştım. Çünkü havasızlıktan boğulacak dereceye gelmiştim. Bir saat içinde kendisinden bu kadar uzaklara düştüğüm sevgili Glumdalclitch'in yanında bulunmayı ne kadar istiyordum! Doğrusu, bu felâket anında bile, zavallı dadıcığımın, beni kaybetmiş olmakla, ne büyük azaplar çekeceğini, Kraliçenin hiddetini, kızca-ğızın bütün istikbalinin mahvolduğunu düşünüyor, ona acımdan kendimi alamıyordum. Benim, bu vaziyette uğradığım zorluklar ve geçirdiğim tehlikelerle karşılaşmış herhalde pek az seyyah vardır. Her an kutumun parça parça olacağından, ilk çıkan şiddetli bir sağanak veya yükselen bir dalga ile devrileceğinden korkuyordum. Pencere camlarından birinin kırılması, ölüm demektir, bereket versin pencerelerimi, yolculukta olabilecek kazaları önlemek için dış taraflarına konmuş sağlam tel kafesler koruyordu.

Birçok çatlaklardan su sızmaya başlamıştı bile, ama bu yarıklar büyük olmadığından, elimden geldiği kadar tıkamaya çalışıyordum.

Odamın damını kaldıramadım, yoksa onu muhakkak açar, üstüne çıkararak, bu delikte tıklı kalıp ölmektense, birkaç saat daha fazla yaşardım, bununla beraber, bu tehlikeleri bir iki gün atlatsam bile, sonunda açlık ve soğuktan ölmekten başka bir şey düşünemiyordum. Bu korku dolu anlarda geçen her anın ömrümün son saniyeleri olduğunu düşünüyordum. Hatta böyle olmasını dileyerek, dört saat bu şekilde kaldım.

Değerli okuyucularıma, önce de söylemiştim. Odamın penceresi olmayan duvarının yanına iki sağlam halka takmışlardı, beni at üstünde taşıyan hizmetçi bunlara bir kayış geçirir, kayışı da beline bağlardı. Ben böyle ümitsiz bir vaziyetteyken, halkaların bulunduğu yandan gıcırtya benzer bir ses duydum ve biraz sonra, kutumun, çekildiğini veya yedeğe alındığını sandım. Çünkü ara sıra bir sarsıntı oluyor, sular pencerelerimin tepesine kadar çıkıyor, beni neredeyse karanlık içinde bırakıyordu. Nasıl olacağını pek kestiremediğim halde, içimde kurtuluş ümitleri belirmeye başladı. Yere bağlı olan Sandalyelerimden birini söktüm ve büyük zorluklarla, biraz önce açmış olduğum tavan penceresinin altına çaktım, üzerine çıktım. Ağzımı mümkün merteye deliğe yaklaştırarak, avazını çıktığı kadar ve bildiğim her dilde, «İmdat» diye bağırdım.

Sonra, mendilimi, genellikle yanımda taşıdığım sopaya bağlayarak delikten dışarı çıkardım ve salladım. Böylece yakınlarda bir sandal veya gemi varsa, denizciler kutumun içinde zavallı bir insanın kapalı olduğunu belki anlardı. Yaptıklarımın bir faydası olmadı, ama beni taşıyan sandığın suların üzerinde ilerlediğinden artık şüphem kalmamıştı. Biraz sonra, kutumun, halkaların bulunduğu, penceresi olmayan yanı sert bir şeye çarptı, bunun kaya olmasından korktum. Şiddetli bir sarsıntı olmuştu, kulağıma üstteki halkaya bir halat geçiriliyormuş gibi bir ses geldi, sonra,

yukarı çekildiğimi hissettim. Bunun üzerine yine mendilimi delikten çıkardım ve sesim kısılıncaya kadar haykırdım. Cevap olarak, biri üç kere bağırdı, o kadar sevindim ki bunu ancak böyle bir sevinç duymuş olanlar anlayabilirler. Damda birinin gezindiğini ve delikten, İngilizce olarak, yüksek sesle şöyle bağırdığını duydum:

— Kim var orda? Konuşsana be adam!

Ben cevap olarak bağırdım:

— Talihsiz bir adam var burada! Burada bir İngiliz var!

Sonunda ona, beni bu zindandan kurtarması için yalvarıp yakardım. Hiçbir şeyden korkmamamı, kutumun gemilerine bağlı olduğunu ve marangozlarının, çıkabilmem için hemen tavanda bir delik açacağını, söyledi. Cevap olarak, buna gerek olmadığını, çok vakit alacağını, tayfalardan birinin parmağını halkaya geçirerek, kutumu denizden gemiye çıkarıp, oradan da kaptanın kamarasına götürmesinin yeteceğini söyledim. Böyle saçma sapan konuştuğumu duyanlardan bazıları deli olduğumu sanmışlar, bazıları da gülmüşlerdi. Çünkü artık kendi boyumda, kendi kuvvetimde insanlar arasında olduğum aklıma bile gelmemişti. Marangoz, birkaç dakika içinde, bir delik açtı, aşağıya bir merdiven indirdi, ben de bu merdivenle çok bitkin bir halde gemiye çıktım.

Gemiye çıkınca herkes şaşkınlık içinde kaldı. Bir sürü soru sordular, fakat cevap verecek halde değildim. Ben de, karşımda bu kadar cüce insan görünce şaşkına dönmüştüm. Gözlerim, gerilerde bırakmış olduğum o koca şeylere alışmış olduğundan bütün gemicileri cüce sanmıştım. Çok iyi ve değerli bir adam olan kaptan, Shropshire’li Thomas Wücocks, ayakta duramayacak bir halde olduğumu görünce, beni kamarasına götürdü, kendime gelmem

için nane ruhu vererek kendi yatağına yatırdı, biraz dinlenmemi tavsiye etti, buna, gerçekten ihtiyacım vardı.

Yatmadan önce, kaptana, kutumda kaybolmaması gereken değerli birkaç eşyam, güzel bir branda ile bir portatif karyola, iki sandalye, bir masa ve dolabım bulunduğunu, odamın bütün duvarlarının ipek ve pamukla kaplanmış olduğunu söyleyerek, tayfalardan birine emredip, kutumu kamarasına getirmesini rica ettim, kutumu, önünde açacağımı, bütün eşyalarımı göstereceğimi de ekledim. Benim böyle saçmaladığımı duyan Kaptan sayıkladığımı sandı, fakat arzumu yerine getireceğini vaat ederek, güverteye çıktı ve adamlarından birkaçını odama gönderdi. Sonradan öğrendiğime göre tayfalar bütün eşyalarımı çıkarmışlar, duvarlardaki pamuklu kaplamaları sökmüşlerdi, fakat sandalyeler, dolap ve karyolamın yere çakılı olduklarını bilmediklerinden, bunları zorlayarak çıkarmışlar ve onu zedelemişlerdi, gemide kullanmak üzere birkaç tahta parçası da sökmüşlerdi. Böylece akıl ettikleri her şeyi aldıktan sonra, odamın iskeletini suya bırakmışlar, o da, dibinde ve yanlarında açılmış olan yarıklardan ötürü, denizin dibini boylamıştı. Tayfaların, böyle her şeyi kırıp döktüklerini görmediğime gerçekten memnun olmuştum.

Böyle bir şey, hatırlamak istemediğim birçok olayı canlandıracak ve eminim, beni fazlasıyla üzecekti. Birkaç saat uyudum, fakat bıraktığım memleket, geçirdiğim tehlikeler hep rüyama girmiş, beni rahatsız etmişti. Her neyse, uyandığım zaman epey kendime gelmiştim. Saat, akşam sekizdi, uzun zaman bir şey yememiş olduğumu düşünen kaptan, hemen akşam yemeğinin getirilmesini emretti. Artık öyle çılgın bir şekilde bakmadığımı, saçma sapan konuşmadığımı görünce epey ikram etti, yalnız kaldığımız zaman, kendisine

seyahatlerimi anlatmamı, nasıl olup da o koca tahta sandık içinde, başıboş olarak denizlere bırakıldığımı öğrenmek istedi.

Gemi Kaptanı, öğle vakti olunca saat on ikide, dürbünle etrafa bakarken, uzaklarda kutumu görmüş ve bir yelkenli sanmış, gemisinde peksimeti azaldığı için, rotasının pek dışında olmayan kutuma yanaşıp peksimet satım almayı düşünmüş. Biraz yaklaşınca hatasını anlamış ve gördüğü şeyin ne olduğunu öğrenmek üzere bir sandal göndermiş, adamları korku içinde geri gelmişler ve yüzen bir ev gördüklerini söylemiş, yemin etmişler.

Kaptan budalalıklarına gülmüş, tayfalarına, yanlarına sağlam bir halat almalarını emrederek kendisi de sandala binmiş, hava sakin olduğundan etrafımda birkaç kere dolaşmış, pencerelerimi, onları koruyan tel kafesleri ve kutumun, ışık için hiçbir delik açılmamış, baştanbaşa tahtadan olan yanındaki iki halkayı görmüş. Tayfalarına sandalı yanaştırmalarını ve halatı halkalara geçirerek sandığımı yedeğe alıp gemiye doğru çekmelerini emretmiş. Geminin yanına gelince, tepedeki halkaya başka bir halat bağlamalarını, sandığı makaralarla yukarı çekmelerini söylemiş, fakat bütün tayfalar elbirliği ettiği halde yukarıya kaldıramamışlar. Kaptan, delikten, ucuna mendil bağlı bir sopa çıktığını görünce, zavallı bir adamın içerde kapalı kalmış olduğu neticesine vardıklarını da söyledi. Kaptana, beni ilk gördüğü zaman, kendisinin veya tayfalarının, havada çok büyük kuşlar görüp görmediklerini sordum. Bunu, ben uyurken, tayfalarıyla görüşüğünü, bir tanesinin, kuzeye doğru uçan üç kartal gördüğünü, fakat bunların normal kartallardan daha büyük olduklarını sanmadığını söyledi. Fakat kartallar çok yüksekten uçtukları için öyle sanmışlardı. Bana, bu soruyu neden sorduğumu anlayamadığını söyledi. Bunun üzerine kaptana, hesabına göre, karadan ne kadar uzakta bulunduğumuzu sordum. Tespit ede-

bildiğine göre, en aşağı yüz fersah uzakta olduğumuzu söyledi, hesaplarında yarı yarıya yanıldığını, çünkü bıraktığım memleketten ayrılmamla denize düşmem arasında iki saatten fazla bir zaman geçmediğini anlattım. Bunun üzerine Kaptan yine aklımdan zorum olduğunu sandığını hissettirdi ve bana ayırttığı bir kamarada biraz daha istirahat etmemi tavsiye etti.

Vermiş olduğu yemekler sayesinde ve yanında bulunmakla kendime geldiğimi, aklımın tamamıyla yerinde olduğunu temin ettim. Bunun üzerine, ciddi bir tavır aldı ve açıkça konuşmak istediğini söyleyerek, büyük bir cinayet işlediğimi anlayarak mı aklımı kaybettiğimi ve başka memleketlerde büyük suçluları, su alan gemilere koyup hiçbir yiyecek vermeden denize saldıkları gibi, beni de mi, bir kralın emriyle bu sandığın içine koyduklarını sordu. Böyle kötü bir adamı gemisine almaktan memnun olmamakla beraber, beni, ilk uğrayacağı limana sağ salim bırakacağına söz verdi. Önce tayfalarına, sonra da kendisine odam veya sandığım hakkında söylediğim saçma sapan sözlerle, yemekteki hiç de normal olmayan hareketlerimin, bu yoldaki şüphelerini artırdığını da söyledi.

Kaptan böyle söylüyordu fakat kaptana, başımdan geçenleri sabredip dinlemesini rica ederek, İngiltere'den ayrıldığım günden beni bulduğu ana kadar olup bitenleri olduğu gibi hep anlattım. Gerçek, akıllı kimselere hep etkide bulunur. Kuvvetli bir sağduyusu ve biraz bilgisi olan bu iyi yürekli, değerli adam, samimiyetime ve doğruluğuma hemen inandı. Ben de sözlerimi ispat etmek için, kaptana, dolabımın getirilmesini emretmesini rica ettim. Tayfaların odamı nasıl söktüklerini önce söylemişti. Anahtarı cebimdeydi, dolabı, önünde açtım ve çok garip bir surette kurtulmuş olduğum memlekette topladığım garip şeyleri gösterdim. Bunların içinde, Kralın sakallarının kıllarıyla yaptığım tarak, yine aynı kıllardan,

fakat sırtı Kraliçe hazretlerinin bir tırnak kırpıntısı olan başka bir tarak, iğneler, dört eşekarısı iğnesi, Kraliçe hazretlerinin birkaç tel saç ve bir gün serçe parmağından çıkararak tasma gibi boynuma geçirmek lütfunda bulunduğu altın bir yüzük vardı. Bana gösterdiği nezakete bir karşılık olmak üzere bu yüzüğü kabul etmesini rica ettim, reddetti. Sonra, saray kadınlarından birinin ayağından elimle kestiğim bir nasırı gösterdim. Elma kadar büyüktü, o kadar katıydı ki, bunu, İngiltere'ye dönünce oydu, fincan yaptım, gümüşten bir zarf içine koydum.

Kaptana, son olarak, o zaman giydiğim, fare derisinden yapılmış pantolonumu da görmesini rica ettim. Kaptana bir hizmetçinin dişinden başka bir şey kabul ettiremedim. Bunu, merakla incelediğini görmüş, beğendiğini anlamıştım. Teşekkür ederek aldı. Bu, teşekkürle degecek bir şey değildi. Bir gün, Glumdalclitch'in hizmetçilerinden birinin dişi ağrımış, beceriksiz bir doktor, sapa-sağlam olan bu dişi yanlışlıkla çekmişti. Ben de onu temizlemiş, dolabıma koymuştum.

Bunları anlatınca, Kaptan başıma gelenleri böyle sade ve doğru olarak anlattığım için çok memnun kalmıştı. Bunları, İngiltere'ye döndüğüm zaman yazıp neşrederek herkesin faydalanmasını temin edeceğimi umduğunu söyledi. Cevap olarak, piyasada sürü sürü seyahat kitapları bulunduğunu, harikulade olmayan hiçbir şeyin artık sürümü olamayacağını, bu çeşit kitap yazarların da, gerçekten çok kendi menfaat ve kuruntularına uyduklarını, bilgisiz okuyucuları eğlendirmek istediklerini söyledim.

Benim anlattığım olaylarda basit olaylardan başka bir şey olmadığı gibi, birçok yazarlarımı eserlerinde görülen garip bitki, ağaç, kuş ve başka hayvanların, vahşi kavimlerin âdetlerinin veya taptıkları şeylerin süslü süslü tasvirleri de yoktu. Bununla beraber,

iyi niyetlerinden ötürü kendisine teşekkür ettim ve bu meseleyi düşüneceğimi söyledim.

Ben normal bir şekilde konuştuğumu sanıyorum fakat Kaptan bana, niçin çok yüksek sesle konuştuğumu sordu. Geride bıraktığım memleketteki Kral ve Kraliçenin ağır mı işittiklerini sordu, iki yıldan fazla böyle konuşmaya alıştığımı, kendisi ve tayfaları konuştuklarında ben de hayret ettiğimi, sesleri âdeta bir fısıltı gibi gelmekle beraber, kendilerini iyi duyduğumu söyledim. Bıraktığım memlekette, masa üzerinde veya bir kimsenin avucunda olmadığım zamanlar birisiyle konuşurken, bunun âdeta sokakta bulunan biriyle bir çan kulesinin tepesinden baka başka birinin konuşmaları gibi bir şey olduğunu anlattım. Bundan başka, gemiye ilk geldiğim zaman başka bir şeyin de dikkatimi çektiğini söyledim.

Tayfalar etrafımı sarınca, bunları, benzerine raslamadığım ufak, iğrenç mahlûklar sanmıştım. Çünkü, Brobdingnag kralının ülkesindeyken, gözlerim koca koca şeylere öyle alışmıştı ki, kendimi bunlarla ölçmem, ne kadar küçük olduğumu göstereceğinden aynaya bakamaz olmuştum.

Gemi Kaptanı, yemek yerken, her şeye hayretle baktığımı, gülmekten bir türlü kendimi alamadığımı fark etmişti. Bunu, aklımın bozuk olmasından başka nasıl izah edeceğini bilmiyordu.

Ona şöyle cevap verdim:

“Hakkınız var! Fakat tabaklarının birer madeni para gibi görünüyor. Bardaklarınız birer ceviz kabuğu gibi... Verdiğiniz domuz budu parçasının da bir lokma bile olmadığını görüyorum ve kendimi gülmekten alamıyorum.”

Kaptan şaka ettiğimi anladı ve tüm gün bir şey yemediğim halde, iştahımın pek yerinde olmadığını gördüğünü söyleyerek “gözü karnından daha büyük” diyen İngiliz atasözünü örnek gösterdi.

Bana yine şaka yaparak şöyle dedi:

— Odanı kartalın gagasında görmüş olmak, sonra da, o kadar yükseklerden denize düşüşünü seyretmek için yüz dolar verdim.

Sonra da, bunun, sonraki nesillere anlatılmaya değer bir manzara olduğundan bahsetti. Bu durum, Phaeton’la kıyaslanacak kadar elverişliydi. Kaptan böyle dedi, yalnız ben bu benzetmeyi pek beğenmediğimi ifade etmeliyim. Bunu ona da söyledim.

Kaptan, Tonkin’den İngiltere’ye dönüyordu, kuzeybatıya doğru, kırk üç enlem, yüz kırk üç boylam derecesine sürüklenmişti. Ben gemiye bindikten iki gün sonra, mevsim rüzgârı çıkmış, uzun süre güneye doğru yol almak zorunda kalmıştık. Sonra, rotamızı güney - batı - güneye çevirmiş, Ümit Burnu’nu dolaşincaya kadar da güney - güney-batı istikametini tutturmuştuk.

Yurdumuza dönmek için yaptığımız seyahat çok iyi geçti. Bu son seyahati, ayrıntılarıyla anlatarak okuyucularımı sıkmak istemem. Kaptan bir iki limana uğradı, sandalını göndererek yiyecek ve içecek su aldı. Ben gemiden çıkmadım. Sonunda, kurtuluşumun dokuzuncu ayında, yani, 3 Haziran 1706 da Downs’a ulaştık. Navlun karşılığı, eşyalarımı rehin olarak bırakmak istedimse de, kaptan bir metelik bile kabul edemeyeceğini söyledi.

Kaptanla dost olarak birbirimizden ayrıldık, ayrıca kendisinden söz aldım. Bir gün, beni Redriff’teki evimde mutlaka ziyaret edecekti. Kaptanın ödünç verdiği beş şilingle bir beygir, bir de kılavuz kiraladım. Yolda, evlerin, ağaçların, davarların ve halkın küçük boylarını görerek, kendimi yine Lilliput’ta sanmaya başla-

dım. Başladığım insanları çiğneyip ezmekten korkuyor, yolumdan çekilmeleri için bağıryordum. Benim yapmış olduğum bu küstahlık yüzünden neredeyse başım belâya girecekti.

Evimi son görmemden bu yana uzun yıllar geçmişti. Sorup soruşturdum ve evimi buldum, hizmetçilerden biri kapıyı açtı, başımı çarpmayayım diye, tıpkı kazların yaptığı gibi, eğilerek içeri girdim. Karım beni kucaklamak için bana doğru hızla koştu. Beni öpmek amacıyla dudaklarıma ulaşabilmesini sağlamak için dizlerine kadar eğildim.

Kızım, hayır duamı almak için diz çökmüştü, ben, baş ve gözlerimi uzun zamandır yükseklere çevrili tutmaya alışmış olduğum için, onu ancak kalktığında görebildim. Sonra, belinden bir elimle kavrayarak kaldırmak bile istedim. Hizmetçileri ve evimde bulunan birkaç tanıdığı cüce, kendimi de dev gibi bir şey sanıyordum. Karıma, çok tutumlu davranarak, kendisini ve kızımızı aç bırakıp bırakmadığını sordum. Fakat ona göre her şey normaldi.

Sonuç olarak, o kadar garip şeyler yaptım ki, beni ilk gördüğünde sıyırılmış sanan Kaptan gibi, evdekiler de aklımı kaçırmış olduğuma karar verdiler. Tüm bunları, alışkanlığın ve peşin hükümlerin ne büyük kuvveti olduğunu anlatmak için söylüyorum. Az zamanda, ailem ve dostlarımla tekrar kaynaştık. Karım bir daha deniz yolculuğuna çıkmamı kabul etmeyeceğini söylüyordu. Ama kara talihimden olsa gerek, zavallı kadın, okuyucularımın da görecekleri gibi, yola yine engel olamadı.

Bundan sonraki seyahatlerimi başka bir kitaba bırakıyorum. Şimdilik cücelerle ve devlerle geçirmiş olduğum talihsiz seyahatlerimi bitirmiş oldum.

JONATHAN SWIFT

- SON -